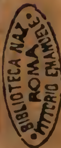

Onarchia Petri de monte veneti epi̅
Brixiensis in qua generalium cōciliorꝝ
materia de potestate prestantia & excel
lentia Romani pontificis & imperato
ris plenissime discutitur ex proprio ori
ginali Felini sandei trāscripta: vna cum quibusdā
aditiūculis eiusdem Felini sandei nouissime in lucē
emissa ac ipressa ab eximio vtriusq; cēsure doctore
dn̄o Nicholao chalmot In felici pictauorꝝ achade
mia iura ciuilia ꝓfitente Accuratissime correcta &
emendata: atq; cū plurimis eiusdē dn̄i nicholai fru-
ctiferis additiōibus huic opi sūmopere necessarijs.

Venundantur Lugduni sub signo angeli.

2

Petrus de mon... venetus eps B... ensis.

Vero primo vn & a quo romanus pōtifex habuerit ptātē. Respōdeo qꝫ habuit īmediate a deo sacerdotiū cū fuit translatum de Aaron in xpm & de xpo ī petrū vt not. de cōsti. trāslato. probat qꝫ .xxi. dist. in nouo. Huic papa vocat̄ sūmus sacerdos & dicit̄ tenere caput & principatus apostolatus .xxij. dist. sacro ancta. Hāc aūt potestatē xps ante passionem ꝑmisit petro dum īterrogauit discipulos. Quē dicunt hoīes esse filium hoīs. Et eis rn̄dentibus. Alij iohānē baptistam alij hieremiam &c. dixit. Vos autem quem me esse dicitis. Respondit petrus. Ego dico qꝫ tu es christus filius dei viui. Tūc dixit christus. Ego dico tibi petre: quia tu es petrus & sup hanc petram edificabo eccl'iam meā. & porte inferi nō preualebunt aduersus eam. & quicquid ligaueris super terram: erit ligatum & in celis &c. Et hec habent̄ originaliter matthei. xvi. transum ptiuc. xxiij. q. i. quodcūqꝫ. xxi. di. in nouo. xix. dist. ita domus. de maia. & obe. solite. que iura clarissime probant ptātem pape esse a deo. Per hec tamen verba non stetit cum principē apostoloꝝ nec dedit ei potestatē clauium: sed tātūmodo daturū se promisit: vt patet per illa verba. Tibi dabo. &c. que sonant in futuꝝ tēpus. Ceterū post passionē & resurrectionē christus promissa impleuit dando petro claues regni celorū: & constituendo ipsum caput eccl'ie & pn̄cipem apostoloꝝ dum insufflauit in apostolos spm̄sanctū dicens. Sicut pater misit me: ita ego mitto vos. Accipite spm̄sanctū & quoꝝ remiseritis peccata: remissa sūt eis. & quoꝝ retinue

ritis:retenta sunt eis. Iohã.xx. Petro autẽ dixit Pasce oues meas vt habet originaliter Ioh. vlt transumptiue autem. de elect. significasti. Exercitium aũt clauium in ascensione concessit dũ dixit. Ite in vniuersum mundũ & predicate euãgelium omni creature &c. Matth. vlt. Duplex enim põt ratio assignare quare post passionẽm christus petro claues concessit. Vna est quia q̃diu christus inter hoĩes corporaliter vixit ipse per seipsum fidem rexit vnde tunc nec decẽter nec necesse nec vtile fuisset alium loco sui cõstituere. Sed qu ãdo post resurrectionẽ appropinquabat tempus quo se debebat ascendendo in celum a nobis absentare tunc alium loco sui posuit. s. petrũ ne grex dominicus pastoris solatio destitueret. Aliam rõnem assignat tex. eleganẽ l. dist. considerandam. &. c. fideles. vt is qui futurus erat pastor eccl'ie in sua culpa quã tempore passionis cõmiserat christum negando disceret qualiter aliis misereri debuisset prius. Itaq̃ eũ õndit dñs sibi & postea preposuit ceteris vt ex sua infirmitate cognosceret q̃ misericordiẽ aliena infirma tolleraret. & sunt illi tex. grego. & Ambro. in omeliis. ¶ Data aũt est potestas clauium petro tanq̃ capiti & aliis tanq̃ mẽbris quia papa est vocatus ĩ plenitudinẽ potestatis Alii autem inferiores in partem solicitudinis vt de vsu pa. Ad honorem. ii. q. vi. decreto. Cũ enim messis esset multa operarii aũt pauci fuit necesse q̃ non solum petrus sed etiam alii haberent potestatẽ: vnde per ipsos apostolos postea fuerunt electi. lxxii. vt pbaẽ. xxi. dist. in nouo. Et hoc modo debet intelligi preallegatũ verbũ dñi qđ habeẽ Ioh. xx. Accipite spm̃ sanctũ &c. Ita debet intelligi de petro & Re noua quedam

vbi diciturꝙ apostolis date sunt claues quia verum est tanq̄ membris sed petro tanq̄ capiti vt probat̄ in.d.c.in nouo.&.xix. dist.ita dn̄s. xxiiij.q.i.loquitur.&.c.omnibus.que iura sunt valde bona.ad hoc. ¶ Vnius aūt rōnē pulchre assignat beatus Hieronymus ī libro cōtra Iouinianū sic inquiens super petrum fundat̄ ecclīa licet idipsum. In alio loco super oēs apostolos fiat & cuncti claues regni celoꝝ accipiunt ex q̄ super eos ecclīe fortitudo solidat̄. Tum p̄terea inter duodecim vnus eligitur vt capite constituto scismatis tollatur occasio. Ad denotandū igitur ecclesie vnitatem vnus creatus est pastor qui alijs preesset & apud quē esset omnis potestatis plenitudo: quoniam monstruosum esset vt in vno corpore essent plura capita. de offic. ordi. Quoniā in plerisq;. bene facit ad hoc. vij. q.i.in apibus. Et.xij.methaphi. inquit aristote. Entia nolunt male disponi pluralitas principātium est mala. vnus argo princeps: sicut ergo vnicus est dn̄s celestis totius mundi iuxta illud prophete. Dn̄i est terra & plenitudo eius orbis terrarū & vniuersi qui habitant in eo, transumptiue. de deci. tua nobis. Ita decens fuit vt vnū in terris relinqueret vicarium qui fuit petrus & post eū sui successores. Pro ista vnitate capitis est illud verbū dn̄i. Iohan.xvij. transumptiue. de sum.tri.damnamus.i fi. volo pater vt vnū sint in nobis sicut & nos vnum sumus. Et alibi erit vnum ouile & vnus pastor. Iohan.x. Et in canti.canticoꝝ dicit̄. vna est columba mea perfecta &c. De quo in prealleg.c. loquitur. xxiiij. q.i. Hanc vnitatem capitis bene facit. vij.q.one.i. factus est cornelius.&.c.nō autem. vbi gl. alleg. pro singulari ꝙ dicere vnū non esse sum-

mum pontificem in eccl'ia est errare contra illū
articulum fidei vnam sanctam catholicā &c.
De quo ē melior glo. In glo. in cle. ad nostrā. de
here. Pro hoc facit qd' dicit Criso. super illd' Io.
xx. Pasce oues meas. Dicit ei q eximius apl'orum
erat petrus os discipulorum & vertex collegij. pro
hoc. xxiiij. q. i. cum beatissimus. vbi dicit q bea
tissimus apostolus accepit a christo principatū
Item super illud Luce. xxij. Tu aliquando con-
uersus cōfirma fratres tuos. Dicit crisostomus
q tunc petrus a christo obtinuit vt esset anti-
stes mundi. pro hoc facit quia & si christus alijs
apostolis imperauerit vt laxarent retia soli tñ
petro dictum fuit duc cumbam in altum. Ioh.
vlti. q ad ipsum solum pertineat cumbam ec-
clesie regere & gubernare: propter qd' etiā vsq
in hodiernū diem ecclesia catholica dicitur na
uiculā petri facit. xxiiij. q. i. non turbatur nauis
qui post ascēderit tolle vbi dicit. glo. q p hamū
intelligitur iurisditio: quia hamo ferreo putri-
de carnes referantur. iuxta illud Hiero. Putride
carnes ferro curantur & cautherio. Per rethe autē
intelligitur inquisitio veritatis. vnde vt habetur
Io. vlti. Ascendit symon petrus & traxit rethe:
et super quo dicit Grego. in omelijs q ideo petrus
dicitur singulariter ascendere & rethe trahere:
quia ipsi a domino specialiter cōmissa est eccl'ia
vt eādem ducat ad portū salutis. Nec obstat
q habetur. xxi. dist. in nouo. videlicet q omes
apostoli pari consortio honorem & potestatem
habuerunt cum petro: quia debet intelligi non
de paritate quo ad officium ecclesie scte digni
tatis. Sed quo ad paritatem vite & sanctitatem
conuersatiōis. Nec sit aliquis adeo temerarius
qui dicat hanc superioritatem & potastatē cō-

Q d' po- testas cla uiū sit ītō ta ecclesia ad d'oino dñm anr. i. c. noua de peni. et re. vbi dicit q theo logi tenēt qd' exce- ptis casi- bus reser uatis pa. epis tātā ptātē hēt qlibet sa- cerdos in absoluen do quātā papa vel eps felin- nus san- deus.

cessam petro: nō autem suis successoribus: quia sicut Ade deus concessit quedam priuilegia psonalia vt oēs scientias quedam realia in statu innocentie scilicet originalem iusticiam: sic petrus a christo habuit quedam dona personalia puta faciendi miracula vt ad eius vmbram infirmi sanarentur. Quedā realia .i. pro se & suis successoribus vt fuit potestas clauium alīs porte infere aduersus ecclesiam preualuissent quod esset contra promissionē domini. Matth. xvi. Hāc igitur plenitudinem potestatis per quam ecclesia resistit mundo & diabolo: christus contulit petro & suis successoribus qui sūt romani pontifices canonicum habentes igressum. tex. est de hoc pulcherrimus ī. c. pro humani. de homici. lib. vi. Data est eñ hec potestas petro & successoribus: vt eccl'ia duraret vsq; ad finem seculi. iuxta illud matth. vlt. ecce ego vobiscū sum vsq; ad consummationem seculi. Item ꝙ hanc superioritatem & potestatem papa a deo habuerit. No. glo. que est bona ad hoc in c. ne romani. in verbo non consona. de elec. bene facit de transla. prela. inter corporalia. Huic notanter dicit Hostien. de transla. prela. quanto. ꝙ dei & pape idem est consistorium. bene facit de consuet. c. ij. lib. vi. de appel. romana. eo. lib. Epi & vicarij idem ē tribunal. ad hoc facit qd no. Spec. in spec. de leg. §. nunc ostendit. versi. de concilio. vbi elegāter dicit ꝙ papa est petri successor & vicarius iesu christi vicem nō puri hominis sed puri dei petrus in terris. hinc est ꝙ omnia gubernat disponit & iudicat pro libito voluntatis. ix. q. i. per principalem. & c. cuncta per mundum. & dummodo non veniens cōtra fidem nō est aliquis qui possit ei dicere cur ita

facis. Et iugum ab eo impositū licet graue tolerandum est.xix.dist.in memoria.quia nō habet superiorē in tertis: vt est expressum.de elec. licet.in fi.nec potest ab aliquo iudicari.xxi.dist nunc autem. Habet enim celeste arbitrium. C. de sum.tri.l.ij. Et iura celestis & terreni imperij illi a deo cōmissa sunt.xxi.dist.c.i. qui textus. Eleganter dicit ꝙ illud verbum quo cōstructū est celum & terra per quod deniqꝫ omnia condita sunt elementa romanam fundant ecclesiā vnde qđ papa confirmauit nemo potest infirmare cū eius approbationi & dispositioni standum sit.xix.dist.qđ est contra aliquos volētes plus sapere q̄ sapere oportet qui dānant decretales epistolas & decreta summoꝝ pontificum ausu temerario dicētes eos errasse. Licet autem firmiter credam sane supremam potestatē datam esse a deo summis pontificibus:puto tamē potestatem clauium datam etiam ecclesie mili tanti cum papa preest tanq̄ petri successor & vicarius iesu christi:qđ patet. Primo per id quod supra tetigi ꝙ non solum petro sed etiam omnibus apostolis christus dedit potestatem sed petro tanq̄ capiti & principi:apostolis autē tanq̄ membris. Cum ergo ex capite & membris vnū corpus componatur non negabo potestatē clauium esse in hoc corpore & sit in eccl'ia. Secūdo hoc patet per hoc quod habetur Matth.xviij. transumptiue.ij.q.i.si peccauerit.de iudicijs.nouit.vbi dominus dicit.Si peccauerit ī te frater tuus &c. Demum dicit dic ecclesie ꝙ si eccl'iam non audierit si tibi sicut ethnucus:& publicanus:& immediate subiunxit. Amen amē dico vobis quecūqꝫ ligaueritis &c.nec solum habuerunt apostoli potestatem respectu ordinis sed

etiã respectu iurisditionis: vt patet de pe.& re. 5
noua quedã etiam qd' ibi no.lo.an.vbi dicit ꝙ
apl'i habuerũt claues & nũc tñ loquit' in plurali
sequitur ꝙ & iurisditionis & ordinis claues ha'
buerũt sic debet intelligi .c.firmiter.§.vna.de
sum.trini.ꝑ hoc facit qd' legit' act.xv.vbi.ha-
betur ꝙ cõmota seditione aduersus paulum &
barnabã statuerũt qui accusabant' & qui accu-
sabant' ascendere hierosolymam & ad presbyte
ros & apostolos. Cũq; illuc perrexissent surre-
xerũt quidã de heresi phariseoꝝ dicentes opor
tet circuncidi eos & precipe eis vt seruent legẽ
moysi. Et cum magna super hoc oriret' questio
petrus solita libertate. Inquit viri fratres vos
scitis qm̃ ab antiqs diebus in nobis elegit deus
per os meum audire gentes. Audite verbũ euã-
gelij & credite &c. Et sic oportet ꝙ non solum
petrus sed etiã omnes apostoli qui cum eo erãt
habebant potestatem clauium. Aduertendum
tamen ꝙ ille tex.solet per quosdam allegari ꝙ
concilium sit supra papam: sed re vera non pro
bat si recte intelligat': vt infra late de hac mate-
ria deo auxiliante subijciã. pro hoc facit.xxiiij.
q.i.quodcũq;.vbi dicunt ꝙ cum petrus recepit
claues sanctam eccl'iam significauit. Ad idem
c.ab omnibus.xxiiij.q.iij:&.c.notandũ.Item vt
habetur act:xx.Paulus vocauit maiores natu
epheseoꝝ & eis dixit. Attendite nobis & vni-
uerso gregi in quo nos spiritussanctus posuit
episcopos regere eccl'iam dei quã suo sanguine
acquisiuit.Item in euangelio Matth.dixit xp̃s
discipulis suis. Amen dico vobis ꝙ vos qui se-
cuti estis me sedebitis super sedes.xij.iudicãtes
duodecim tribus israel: ex quo apparet ꝙ ipse
dñs i fine seculi iudicabit cũ apostolis quasi cũ

his quibus iudicandi dederat ptãtem. Huic pa-
tet q in hac eccl'ia militanti etiã epi hñt iurisdi
tie nem: licet papa loco dei sit principalis. ppt
hoc forte ius canonicum vocat epos sanctissi-
mos christi legatos spũales frẽs & coepos pape
& colũnas eccl'ie: vt habetur in cle. si quis sua-
dente. de pe. ex his. itaq; omnibus: vt supra de-
ductis clare. concludo q romanus pontifex &
romana eccl'ia habent prerogatiuam & excel. ẽ
tiam supra omnes alias eccl'ias. ix. q. iij. sola. &
c. cuncta. per mũdum. &. c. per principalem. xi.
dist. quis nesciat. Et disponente dño omnium
aliarum mater ẽ & magistra. dicit tex. de sum.
tri. c. ij. i fi. xxiij. q. i. hec est fides. &. c. qm̃. xxv.
q. i. §. his ita. de here. abolendũ. i prin. de p̃sby.
non bapti. c. ij. Item est mater omniũ. xxiij. q.
ij. super prudẽtia. xij. q. ij. aurum habet eccl'ia &
Questio vxor christi. xxi. questio. ij. sunt. ¶ Sed statim
circa predicta dubitatur cum multe sint eccl'ie
in vrbe romana que est ista eccl'ia que tot gau-
det priuilegijs & immutationibus. Solutio de
hoc dicẽdum: vt no. Archi. in. c. fi. de prescrip.
li. vi. vbi tenet q eccl'ia sctĩ iohãnis late aneñ.
que al's appellabat̃ sancti saluatoris appellatur
eccl'ia romana. & que sup al's obtinet principa
tum. Idem tenet & no. tex. eundem. x. q. i. san-
ctorum. xij. q. i. futurum. ista siquidem est illa
eccl'ia quã imperator celestis instituit. de elect.
fundamenta. lib. vi. Et iubente dño ab anthio-
chia romam translata est. xxiij. q. i. rogamus.
quã solus deus fundauit. xxij. di. c. i. Et non ab
apostolis sed ab ipso saluatore nostro primatũ
obtinuit. xxij. di. sacrosancta. q ex eo patet qa
petrum roma exeuntem & persecutionẽ fugi-
entem iussit tacite redire dum petro iterrogan-

ti. Dñe quo vadis. Respondit. vado romã iterum crucifigi: vt habetur qui fil. sint legi. per venerabilem. §. sane. Non quia ipe dñs nr̃ iesus xps vellet iterum crucifigi sed vt petrus rediret i vrbem: & ibi p christo crucifigeret: & sic hoc modo christus in xpo diceret crucifigi iij. q. i. nulli. in ti. q. vij. beati. & in. d. c. p venerabilem. §. sane. vbi dicit Host. q̃ vrbs romana effusione sanguinis petri qui fuit vicarius xpi primu facta est altera hierlm adeo q̃ per talem effusionẽ voluntas dei fuit vt ille locus firmaretur & consecraretur pro ecclesia sua sancta que esset caput & a dña omnium ecclesiarum scdm Hostien. & pro bat̃ clare in preallegato. c. fundamẽta. post principium. Subdit etiã Hostien. in prealleg. c. sane. q̃ intantũ est attributa pape plenitudo potestatis q̃ non debent cardinales & alij fratres sui erigere calcaneum contra eum: quia monstruosum esset q̃ subditi habeant potestatem in dominos. ff. de mino. l. mior autẽ magistratus. de maio. & obe. cum inferior. q̃ si seruatum fuisset fuisset. vestis dñi incõsutilis nõ tantũ passa fuisset scissionẽ. Idcirco aũt rome potius q̃ alibi noluit dñs ecclesie sue caput stabilire vt vbi caput fuerat superstitionis ibi caput quiesceret sanctitatis. Et vbi gentilium princeps habitabat ibi summus pontifex moraret̃ vt pulchre dicit tex. ij. q. vij. beati. Istam. s. quidẽ ecclesiã omnip uidentia incõmutabili disponit alijs pertulit ecclesijs: vt habet̃ in prohe. lib. vi. Et nõ licet transire terminos quos posuerũt patres nostri vt habetur originaliter puer. xxij. transumptiue. xxi. q. i. que ad perpetuam. Istud pfecto est illud tabernaculũ q̃ nequaq̃ transferri posset nec aufe rentur eius in ppetuum de quo Ysa. xxxiij. Ad

Adde Bal. iauc. q̃s actiones. C. de sac. sanc. eccle. vbi dicit q̃ ecclesia romana dicit tribus id est eim oim mat & regina epl'a inter claras. C. de suma tri. fundata non ab apostolis sed a dño xxij. di. sacrosancta claui. Felinus.

hoc facit.lxxxix.di.c.fi.vbi dicit͂ ꝙ ecclesia mi litans diuinitus est exemptata ab eccl'ia triūphā te: sicut ergo in triumphali vnus est deus & dn̄s vnus princeps suppremus cuius obedientie ip̄a tota eccl'a pfectissime est subiecta: ita debet esse in militanti vnus dn̄s qui est romanus pōtifex vicarius Iesu xp̄i. Cuius perceptis omnes tenen tur obedire. Hoc igitur statuente per quē reges regnant & legum conditores iuxta discernunt: sicut dicit͂ puer.viij. Hoc est illa sancta hierusa lem descendens de celo quā Io.apoca.primo di cit se vidisse in hac verificat͂ qđ habet͂ Ozee.i. cōgregabuntur filij iuda & filij israel.& ponent sibi caput vnum. Quid plura hoc de quo dici mus ꝙ ecclesia romana consequēter papa qui il li preest sit caput & summus ecclesie pontifex adeo est verū ꝙ dicere contrariū & al's pertina citer & tenere esset hereticū: vt habetur & nota tur per glo.in cle.ad nostram.de here. ꝓ hoc est tex.quem ad hoc ego singulariter allego iuncta. glo.xxij.di.c.i. vbi tex.clare dicit ꝙ qui detra hit alijs ecclesijs facit iniustitiā qui autē dicit ec clesiam romanā non esse dn̄am & caput aliarū eccl'iarum in heresim labitur & est dicendus he reticus.quem tex.omnino habeant ante oculos qui supioritati pape ausu temerario detrahunt

questio

¶ Ex premissis potest ꝓbabiliter dubitari an ro manus pontifex posset eccl'iam romanam alio transferre & videtur dicendū ꝙ non ex quo illa iussu dn̄i rome firmata & stabilita est vt plene etiam deductū est. Quia sic esset destruere fun damentum ecclesie dei. Nam & petrus tempore quo vixit nō potuisset hoc facere ez quo deus sic instituerat: ergo nec aliquis eius successor. Et hoc tenet Archid.xxiiij.q.rogamus.qui tex.be

ne facit.ad hoc idem tenet de elec.fundamenta li.vi.de facto tamen translata fuit per clementē v.vltra montes & ibi durauit longo tpe.vnde Ludouicus dux bauarie postea se gerens pro imperatore cōtra tamē ꝓcessus ecclesie romane fecit legem ꝙ nō liceret pape transferre sedē de roma.puto tamen ꝙ illa constitutio ludouici parum valuit qm̄ posuit falcem suam in messam alienam.Ista ergo videt̄ veritas esse ꝙ pape nō licet trāsferre eccl'iam romanam ad aliam ecclesiam ita ꝙ desinat eē ecclesia romana quia sup illam xp̄s fidem fundauit & orauit vt illius fides non deficeret vt.s̄.allegatū est.fateor tamē ꝙ si papa rebellionē ppl'i vel incursum hostium aut aliam ꝓbabilem causam papa vellet se p̄sonaliter cum curia sua ad alium locum transferre Hoc posset vbicunq; autem esset dicert̄ esse romana ecclesia saltem potestatiue quia hoc non esset destruere sedem cōstitutā in vrbe qd' papa non pōt facere per p̄missa.nec obstat ꝙ btūs petrus sedem suam transtulit de antiochia romā xxiiij.q.i.Rogauimus qa rn̄deo hoc potuisse fieri ex quo iussu dei eccl'ia nō erat antiochie cōstituta sicut rome. Nec obstat qd' hr̄ numeri.xxi. vbi eneus serpens q̄ dei iudicio erectus fuerat postea destructus est ppl'o vergēte ad idolatriā qa dato ꝙ serpentem eneū dominus erigere fecerat nō ad ꝓprietatem sed ad temporale remedium ideo ibi iussu eius postea fuit destructus.nō sit in ecclesia romana quam dn̄s perpetuam fundauit.nec obstat etiam si dicatur ꝙ imperator constantinus potuit transferre imperiū de vrbe ad constantinopolim quia respondeo largam esse.differentiam inter hoc nam vt pluries dixi dominus ecclesiam suam rome . instituit ideo

quod dominus fecit ipsã mutare non potest im perium autem rome a pplo cõstitutũ est iõ eius consensu alibi potuit collocari.

ECVNDO Quero an papa sit caput huius eccl'ie militãtis respõdeo φ eccl'ia sumit multis mõis qñq; designat tm̃ epm. vij q.i. scire qñq; viros eccl'iasticos lxiij. di.c.i. qñq; maiorẽ partẽ ec clesie capli. lvi. di. apl'ica. qñq; anonicos matri cis ecclesie. lxxij. di. §. vlt. v. q. i. ãtiquos. de ver bo. sig. cũ clerici vbi gl. de hoc qñq; quamlibet eccl'iam prouincie de vsu pa. cum super qñq; de signat oĩm fidelium congregationem seu colle ctionem de conse. di. i. Eccl'ia &ibi glo. iij. q. iiij. Engeltrudani. Et sic sumitur in proposito nr̃o. de multis alijs modis quibus sumit ecclesia ẽ vi denda glo. in. c. ij. ne prc. vi. suas q̃tum vero ad propositum ex omnibus fidelibus constituitur vna ecclesia & vnum corpus misticum vt in. d. c. ecclesia bonus tex. ad hoc. i. q. i. vt euidenter. xxiiij. q. i. omnibus. huius aũt corporis verũ ca put & verus sponsus & pontifex ẽ ipse dñs nr̃ iesus xp̃s nr̃e salutis autor redemptor. Papa ve ro est ipsius vicarius & caput ministrale vt p ba. de sum. tri. §. vna. vij. q. i. nouacianus. xxiiij q. i. Loquit. &. c. pudẽda. Et hoc vidẽtur voluis se. Illa verba apl'i ad ephe. iiij. vnũ corpus vnus spũs vnus dñs &c. Et alibi xp̃s assistens ponti fex futuroꝝ bonorum &c. Pro hoc est bona gl. in cle. ne romani. ĩ versi. non consonam. de elec. pro hoc est ẽt tex. in.. c. vno ver. sed ibi de sacra vnc. Et videndus est omnino tex. iuncta glo. in cle. frequens. §. verum de exces. prela. negari ta men non potest quem papa sit caput ecclesie tã

quã vicarius iesu christi & in quem collata est plenitudo potestatis vt est expressum.xxiiij.q. prima.rogamus.ij.questione.vi.ad romanam. imo dicere contrarium est hereticum per text. quem singulariter ad hoc allegã.xxij.dist.ca.i. iuncta glo.qui tex.clare probat ꝙ negans romanam ecclesiam & consequenter papam qui illi preest esse caput.aliarum ecclesiarum est hereticus & cetera.

POST q̃ visum est de primatu quẽ habet papa in ecclesia cõsequenter videnda sunt aliqua circa concilia generalia. Quero itaqꝫ primo ad quem spectat congregatio concilij generalis. Respondeo ꝙ olim imperator congregabat generale conciliũ vt probat̃.xvi.dist.habeo librũ vbi patet cõstãtinũ cõgregasse.ad idẽ.c.di.Sextã.vbi idẽ cõstãtinus sextã synodũ cõgregauit idẽ probat̃.xv. di.Sancta vbi nicena synodus facta est mediẽte constantino:ad idem xi.q.i.continua.lxiij.dist. Adrianus vbi karolus imperator concilium cõstituit cum adriano. De multis alijs imperatoribus hoc idem legitur qui generalia concilia congregauerunt quorum nomina studiosus lector in decretis inueniet. Quia inconueniens videbatur ꝙ imperator & princeps secularis de huius congregatione ecclesiasticorum se impediret ar.de elect. messana.&.c.sacrosancta constitutum fuit postea & magna cum ratione ꝙ ad solum romanũ põtificẽ hmõi cõgregatio ptineret vt ẽ expssũ.xvij.di.ptotũ de ele.significasti.de cõs.di.i.Ecclia.ij.q.v.mãdastis.xxvi.di. bñqdẽ.hoc tenet btũs tho.scd'a scd'e.q.i.arg.x. als nõ dr̃ cõciliũ sed cõciliabulũ &ẽ corpus sine

capite.xvij.di.mulcis.pōt ēt legatus apl'ice se discōgregari cōciliū gñale dūmō hēat ad hoc spāle mādatū de hoc itex.iūcta gl.i.q.vij. cōuenictib⁹.lxiij.di.adrianus.i.bōa gl.xvi.d.regla.i vi.lega.gl.arch.i.d.§.porro. Est tñ singl'r tenēdus mēti ille tex.in palle.c.cōueniētibus.i.q.vij Qui in prin.notabl'r probat ꝙ p̄lati inferiores cardinalibus sicut sūt epi archiepi abbates pñt loco & nomine summi pōtificis preesse & locū presidentie tenere. in concilio generali. Licet āt hoc certissimū sit ꝙ cōcilia autoritate pape debent congregari tamen se ab initio cōcilium cōgreget autoritate eius ad quem non pertinet puta ipatoris vel alterius poterit postea sumere vigorem. Robur ex autoritate habentis congregare. vt est tex.xvij.di.§.huic etiam. ¶ Superiora procedūt qñ est vnus verus indubitatus romanus pontifex. Qui autem si essent duo contendentes se eē papā vel ētēēt vnus tm̄ sed eēt hereticus quo casu concilium hēt ei iudicare vt hr̄ xl.di.§.si papa et infra tangā tunc maius dubiū est ad quē ptineat generalis concilij cōgregatio in hoc passu inuenio cardinalem florentinū in c.licet de elec.dixisse ꝙ ipsi contendentes de papatu ad sollicitudinem & instātiā imperatoris congregabunt conciliū hoc autem bene videt̄ probari in prealle.§.hinc etiā.xvij.di.nā ipsius ipatoris vr̄ iterresse vt sit pax in vrbe romana & in toto mundo et in eccl'ia. Cum ipe debet esse fidelis aduocatus & defensor vt habet̄ de elec. venerabilem pax autem tunc haberi pōt.stante scissura ecclesie idiscordia inter summos pontifices iuxta illud verbum dñi. Omne regnum in se diuisum desolabitur & domus supra domū cadet. Hoc autem intelligendum est si ipsi cōtē

conciū generale.

primū remedium.

dentes de papatu sint in possessiõe vel q̄si obe-
dien̄.ita q̄ se gerēt pro sūmis pōtificibus & ita
cōiter a suis obedientijs habeantur vnde hoc ca
su qlibet instante ipso impatore debet cōgrega
re sibi subditos & obedientes ad aliquē locū &
tales sic cōgregati cōstituūt cōcilium gn̄ale. Iste
modus vt dixi v̄r probari in prealleg. §. hinc e-
tiam vbi patet q̄ symacus synodum cōgrega-
uit vel ei congregare prestitit autoritatē q̄a erat
in possessiōe vel quasi ipsius papatus. ¶ Quid Secundū
aūt si esset si cōtenden̄. de papatu nō essent ī pos
sessiōe vel q̄si aut essent sed nolent congregare
conciliū dicendum tunc q̄ concilium cardina-
lium hoc posset q̄ probat̄. Nam conuocatio cō
cilij generalis hoc casu est necessaria ad finē vt
deueniat̄ ad vnum verum & summum ponti-
ficem sed collegiū cardinalium est in possessiōe
vel quasi eligendi romanum pontificē de elec.
Licet eo.ti. vbi periculum. li. vi. p̄ hoc. lxv. di.
c.fi. & q̄ ibi no. in gl. nec obstat clemē. ne roma
na. §. irritum. de elec. vbi irritauit qcq̄d faciūt
cardinales de spectantibus ad papam sed certū
est q̄ congregare concilium est de numero taliū
ergo &c. ¶ Respondeo q̄ ille. §. irrit̄ debet in-
telligi quando cardinales se intromittunt de nō
pertinētis ad electionem romani pontificis. De
his enim nō possunt intromittere & hoc vt ma
gis vaccēt acceleratōi electōi ipsius pape. ceterꝫ
de spectantibus ad electionem pape sicut esset
isto cāu congregatio concilij generalis bene pos
sunt se intromittere per premissa. ¶ Si vero con Tertium
tingeret q̄ collegium cardinalium esset diuisū
& non accordaret in tali congregatione vel ex
alia causa negligeret congregare tunc cardina.
florentinus in prealle. c. licet. tenet. q̄ ad impe-

ratorem talis congregatio pertinet per.c.fi.lxv. distin. vbi negligente illo ad quem pertinet cōgregatio vicinorum epōrum ipsi populi vocāt vicinos episcopos. Certum est autem ꝙ imperator representa populum xp̄ianum cum in eum translata est plena potestas. ff. de orig.iur.l.ij.§. nouissime. C.de vete.iur.enucle.l.i.§.cum em. loco ergo ipsorum populorum habet congregare cōcilium: & sic o. reuelabit ad a. id est finis ad principium. vt habetur.xxxv.dist.ab exordio. Cum eim vt supra dixi pristis temporibus imperatores concilia conuocarent: & postea potestas data fuerit pape certe continens est vt ab ipso negligente vel deficiente deficientibus his qui loco pape succedūt. Ipse imperator hanc cōuocationem possit & debeat facere. pro hoc facit quia concilium generale plerūq; congregat: quando agitur de his que spectant ad fidem vt patet in niceno cōcilio in quo dānatus est arrius in cōstantinopolitana synodo in qua dānatus fuit macedonius in ephesina in qua dānatus nestorius in calcedonensi in qua dānatus est entiten vt habet.xv.dist.c.i. Sed clarum est quādo agitur de fide imperator pōt suo ꝓprio iure interesse concilio non ad potentiā ostendendā sed ad fidem conseruandam: vt dicit tex.xcvi.dist. nos ad fidem.&.c.vlti. Nec mirum quia imperator est aduocatus eccl'ie in qua est fides d' elec. per venerabilē. Item facit quia si papa est suspectus de heresi imperator potest ab eo exigere vt judicet quid sentiat de fide.xxv.q.i. satagendū & quod ibi not. Pro hoc autem ordine in modo congregandi concilia generalia benefacit quod no.Inno.de maio. & obedien.ca.i. vbi dicit ꝙ qui maioris est dignitatis ille qui est maioris or

dinis Vel si sint equales in ordine ille qui prius ordinatus debet nominare vel eligere vel capitulum conuocare eo casu quo deficiat is ad quē de iure vel de consuetudine spectabat talis conuocatio. Et si quis diceret absurdū videri ꝙ imperator qui est laicus impediat se de factis ecclesiasticis.per.c.messana.&.c.sacrosancta.de elec. Quia rn̄deo scd'm dn̄m Cardi.hoc non esse absurdum subsistente speciali ratione necessitatis sicut diximus in materia feudali in qua clericus subest laico.de fo.cōpe.verum.nota.per docto. de iudi.ceterum.& de appella.romana.li.vi.nemo autem sane mētis dubitaret hoc casu subesse summam rationem necessitatis: scilicet ne fides catholica periclitetur ex pluralitate summorum pontificum que est contra illum articulum vnam sanctam catholicam ecclesiam. vt nota.glo.in clemen.ad nostram.de hereticis.& dixi.s.in primo articulo:ideo mundum si imperator potest &debet se intromittere. Ad idem facit de electionibus.ca.vbi periculum.§.preterea.libro.vi.& eodē titu.clemen.ne romani.§. porro.In quibus patet ꝙ in obseruatione conclauis principi seculari est concessa potestas contra ecclesiasticos vt compellat cardinales ingredi conclaue & postquam sunt in conclaui expedire electionem saltem indirecte scilicet per subtractionem victualium vt ibi plene habetur. Nimirum ergo si etiam in casu nostro imperatori concedimus potestatem cum satis dicatur tractare de electione pape ex quo agitur de videndo quis sit vnicus & verus pontifex alias si diceremus contrarium posset de facili fides multum periclitari. Pone enim papam esse hereticum quo casu solo subest concilio.xl.

distin.si papa.& infra tangam.& nolit congregare cōciliū ne de se iudiciū fiat sint est satis verisimile eum facturū finge cardinales diuersos in opinionibus suis: sicut facile pōt contingere certe stabit ecclesia sub hererico pastore quid tenderet ad perditionē animarum & subuersionem fidei xpiane melius est itaq; hac causa instante tali necessitate imperatorem posse concilium cōgregare:& hoc modo subuenire ecclesie cui ipse debet esse aduocatus & que non potest omnino esse nulla.xxiij.q.i.erecta.&.c.pudenda. Licet aūt hec sententia non nullum bene sonet in auribus ecclesiasticorꝝ qui male libenter audiunt layci de suis negocijs se impediant tamen boni clerici qui zelo fidei aut spūs feruore ducunť potius hoc amplectendū q̄ȝ patiendum fidem catholicā per scismata & hereses romanorum pontificum labefacturi. ¶ Adhibent etiā alij aliud remediū ad conuocādum generale cōcilium stantibus perplexitatibus de quibus supra videlicet q̄ due partes concilij de per se conueniant & citent:& inuocent alios q de iure vel consuetudine tenenť venire. pro hoc modo est pulchra doctrina Inno.de ope.no.nun.c.ij.vbi dicit q̄ȝ si due partes collegij quocunq; conueniant possunt cōuocare alios qui cōmode venire valeant & si illi vocati nō venerunt: tunc pn̄t ille due partes procedere ad faciendum q̄d instant. Sed re vera hic modus videť cōtinere difficultatem & quādā quasi impossibilitatē q̄tū ad hoc q̄ due partes cōueniant maxime stante scismate & diuisione in ecclesia nisi forte diceremus q̄ imperator vocaret gn̄aliter prelatos pro reformatione multorū sibi incūbentium quoca su prelati & vocati teneni obedire. vt notabiť

Quartū remediū.

dicit Inno. de appel.cū parati.quibus sic cōgre- gatis si essent due partes pñt citari alios vt.s.di ctum est p not.Inno.d.c.n.de no.ope.nū.¶Re- perio quoddā aliud remediū posuisse videlicet q concilīū gñale cōgreget ad mandatū patriar charū & metropolitanoꝝ: qui bene possunt sub ditos suos vocare ad illud vt probat.xviij.dist. si eps. Et sic illud qd' nō esset als licitum de iure necessitas & pplexitas faciat licitū quia necessi tas non habet legem.i.q.i.§.notandū.de re iu- di.qd' non est licitum.C.de exc.li.l.i.vbi glo.p hoc facit qd' no.xix.dist.ppter.vbi not.q licet concilium prouinciale nō posset congregari si- ne licentia metropolitani vt ibi tamē si prouin cia nō habet metropolitanā poterit concilium per epos cōgregari.ben.facit.lxiij.dist.si forte. Si hoc est in concilio prouinciali quanto magis p subleuando statu vniuersalis eccles e in conci lio generali hoc poterit fieri deficiente vnico & indubitato pastore.Et hāc partem tenet Archi. xviij.dist.placuit.¶Alium modū vltra premis sos ego excogitaui videlicet vt prelati petent li centiam a suo pōtifice sub cuius sunt obediētia vt possit venire ad locum generalis cōcilij & ea obtenta vel non.Nihilominus veniāt qd' de iu re videnť ipsi satis posse facere. Nam subditus potestatē a iure sibi traditam cum limitatione licentiā a superiore obtīeat potest exercere si su perior requisitus sine iusta causa denegat impar tiri.casus est de supplen.negli.prela.c.i.de regu. licet.lxxxix.disti.volumus.in glo.probatur.in cle.dudum.§.i.de sepul.Sed subditi possunt ve nire ad concilium de licentia pape.xvij.dist.per totum:ergo si hic requisitus siue iusta causa no luerit dare licentiam poterunt ipsi propria au-

Quintū remediū.

Sextū remedium.

toritate accedere. Et hec rõ videt nullũ fortis in
telligẽti. Si em̃ pro saluãda anima vnius mona
celli, licitũ est trãsire ad arctiorẽ regulã petita li-
cẽtia a supiore licet nõ obtẽta. vt est casus i. d. c.
licet. de regu. q̃tomagis vt pcuret salus tot ani
mar & discrimen ac scissura vniuersalis eccl'ie
tollat lice bit oĩbus venire ad synodum nõ ob-
tenta licẽtia cũ in hoc vocet publica vtilitas ec
clesie cui maxime est fauendum: vt no. de postu
la. prela. bone. de renun. nisi. ¶. cõmunia deleg.
auctẽ. res que. ¶ Pro hoc bene facit quod nota.
Inno. de statu mona. cum ad monasterium. vbi
tenet q illud quod dicitur in. d. c. licet. q sufficit
petere licentiam: licet non obtineatur habet lo-
cum non solum in casu prealleg. c. licet. sed etiã
in aliis casibus in quibus versatur publica vtili
tas quod est verbum notãdum & perpetuo mẽ
ti tenendnm quia facit ad multa iura contra q̃
dicunt congregari debet generale concilium au
toritate pape. xxii. disti. per totum. cum multis
aliis supra allegatis vt intelligantur procedere
quando congregatio fieret propter aliam cau-
sam q̃ heresis apostolici vel quando ipse requi
situs etiam pro heresi non denegaret assensum.
al's si denegaret secus. Si autem diceremus con-
trarium frustratoria esset puisio in iure que ha-
bet concilium posse cognoscere de heresi pape.
si de potestate pape esset non prestando consen-
sum suum impediret generalis concilii congre-
gationem. Item predicta iura procedunt quãdo
vnicus est pastor in ecclesia dei qd' patet quia di
cunt concilium congregandũ autoritate sedis
apostolice vl' autoritate apostolici. Et sic loquit
in singulari cũ de iure non posset esse nisi vnus.
vii. q. i. factus ẽ cornelius. Et pbat ex his q̃ la te

Regl'a no tabilis.

12

dixi in prio dubio. singlris aūt numerus ecclia-
stici spōsi nō verificat̄ in plibus. ar. ď duor. gau
demus qñ aūt de facto essent duo vel plures: tūc
ad cōgregādū gñale cōciliū debēt seruari modi
de qbus supra vel aliqs eorū. ¶ Sed adhuc p̄ cla
riori doctria p̄missoꝝ dubitat̄ quia dictū est su Questio
pra collegiū cardinaliū vel impatorē aut metro
politanū i subsidiū posse cōgregare cōciliū. po
ne ꝙ vtroqꝫ vel alter cōtendētiū de papatu pro
hibet p̄latos de obediētia sua venire vsqꝫ ad lo-
cum cōcilij qd fiet: dicendū ꝙ subditi tali prece
pto seu phibitioni nō tenent̄ obedire. Nam vt
pulchre dicit Inno. de sen. excō. inquisitioni. pre
cepto pape nō est obediēdū qñ ex hoc vehemē
ter turbat̄ status ecclesie peccaret ei sic obediēs.
ad qď facit. no. glo. singlr. ix. q. iij. p principalē:
in glo. sic papa. xxv. q. i. que ad perpetuā in tex.
& glo. i. Sed claꝝ est ꝙ tale p̄ceptū i pposito nu
mero turbat vl'em ecclesiā & fouet scisma & he
resim quia impedit ecclesie vnitatē: ergo nō est
obediēdum cum papa ex cōmisso sibi regimine
debeat scd'm omnes conatus suos impedire ne
vniuersalis ecclesie status per scismata & alia dis
crimina infestetur. xxiij. q. i. memor.

SECVNDO Q uero presupposita vni
tate spōsi eccliastici qualr p̄lati debent
citari ad cōciliū. Rñdeo ꝙ p lr̄as supe-
rioꝝ citādi sunt & monēdi pn̄tqꝫ suf-
fraganeos metropolitani citare & monere ac in
uitare ad cōciliū gnale vt habet̄. xviij. di. si eps.
¶ An autē reqrat̄ trina citatio seu monitio vel
vnica tm̄ sufficiat dico vnicā & simplicē suffi-
cere: vt no. Io. and. de iureiurā. ego. n. & glo. &
Archidi. in. d. c. si eps. facit quod no. Iohā. and.
de iureiuran. breui. de immu. eccle. non minus.

inverſ.moniti.Licet al's in citationibus iudicia libus vel vna ꝑ oibus .vt no.de offi. dele. cōſu luit.ff.de dā.infec.l.ſi finita.§.iulianus.¶In tm āt ē neceſſaria monitio ſeu citatio ſupioris ꝙ li cet vnus eps videat alios ire ad cōcilium tñ nō tenet ire niſi ſpāliter vocet vt no.lo.and.in.d.c. Ego.M.p illū tex.q dicit vocatus ad cōciliū ve niā.¶Qua vo pena puniant prelati moniti,& excuſſan.legitimo impedimēto nō venien.di cendū.ꝙ debent excōicari.xviij.di.puenit &.c. placuit cum ſe.Impediti vero tenentur mittere legatos ſeu nuncios vel ꝓcuratores qd'an ſemꝑ verum ſit.Remitto ad gl.q̄ eſt.xviij.di. Eps ad ſynodum quodlibet āt īpedimētū nō ſufficeret ad excuſandum nonvenientem puta leuis febri cula:vt.d.glo.in.di.c.placuit.xviij.di.Sed de bet eē grauis neceſſitas que illum impediat.v. q.iij.ſi egrotus al's ſi iuraſſent ſcd'm formam.c. Ego.m.piuri eēnt et poſſēt ab eoꝶ dignitatibus deponi & bñficijs de iure iuran.q̄relam&.c.tua nos.Vocati āt ad cōciliū & ñ venien.ñ deberēt diſcedere anteq̄ concilium diſſoluatur.tex.eſt expreſſus.xviij.di.Si aūt quid.xi.q.iij.Certum al's aūt puniunt ea pena q̄ punirent ſi non ve niſſent.ſ.pena excōis vt hr̄ in iuribus ꝑallega tis benefacit de iud.c.i.Et de elec.ſi poſtq̄ li.vi.

Bal. in.c. i.in ſcd'o cōmento de iu.i.v col'q'rit q debeāt i tereſſe cō cilio& decidit hoc mō. Ioh. and.tāgit hic &a cur.in.l.i. C.de ma nu.vidi q̄ eſt ꝓpe fi.libri ſe primi tu dic quod iſta cōgre gario ele git eos vt c.i.de ma io.&obe. hec ibi fe linus.

ERTIO quero que perſone ſint de numero & corpore concilij. Rñdeo ꝙ ad cōcilium debent venire ſancti pr̄es de omni orbe terraꝶ vt.d.tex. xv.q.canones.Sed certe ſcd'm hoc hodie non pr̄ fieri concilium cū nullos aut pau cos habeamus ſanctos pr̄es adeo deprauata eſt xp̄iana religio dicendum itaq; primo ꝙ roma

nus pontifex potest ad concilium venire de hoc non est dubium dum ipse pressit concilio: & ab eo concilium autoritatem assumit de elec. signi ficasti. xvij. di. per totum & . ē. dixi latius item collegium cardinalium est de numero ad concilium venientium vt no. host. de p̄uile. antiqua Et p̄bat̄ ratione nam cardinales constituuntur collegium romani pontificis: vt no. gl. magna de scisma. ad succidendos li. vi. Et licet papa sit primum & supremum caput totius eccl̄ie. Alij autem fideles sunt eius membra vt sepe dixi tamen est. speciale capud cardinalium & ipsi sunt eius specialia membra censeantur autem eē ps corporis xp̄i. ar. C. ad. l. iuli. ma. l. quisquis nor. hostien. in. d. c. antiqua sicut ergo papa est in cō cilio tanq̄ caput ita & cardinales tanq̄ membra eius ac de his que fiūt a p̄la. c. fi. ad hoc optie facit d're iud. ad ap̄lice. §. nos itaq; li. vi. Post hoc patriarche tenent̄ venire. xvi. di. habeo librū. i q. vij conuenientibus. Item archiep̄i. xvij. di. §. huic. Item ep̄i de iureiur. Ego. N. xv. xvi. xvij. di. quasi p totum. Item abbates. lxiij. di. Adrianus. i. q. vij. conuenientibus in tex. & glo. sentit archi. i. q. i. §. Sed hoc intelligendum. ¶ Si qui autem essent qui legitime impediti venīr non possēt & mitterent legatos vl̄ p̄curratores suos tales debent admitti ad actus concilij de his q̄ fi. a pre. c. fi. possunt etiam vocem suam cōmittere alteri prelato vel existēti in concilio arg. de elec. quia propter & in. c. pe. eo. ti. li. vi. ¶ Illud clarissimum est q̄ a tali cetu excluduntur prelati heretici & in heresi permanentes vt patet xxiiij. q̄one. iij. cum quibus quia tales sunt extra ecclesiam & tanq̄ membra putrida & oues morbose non debēt admitti ne forte totū ouile

inficerent arg. de regula. c. fi. xxiiij. q. iiij. resecan-
de secus si ad fidem essent reuersi vt no. archid.
in prealleg. c. conuenientibus. i. q. vij. licet autē
statim dictum sit ꝙ heretici non conuersi ad
fidem non possunt admitti ad concilium. Illud
est verum quando nolunt interesse tanꝗ mem-
brum talis corporis si autem vellēt esse ad ex-
cusandū sic bene possent. vt no. glo. in prealle.
ca. conuenientibus. ¶ Quid autem sit de lai-
cis & clericis inferioribus a prelatis an tales
possint esse de corpore concilij. Videtur primo
ꝙ sic quantum ad principes seculares per. c. ad
apostolica. de re iudi. lib. vi. vbi papa pollici-
tus fuit se vocaturum ad concilium reges pre-
latos & principes tam ecclesiasticos ꝗ seculares
vt per se vel per solennes nuncios venirent. Se-
cundo ad imperatorem videtur ꝙ debent in-
teresse. xxi. distin. nunc autem immo quod plus
est imperator ꝓposuit ibi sicut quilibet alius
prelatus ad idem. lxiij. distin. adrianus. ij. vbi di
citur ꝙ karolus rex francorum constituit syno
dum cum papa adriano & sic nō solum interfu
it sed etiam fuit autor. In constituendo ad idem
lxiij. dist. in synodo. vbi leo papa congregauit
synodum rome cum omni clero & populo ro-
mano. Ex quo patet ꝙ non solum principes se
culares sed ēt clerici & laici ad conciliū admit-
tantur ad idem. xcvi. di. Nos ad fidem vbi im
perator dicit se velle interesse synodo ad fidem
conseruandam: & ponderandum est verbum
voluimus ibi positum quasi iure suo debeat in
teresse facit quod no. glos. in cle. ii. de offi. vica.
vbi. habet de hoc verbo voluimus ad hoc: xv.
dist. c. i. vbi concilium fuit peractum imperan
te constantino augusto ad idem. xxxv. q. v. ad

Hec oia sunt furata ab abbate siculo suppresso tñ autore i disputatoe i cipiente eps & q de rector uidednm anto. dro sellis de arecio i primo tractatu sue monarchie q stione. v. vbi copiosissime hunc articulū attigit. N. chalmot.

ſedem vbi papa vocauit ad concilium epiſco-
pos & clericos ac iudices diuerſarum prouincia
rum pro hoc videtur tex.xxiij.diſt. in nomine
domini vbi patet ep̄os abbates p̄ſbr̄os & dia-
conos interfuiſſe & conſediſſe.in concilio idem
de abbatibus clare probatur.i.q.vij.conuenien
tibus exponendo ibi monachos pro abbatibus
vt exponit glo.ibi facit ad hoc.xix.diſt. anaſta
ſius vbi expreſſe fit mentio de ep̄is p̄br̄is & cun
ctis eccleſie catholicis ad idem.xcv. diſti.olim.
vbi dicitur ꝙ licet ep̄i ſint ex inſtitutione ma-
iores p̄ſbr̄i omnes tamen debent regere eccleſiā
in communi hec omnia iura ſatis videntur pro
bare ꝙ omnes catholici p̄n̄t intereſſe. In cōcilio
ſiue principes ſeculares ſiue clerici ſiue laici pro
bat ēt parte facit ratio nam certum eſt ꝙ conci-
lium gn̄ale rep̄n̄tat vniuerſalē eccl̄iam.xv.diſt.
ſicut i fi.Sed eccl̄ia dr̄ fideliū colectio.de cōſ.di.
i.eccl̄ia.Ergo quilibet fidelis debet admitti ſi
hoc poſtulet ꝑ hoc ꝙ no.Inn.in.c.vr̄a. de loca.
& in.c.fi.de offi.le.vbi dr̄ ꝙ cū ep̄s vel legatus
vult facere ſtatutū tangens iura alioꝝ debet em̄
hoc facere de illoꝝ conſenſu ēt ſi ſint laici vel ſi
nō cōſentiāt ſaltē debēt eē p̄n̄tes.ar.de cōſe.di.i
c.i.ꝺ ferijs.c.fi.ad idē facit qꝺ hr̄ actuū.xv.vbi
in cōcilio ēt rei ardue videlicet an cōuerſi ad fi
dem deberent circuncidi nō ſolum interfuerunt
apl̄i ſed etiam alij p̄ſbr̄i & alij honorabiles viri
q rep̄n̄tauerūt totā dei eccl̄iam. qꝺ ē notandū.
Illi em̄ ſcti p̄res q vere ſpūſctō ducebant̄ p̄buerīt
nobis exemplū q̄liter hodie debeamus talia cōci
lia celebrar̄ vn̄ illoꝝ actio nr̄a debet eē īſtructio
de ele.ſignificaſti.xi.di.eccl̄iaſticoꝝ.itē ꝑ regi-
bus qꝺ admitti debeāt facit qa ipſi nō vider̄ oī
no ſeculares exq̄ p̄cepto dei vergūt tā i veteri

ꝙ in nouo testamento.de sacra vnc.c.vno.ij.q:
vij.§.itē cum balaā.suscipiūt quoq; tales dum
ad regiam dignitatē promouent̄ ecclesiam de-
tinendam.xx ij q.v.principes.&.c.regnū eorū
aūt intͣ rest esse in cōcilio vbi agitur de statu ec
clesie & totius orbis.In contrarium facit .xcvi.
dist. vbinā.vbi habet̄ imperator synodalibus
tractatibus īteresse nō debet.idem probat̄.xcv.
dist.Satis euidēter.vbi dicit̄ illicitum esse eum
qui nō est in ordine sanctissimoꝝ epōrum eccle
siasticis intermisceri tͣ acratibus.ad idem.xvij.
dist.§.hic etiā.vbi synodo cōgregata apud vr
bem & in disceptatione posito an accusationes
deberent audiri cōtra symacum papā imꝑator
q̄si deo inspirāte rn̄dit synodalis eē arbitrij in tā
to negocio sequēda ꝑscribit̄ & statuere neq; ali
quid ad se preter reuerentiā de ecclesiasticis ne-
gocijs ꝑtinere.Et sic ex illis verbis imꝑatoris sa
tis colligit̄ ꝙ preter reuerentiā impendendā de
tractatibus cōcilij laici se impedire non possunt
Ad idem.lxvij.dist.c.i.&.ij.vbi conciliū gene-
rale appellat̄ synodus epōrum.Item cōsideranti
illa quattuor cōcilia que fidē nostrā velut quat
tuor euangelia amplectunt̄ de quibus.xvi.dis.
per totum.satis patebit nō fuisse ī illis nisi epōs
vn̄ in nicena fuerunt.x.tricēti.xvij.epī.in ephe
sina ducenti & sic de alijs ex quo ergo illi pleni
spūsancto non vocauerunt nisi epōs satis vide
tur ꝙ alij non sint vocandi vel admittendi.Ista
iura supra ꝓ vtraq; parte reducta reduciūt hanc
Decisio q̄stionis. materiam mirabiliter dubiā.¶Tamē quia spi-
ritus vbi vult spirat ipsius gratia inuocata pro
mei īgenij imbecillitate dicā quid sentio.Et pri
mo q̄tum attinet ad laicos.nos habemus bonā
glo.de his que fi.a prela.c.si.que tenetur in tri-

bus casibus. ¶ Primus si specialiter vocentur & Q d' sunt
inuitentur ita debet intelligi.lxiij.distin.adria- vocandi.
nus. Secundus quando tractat causa fidei quia
illa est communis causa tam clericis q̄ laicis: ita
intelligitur.xcvi.distin.vbi nam.&.c.nos ad fi
dem. Tertius si tractaret de gradibus circa ma-
trimonium contrahendum.xxxv.q.v.ad sedē.
scd'm illam glo.in preallega.c.fi.quam glo.in-
telligit ibi Iohan.andr.esse veram ꝙ dictis casi
bus intersint ad audiendum non ad iudicandū
vel docendum.lxij.distin.docendus. ¶ Possunt
etiam laici venire ad concilium scd'm Iohannē
and.pro petenda iusticia vel defendenda.de iu
di.nouit.pro quo vltimo est bonus tex.in.c.i.
de spon.In ecclesiasticis autē negocijs seu tracta-
tibus & vbi agit̄ de correctionibus clericorum
sunt laici excludendi.arg.de elec.messana.&.c.
sacrosancta.melius in extrauagāti bonifacij de
offi.ordi.debēt. Et cum hac snia Io.andr.cōiter
transeunt docto.in prealle.c.fi.glo.vero in ca.
adrianus.lxiij dist.aliter loquit̄ dicit enim ꝙ ad
causas matrimoniales laici quādoq; inuitant̄ in
causa vero fidei intererunt etiā non vocati per
prealle.c.vbi nam.lxxxvi.dist.In hoc tamē pos
set dici ꝙ vbi in cōcilio tractāda sunt negocia
ecclesiastica seu pertinentes ad iurisditionē ec-
clesiasticam non est necesse laicos vocari: quia
potestas disponendi de talibus nō fuit data lai-
cis sed petro & successoribus vt dixi supra.facit.
de constitu.ecclesia sancte marie.& preallega.
ca.massana.&.c sacrosancta.de prescriptio.cau
sam.de hereti.c.vt inquisitiōis.§.prohibemus.
lib.vi.xcvi.distin. benequidem. Et hoc modo
debent intelligi pro parte negatiua inducta &
presertim.xvij.distin. hanc etiam.xcvi.distinc.

vbi nam. bene facit.xxiij.q.v.principes.vbi dicitur ꝙ intra ecclesiam non est necessaria potestas secularis nisi in defectum vt quod non valerent efficere sacerdotes sermone doctrine, potestas secularis impet terrore discipline. Itē i cā fidei adhuc dicerem laicos non esse de necessitate vocandos quia illa est causa mere ecclesiastica adeo ꝙ secularis neq; directe neq; īdirecte potest de ea cognoscere sed habet solam executionem ad mandatū ecclīastici. vt est tex. singlaris in prealleg. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de here. li. vi. ꝓ hoc facit ꝙ laici neq; publice. neq; priuatim. de fide disputare debent de here. c. ij. §. ꝓhibemus. li. vi. C. de sū. tri. & fide catho. l. ij. Si autem vbi agitur in concilio causa fidei laici se sponte offerent deberent admiti ita intelligo. d. c. nos ad fidem. & glo. in prallega. c. adrianus. Cuius ratio est quia fides potest remanere etiam apud simplicem laicum & in omnibus alijs perire sicut accidit in personam beate marie in passione christi quando apostoli & alij credentes defecerunt in fide hoc tamen casu puto eos admittendos non solum vt audiant sed vt consulant & dicāt opinionem suam non autem decidant vt in prealleg. ca. vbi nam. & . ca. non ad fidem. ¶ Docendus est enim populus non sequendus. lxij. distinct. sequendus. Item si concilium vellet disponere super rebus laicorum vltra q̄ sua iurisdictio patiatur tunc debent principes & laici interresse sic intelligo ꝙ not. Innocen. in prealleg. ca. vestra. de loca. & in. c. fin. de offic. lega. facit clemen. ij. de censibus. extra autem hos casus puto ꝙ laici non debeant de necessitate vocari si tamen vocantur: & imitantur possunt ve

nfe & tunc habent vocem consultiuam vel decisiuam secundum ꝙ in admissione eis per mittitur vel concedtur. Papa enim congre gans concilium potest eos facere capaces vo cis dande.lxiij.distinct. adrianus.&.ca. in sy nodo not.ij.qōne.v. Mennam. Nam & pote statem excommunicandi potest papa layco concedere not.glos.xxxij.distin. verum.xcvi. distinct.benequidem.not.Iohan. Andre. in. ca. ij.de preben.lib.vi.& hoc modo debent intel ligi omnia iura in quibus legitur laicos fuis se in concilio videlicet ꝙ fuerunt ex inuita tione ecclesie.ad hoc glos.in dicto.ca.vbi nam &.xx.distinct.ca.fin. Qꝫ autem generalia con cilia priscis temporibus fuerunt congregata per imperatores romanos hoc fuit quia non erat facultas christianis in vnum conueniendi ob persecutiones quas patiebatur ecclesia ho die autem.secus vt supra dixi. Neqꝫ obstat ꝙ reges sint vncti quia dico ꝙ nihilominus re manent puri laici cum per talem vnctionem nullum prorsus ordinem recipiunt. vt in dicto c.ij.de preben.lib.vi.in nouella.& hec sufficiāt quo ad laicos. ¶ Quo vero ad ecclesiasticos omissis concilijs prouincialibus & synodali bus de quibus plene per Inn.in.c.graue de pre ben.satis dixi.§.qui ad generalia possunt & de beant interesse videlicet patriarche cardina les archiepiscopi & episcopi.Item abbates ha bētes quasi episcopalem iurisdictionē.i.q.vij.cō uenientibus cū alijs iuribus supius allegatis vbi āt īuenit alios iferiores clīcos fuisse itelligēdū ē ꝙ fuerūt spāliter inuitati q tñ de necessitate vo cari nō debēt. Nā ad cōciliū ꝓuinciale regl'r nō vocāt nisi epi & capl'a cathedralium ecclesiarū

vt no: inno. in.d.c.graue de accusa. Sicut oli no. in.c.fi.de his q̄ fi.apre.ergo fortius ad conciliū generale alij necessario vocandi non sunt.procedit autem hoc argu.a simili quia sicut in facris ꝓuīcie nō vocāt̄ clici iferiores devniuerso quia quod iuris est. de toto ad totum idem iuris est de parte quo ad partem. ff. de rei ven.l. q̄ de tota de offi.de leg.pastoralis.§.item cum totum.quod tñ intellige nisi de consuetudine aliter esset inrrodnctum quia talis consuetudo seruanda esset.ff.delegi.l.de quibus de consue. ca. fi.cum multis similibus. Idē puto si clerici inferiores sponte occurrerent & venirent qa tunc honestū ē vt admittant̄ nō aūt necessitatē nisi in casibus in qbus dixi.s̄.laycos esse admittendos. Et tunc non habebunt vocem vocisiuam sed tantum consultiuam.

Questio ¶ Vltimo circa premissa posset dubitari an sit in optiōe pape qui sint ad cōcilium vocandi & qui nō. Dico ꝙ aliqñ cōcilia congregant̄ de honestate qa sup his q̄ pendēt a mera ptāte sua papa vult informari & multoꝝ habere concilia & tunc in ptāte & in optione eius est vocare quos vult. facit de re iud. ad apl̄ice li.vi. & quod ibi no. & .lxiij. di. in synodo. Si autem concilium congreget̄ ꝓ facto heresis vel concernente vniuersalem statum eccl̄ie p quod status ecclesie posset declarari aut turbari necessario debent vocari ep̄i & alij magni prelati habentes quasi ep̄alem iurisdictionem vt supra plene notaui.

QVARTO q̄ro q̄ pābula seruari debeant in igressū & ichoactōe cōcilij gñal̄ Rñdeo ꝙ debet celebrari missa spūs sancti quia vt habet̄ in euāgelio dixit dominus quotiens plures cōgregati sunt in nomine

16

mine meo. Ego in medio illoꝝ sum ꝑ hac mis-
sa celebratione. bene facit quia si de cõsuetudine
capitulũ congregãs se pro electione prelati sui.
debet ꝑus facere celebrari missam de spũsancto.
vt no. Inno. de elec. cũ nobis olim. probat̃ de cã
pos. & ꝑprie. cum eccl̃ia sutrina. in prin. ibi spi-
ritussancti gratia inuocata. multomagis hoc de
bet fieri in cõgregatiõe vniuersalis ecclesie & ge
neralis cõcilij cũ talis cõgregatio fiat ꝑ maiori
& vniuersaliori vtilitate: ideo maiore cautela
adhibẽda est. ar. ff. ad carbo. l. i. §. sed si quis. de
elec. vbi periculũ. li. vi. ad hoc bñ facit illd̃ apl̃i
Omnia qcũqꝫ facitis in noĩe dñi nostri iesu xpi.
faciatis sed conciliũ dicit̃ a cõi cõtione ex eo ꝙ i
vnũ directi, dicunt optata sue mẽtis. xv. dist. sy
nodus vt ergo cõgregatorũ voluntates melius
vnum dirigant debẽt implorare spũssancti au-
xilium. iuxta verbũ dñicum cũ venerit spũssan
ctus quẽ pater mittet in noĩe meo ille vos doce
bit oĩa & suggeret vobis oĩa quecũqꝫ dixero vo
bis vt habet̃ Io. xvi. Ex his infert̃ ꝙ in ipo igres
su cõcilij anteꝗ ad alia ꝑcedat̃ debet cãtari hym
nus que ĩcipit veni creator spũs &c̃. Item ꝑ vnũ
ex patribus de cõcilio debet fieri sermo seu orõ
cõueniẽs his que agitãda sunt. Cum eñ talia de
cõsuetudine seruent̃ in cõcilijs ꝑuicialibus mul
tomagis seruari debẽt in gñalibus ꝑ rõnem suꝑ
deductã. Et quia hec cõsuetudo laudabilis ẽ: iõ
obseruãda ꝑ prealle. c. fi. de cõsue. hanc etiã cõ-
suetudinem tanꝗ honestam vidi de facto serua
ri in concilio basilieñ. in quo fui incorporatus.
anno dñi. M. ccccxxxiij. xij. kaleñ. decembris ser
uatur iste modus in sessionibus suis publicis. nã
in loco vbi tenet̃ sessio que est ecclesia cathedra
lis celebratur missa solẽnis per aliquem prelatũ

Petrus de monte fuit ĩcorporatus ĩ cõcilio basiliensi.

c

de concilio ad hoc deputatum qua missa durante omne prelati sunt inducti suis vestibus consuetis sedentes in loco dicte sessionis scd'm suas dignitates & p̃rogatiuas. missa vero finita omnes prelati induunt se pluuialibus & mitras albis solum pendentes excepto q̄ qui preest vult habere mitram aurifrigiatam & notabiliter ornatam. Quicquid presidens vel alius loco eius associatus diacono & subdiacono habitus ecclesia inductus sedet in cathedra in medio chori habens dorsum ad altare. vultum vero ad alios p̃latos omnibus igitur se inductis & ornatis diaconus clamat alta voce. Orate. quo dicto omnes flectant genua per aliquod interuallū orēt sub silentio scd'm deuotiōes suas. Postq̄ autem per aliquod interuallū temporis in illa oratione steterunt. Idem diaconus clamat alta voce. Erigite vos & tunc omnibus surgentibus & stantibus erectis ipse presidens etiā erectus dicit hanc orationem alta voce.

Oratio. ¶ Ad summus dñe sancte spiritus ad sumus peccati quidē laqueis deteri. sed in nomine tuo specialiter cōgregati veni ad nos & esto nobiscum & dignare illabi cordibus nostris & doce nos quid agamus quo gradiamur & ostende quid efficere debeamus vt te auxiliāte in omnibus complacere valeamus esto tu solus suggestor esse tuum & iudiciorum nostrorum qui solus cum deo pr̄e nomen possides gloriosum nō nos patiaris pturbatores eē iusticie que summā diligit equitatē nō in sinistrū nos ignorantia trahat nō acceptio munerum vel persone corrūpāt. Sed iūge nos tibi efficaciter solius tue gratie dono vt scimus ī te vnū & in nullo deuiemus. a vero q̄tenus in noīe tuo collecti sic in cūctis teneamus cū moderamine pietatis iusticiā

vt hic a te nō dissentiat sniā nostra & in futuro
ꝑ bene gestis cōsequamur premia sempiterna.
Amen. Predicta orōne finita cātores cōcilij can
tant aū.hanc. Exaudi nos deus qm̄ benigna est
mia tua &c.ps. Saluū me fac &c.gloria pr̄i &c. Antiphona.
Quibus finitis idem diaconus dicit alta voce.
Orate.q̄ dicto oēs vt supra genibus flexis orāt.
Et facto paruo īteruallo iterū diaconus dicit al
ta voce. Erigite vos tūc oībus erectis presidens
dicēs hanc orōnem. Mētibus nr̄is q̄s dn̄e spm̄ Oratio.
sanctū īfunde q̄tenus in noīe tuo collecti sic i cū
ctis teneamus cū moderamine pietatis iusticiā
vt hic in nullo a te dissentiat volūtas nostra &
semper rationabilia meditātes que tibi sunt pla
cita exequamur per dn̄m &c. His itaq̃ peractis
omnes flectant genua. Et diaconus vel subdiaco
nus vel alij duo ad hoc deputati ante altare stā-
tes incipiunt letaniam cantoribus & alijs respō
dentibus. Et cum venit ad illum locum vt do-
num apl'icū & omnes eccl'iasticos ordines &c.
Presidens qui cū alijs stabat flexis genibus sur-
git vertēs ad cōgregationē & dans bn̄dictionē
cantādo dicit trina vice vt hanc sanctā synodū
& omnes gradus eccl'iasticos benedicere digne
ris: vt hanc sanctam synodum & omnes gradus
eccl'iasticos regere & cōseruare digner's. Canto-
ribus alta voce respondentibus te rogamus au
di nos. Completis rogationibus seu letanijs pre
sidēs dicit oremus. diaconus dicit flectamus ge
nua. subdiaconus dicit leuate. deinde presidens
dicit hanc orationem. Da quesumus ecclesie Oratio.
tue misericors deus: vt in spiritusancto congre-
gata hostili nullatenus incursione turbetur. per
christum &c. Quibus factis diaconus habens
librum ante altare accēsis duobus cereis incipit

euangelium vos estis sal terre. vel aliud q̄ sibi est ordinatum. Quo perlecto presidens primo facit collationē super quibus synodus est congregata deinde flexis genibus incipit alta voce veni sancte spiritus &c. quem hymnum cantāt alternatim existentes in sessione cum cantoribus quo hymno cantato. duo clerici astantes p̄sidenti dicunt versum. Emitte spiritum tuum & creabuntur & cantores respondēt & renouabis faciem terre. Postea presidens dicit hanc orōnē

Oratio ¶ Deus qui corda fidelium &c. Postmodum p̄fati clerici vel diaconus aut subdiaconus dicit Benedicamus domino. alij rn̄deant deo gr̄as. His omnibus vt supra cōpletis. Presidēs & oēs alij prelati sedent & imponunt mitras capitibus suis & tunc vnus ad hoc deputatus legit decreta in illa sessione expediēda postea q̄libet rn̄det placet: ac deinde depositis pluuialibus & mitris reassumūt hitus suos & recedūt. hūc modū vt dixi vidi seruari in concilio basilieñ. ¶ Pro q̄ mō

Iustificatio cerimoniarū cōciliariū iustificando aliq̄ allegabo de iure. & primo q̄ debeant ingredi cum vestibus sacris sue dignitatis & cum mitris in capite. bn̄ facit qd' hr̄ de elect. q̄ sicut vbi patet q̄ archieps̄ sine pallio nō cōgregat cōcilium p̄uinciale de mytra hr̄ in. c. vt apl̄ice. de priuil. li. vi. Et licet ille tex. loq̄r de concilijs p̄uincialibus vel synodalibus. Idē tn̄ puto in gn̄alibus vbi maior est rō ponderosiora tractatur: & respondetur vniuersalis ecclesia militans q̄ etiam debent habere mytras planas & albas sine ornamentis. no. Iohan. and. in dicto c. vt apostolice vbi dicit q̄ episcopi de consuetudine in presentia legatorum romane sedis & sic suorum superiorum vtuntur tantum mytris albis & planis & fortius ī p̄nt ia romani p̄ō

tificis qñ ipe ē in cōcilio bñfacit de pui.antiq̄. 15
vbi patriarche in pñtia romani pōtificis vel le
gati de latere nō pñt facere crucem añ se deferri
ꝓpter eoꝝ reuerentias. Et licet dictum sit ꝙ pre
lati debent intrare locū cōcilij cū vestibus sue di
gnitati conueniētibus non tñ est credendūꝙ pa
triarche vel archiepi habeāt pallium aut eo vtā
tur in concilio generali quia tali non debent vti
extra eorum prouīcias de vsu pa.c.i.&.c.ad ho
norem: neqꝫ etiam baculum pastoralem quo pa
pa non vtitur de sacra vnct.c.i.in fin. vbi vide
rōnem quare romanus pontifex non vtitur ba-
culo pastorali. Ideo nec alij in eius presentia illo
vti debent. Ad hoc facit de offi.le. volentes &
ꝙ ibi no.hosti. Et qđ no.archi.xl.di.disciplina.
sup glo. vbi dicit ꝙ baculus pastoralis denotat
custodiam gregis sed cum plenitudo custodit
gregis sit commissa pape tanq̄ vocato in pleni
tudinem potestatis Alijs autem vocatis in par-
tem plenitudinis.de vsu pa.ad honorem. Ideo
hmōi insignijs.in eius presentia vti non debet
de qua vide plenius in prealleg.ca.i.in fin. de
sacra vnctione &c.

VINTO quero qualiter ordinari de
bent exñtes de concilio in sessionibus
suis vel subscriptiōibus. tñ deo ꝙ salua
semp consuetudine romane curie & cō
ciliorum que in hoc esset attendenda.arg.ff.de
euict.l.si.fundus.ff.de predio.l.vēditor.§.si cō
stat.de consue.c.fi.de iure sessiones debent sic or
dinare. Quia primū locum & supremum obti
nebit romanus pōtifex q est caput ecclesie. xxij
di.c.i.&.ij. Et de hoc nemo sane mentis dubita-
bit scđm locum obtinet card.hostieñ.q hoc ha

Vide me lius ac ele gātius al be de ros. in.l.ij.C. de sūma tri.& fide catho N. chalmot.

bet ex priuilegio ex eo qa consecrat papã & vngit imperatorem .vt n ot.ho.de priuil.antiqua. Tertium obtinet patriarcha constantinopolitanus.quartum alexãdrinus. qntũ Antiochenus sextũ Ierosolymitanus.Hec patet.xxij.di.renouantes. & in pal.c.antiq.de puil.Ite sunt alie qtuor sedes patriarchales post illas videlicet.Aqligeñ. Bituriceñ.Gradeñ.& pisana de quibus p archid.xxi.dist.cleros.vbi habes glo.facientem de istis sedibus mentionem inver.archieps.xxij di.c.fi.Et de gradensi est gl.xcviij.di.c.ij.Si igitur queratur an iste quattuor partes pferri debeant cardinalibus puto seruandum consuetudinem curie.vt.s.dixi.Sed vbi non appareat de consuetudine videt de iure q quattuor predicte sedes patriarchales preferantur psbris cardinalibus:vt probatur in.c.constitutis.j. de appella. In suprascriptiõe vbi papa scribẽs patriarchegradensi & psbro card.pponit ipsum patriarcham cardinali.clarum aũt est scienti iura q suprascriptiones decretalium faciunt ius.Et ex illis in iure validũ est arg.vt no glo.in.ca.quorũdam.de elect.li.vi.in versi.predicatorum.& in.c. fin.de pact.eo li.Huic dicimus q fratres predicatores debent preferri minoribus quia vbicunq papa in iure facit mẽtionem de illis ordinibus.semp in ordine scripture prefert pdicatores minoribus vt probatur de excess.prela.nimis.de priuile.in his etiã&.c.i.lib.vi.de relig.do.ca.i.§.fane eod.li.hoc tenet Iohan.and.in.c. Iohannes de.testa. vbi dicit predicatores preferri minoribus quia eorum ordo est antiquior.Et dominus bald.in l.obseruare.§.antiquam .ff.de offi. proconf.& lega.quos tex.& autoritates tene mẽti. qa sepe vidi inter hoc religiosos super hoc in presentia

iurisperitorum oriri controuersia & nemo sciuit aliquid boni allegare. ¶ Post hos autem patriarchas succedunt presbri cardinales eo ordine suo consueto deinde archiepiscopi. ¶ Sed hic aduertēdū quia vidi in facto dubitari an archiepiscopus mediolaneñ. precedere debeat rauennate ñ. archiepiscopum videt̃ ꝙ non quia ciuitas rauēna est antiquissima: vt no. glo. i. inforciati ergo ratio antiquitatis eius archieps videtur preferēdus . rg. ff. de iure imuni. l. semp facit quod no. glo. xxi. di. cleros. In contrarium est veritas. s. ꝙ archieps mediolaneñ. debet pferri rauēnati vt ē tex. xvij. di. §. huic ēt ad fi. vbi in ordine scriptu re mediolaneñ. pfertur. ad idem. xxiiij. q. i. Alienus. & ibi no. xcvi. dist. bñquidē. in glo. in ver. mediolaneñ. p archi. pro quo facit. C. de no. cōpo. l. i. §. quibus. Et de hac controuersia glo. iuris ciuilis facit mentionem. C. de sacro sanct. ecce cle. l. decernimus. Et ita cum in consilio basilieñ. fuissem īterrogatus de facto rñdi. ¶ Post archiepos sedēt epi & abbates qd' patet ex maioritate graduū: vt hr. lxxxi. di. p totū. xxi. di. cleros. & c. clicos. Ille ei debet pferri q ē maiori gradu insignitus. xvij. di. placuit. & c. epos. vbi gl. de maio. & obe p tuas. ¶ Putarem tñ iter epos seruandū hunc ordinē vt subiectus digniori puta pñache cōstātinopolitano pferr̃ minus digno. puta alexādrinus & sicvltra qa membra quāto magis pñt debēt adherere suo capiti. de pēri. cū nō liceat. de his q̃ fi. a pla. Nouit & sic successiue fiat de aliis epis & abbatibus. ¶ Quo āt ordine archiepiscopi vel episcopi eiusdem prouincie inter se locari debeant dico ꝙ ille prefertur. qui adigniori superiori fuit ad dignitatem promotus. vt patet in dicto. c. per tuas. de maio. & obe.

Fely.hic i no.glo.in pālle.c.placuit.&c.c.eps.si aūt ab eodē
qdā notu supiore vel equali sint pmoti tūc ille pferēdus
la se rmit est qui excedit alium merito vite vel nobilitate
titad ea q vel scientia licet alter fuerit ante pmotus.xvi.
scripsit in dist.sexta synodus.vbi glo.no. Archi.c.di.qm.
c.i.de his lxxv.dist.c.fi.Si aūt sint equales quo ad pcura
q si.a ma tores & merita personar; ille preferf qui primo
io.par.ca ad dignitatē fuit pmotus:vt pbaf in pālle.ca.
pli. Ex q epos.xvij.dist.de maio.& obe.c.i..Et hec suffici
nota q fe ant de isto ordine sedendi vel subscribēdi:ex q
ly. longe satis patet de consue.cui standum est.
plures le-
cturasedi
dit quam
eas quas
vulgo ha
bemus i-
pressas q

EXTO Q uero quot psone de- beant esse pñtes in cōcilio gnali. Aduertendūq glo.in hoc videf variare.nā glo.de elec.cum inter vniuersam.i ver.remoti.tenet q sufficiat pñtia maioris ptis vni-
poterūt i- uersitatis.idē glo.de maio.& obe.c.si.in ver.p-
ueniri i bi sentiū.idē glo.de elec.licet.sed glo.lxiij.dist.qn
bliotheca dicit q requirif pñtia duar; partiū.idē de his q
lucēsi vbi si.a maio.par.ca.c.i.Idē de postula.pla.bone.ij.
sūt oēs li- ¶Doctores cōif tenēt q reqrit pñtia duar; par
bri Felini tium qui volūt debent & pñt itéresse.& no. Ar
ex suo te- chi.in.d.c.qto.& fuit primo & postr.de elec.qa
stamento ppter.& Inno.de elec.eccl'ia.ij.p qua est tex.in
ac vltima d.c.quia ppter.hanc partē sequif Io.and.de his
volūtate que si a ma.par.ca.c.i.per tex.x.q.i.hoc ius.idē
eccl'ie lu- glo.de arbi.c.si.li.vi.duabus aūt partibus sic cō
cane reli- gregatis q facit maior pars causa cōgregatorū
cti ac per est validū:vt not.in iuribus supra alleg. ¶Sed
S.D.N. dubium est an existēte scismate in eccl'ia & duo
Iulium se bus cōtendentibus de papatu an minor pars cō
cundū pa gregata possit cōstituere maiorē in negligentia
pam mo ita vt illa non veniente possit per minorem pro

cedi. Et puto quod sic quia cum ecclesia careat unico capite saltem de facto propter scisma: & sic dicatur quasi vacare cum non habeat unum solum pastorem sicut debet. vij. q. i. factus est cornelius. ergo potestas conuocandi prelatos ad concilium generaliter est penes quoslibet archiepos & alios superiores quantum ad suos subiectos. ad hoc. xviij. di. si eps. Si ergo archiepi vocant epos suos ad concilium & ipsi non veniant in termino eis assignato conuertunt negligentes & per consequens deoluitur potestas ad accedentes etiam numero paucio res. iuxta no. per Io. and. de offi. ordi. irrefragabili. pro quo facit quia ius uniuersitatis potest esse in uno residente. no. glo. ff. de ver. sig. l. detestatio. §. unicus. & l. neratius. eo. ti. ff. quod cuiusque uniuer. l. sicut. §. ulti. no. de postu. prela. gratum. ad hoc facit. xv. dist. synodus. ubi patet quod in concilio generali quandoque fuit multitudo patrum quandoque magna paucitas intantum quod xxij. leguntur fuisse in concilio laodicen. xvi. di. Sex. laodicen. Credo tamen consultus esse quod pars minor congregata alijs volentibus accedere pronunciet se constituere generale concilium & in se esse iurisditionem quod potest iudex facere. secundum no. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. per Bar. si quis in ius voca. non ie. l. n. per Inno. de dila. pretextu. de iudi. ceterum. ubi aliquid per modernos.

demum. Fely. execu torem anq ad aposto latum ascenderet ex urbe luca transmissi. N chal mot.

SEPTIMO Quero an omnes de concilio debeant semper esse presentes in omnibus actibus concilij. Inno. & Hostien. de preben. graue. videtur velle quod necessaria sit presentia omnium in actibus tamen prouincialibus sicut esset in libelli oblatione si aliqua causa esset ventilanda

titur. Ideo tunc verba formantur in plurali quia dicitur patres de concilio iudicant vel placuit patribus de concilio. potest etiam in singulari dictari sententia sub nomine tamen vniuersitatis pura synodus iudicat vel synodo placuit. simile est quod dicimus de electione. quod quando electio est penes caplm singlr coligunt non eligunt. vt no. Inno. de offi. ord. irrefragabili. licet glo. ibi videtur aliter sentire. & delegati dati siue clausula quod vnus siue alio non preiudicare siue cōiudices. de offi. dele. vno delegatorum poterit etiam hoc casu proferri snīa per illum cum alijs pñtes & mandañ. cōmitti vtrūq; sententias verbis pluralis numeri dicendo nos &c. vt habetur de re. cum ab vno lib. vi. & no. ho. in. d. c. graue. vel in singulari sub nomine vniuersitatis. vt dixi. s. ¶ Debet autem adhiberi. cautela

Cautela vt de mandato & commissione facta per concilium ipsi pronuncianti fiat publicum instrm q̄ cautelam ponit glo. in. d. c. cum ab vno. ¶ Bn facit quod no. in. c. cum in iure. de offi. dele. no. tamen fuit priscis temporibus quod quilibet ex patribus concilij se subscribebat sententiam scdm qd̄ habet in palleg. §. huic et. xvij. di.

VIS ita expeditis nunc ingrediendum est illud mare magnum & procellosū cuius fluctibus nauis petri sepe numero quassata est videlicet an & quando concilium generale sit supra papam & ad eius posset dispositionē de iure pcedere. Et licet hāc questionem nō in necessariam per aliquem maiorum nostrorum in his terminis specialiter tactam aut examinatam sparsim tamen diuersi

diuerse senserunt ideo spiritussancti gratia inuocata. multorum inspectis collectisque sententijs subijciam id quod mihi verius & fidelius visum fuerit. Et vt ista materia clarius habeatur ponam aliquas prepositiones seu conclusiones quas pro posse meo defensare conabor. ¶ Si ergo ista prima conclusio. duobus de papatu contendentibus vtroque asseren. se papam & alterum inuasorem concilium generale de tali controuersia cognoscere & iudicare: videlicet. Ista conclusio probatur. lxxix. distin Si duo vbi text. dicit quod isto casu ille erit papa quem iudicium & vniuersitatis consensus eligerit nomine autem vniuersitatis debet intelligi de tota vniuersitate fidelium cuius papa est summus pontifex. de maio. & obedi. Solite. ix. q. iij. per principalem cum infinitis similibus. Et pro hoc est gl. in preal. c. si duo. ad idem. ij. q. vij. §. ite[m] symachus. & xvij. distin. §. huic etiam. vbi text. dicit quod in hoc toto negocio sententia synodalis arbitrij est sequenda prescribere. i. statuere quod alij sequantur. Et licet in preallega. §. huic etiam non dicatur expresse quod esset scisma in papatu tamen in cronicis. Habetur quod tunc fuit scisma ex eo quod laurentius contendebat de papatu cu[m] symaco & in co[n]cilio fit de q[uo] mentio in preallega. §. huic etiam fuit determinatum pro symacho & hanc partem tenet archid. xviij. di. placuit. Ad idem facit ratio quia ex quo contenditur de papatu: nec subest certitudo vnius veri & indubitati sponsi satis potest dici etiam vacare. cum de iure. non possit esse. nisi vni s. vij. q. i. factus est cornelius & habetur Ioha. erit vnum ouile & vnus pastor. item tame[n] neu r posset plene administrare ce[n]setur ecclesia q[uas]i

prima co[n]clusio.

titur. Ideo tunc verba formantur in plurali quia dicitur patres de concilio iudicant vel placuit patribus de concilio. potest etiam in singulari dictari sententia sub nomine tamen vniuersitatis pura synodus iudicat vel synodo placuit. simile est quod dicimus de electione. quod quando electio est penes caplm singlr coligunt non eligunt. vt no. Inno. de offi. ord. irrefragabili. licet glo. ibi videtur aliter sentire. & delegati dati siue clausula quod vnus siue alio non preiudicare siue coiudices. de offi. dele. vno delegatorum poterit etiam hoc casu proferri snia per illum cum alijs pntes & mandan. comittit vtrumque sententias verbis pluralis numeri dicendo nos &c. vt habetur de re. cum ab vno lib. vi. & no. ho. in. d. c. graue. vel in singulari sub nomine vniuersitatis. vt dixi. s. ¶ Debet autem adhiberi. cautela

Cautela vt de mandato & commissione facta per concilium ipsi pronuncianti fiat publicum instrm quam cautelam ponit glo. in. d. c. cum ab vno. ¶ Bn facit quod no. in. c. cum in iure. de offi. dele. no. tamen fuit priscis temporibus quod quilibet ex patribus concilij se subscribebat sententiam scdm quod habet in palleg. §. huic et. xvij. di.

VIS ita expeditis nunc ingrediendum est illud mare magnum & procellosum cuius fluctibus nauis petri sepe numero quassata est videlicet an & quando concilium generale sit supra papam & ad eius posset dispositionem de iure procedere. Et licet hanc questionem non in necessariam per aliquem maiorum nostrorum in his terminis specialiter tactam aut examinatam sparsim tamen diuersi

diuerse senserunt ideo spiritussancti gratia inuocata. multorum inspectis collectisq; sententijs subijciam id quod mihi verius & fidelius visum fuerit. Et vt ista materia clarius habeatur ponam aliquas prepositiones seu conclusiones quas pro posse meo defensare conabor. ¶ Si ergo ista prima conclusio. duobus de papatu contendentibus vtroq; asserente se papam & alterum inuasorem concilium generale de tali controuersia cognoscere & iudicare: videlicet. Ista conclusio probatur. lxxix. distin. Si duo vbi text. dicit quod isto casu ille erit papa quem iudicium & vniuersitatis consensus eligerit nomine autem vniuersitatis debet intelligi de tota vniuersitate fidelium cuius papa est summus pontifex. de maio. & obedi. Solite. ix. q. iij. per principalem cum infinitis similibus. Et pro hoc est gl. in preal. c. si duo. ad idem. ij. q. vij. §. itē symachus. & xvij. distin. §. huic etiam. vbi text. dicit quod in hoc toto negocio sententia synodalis arbitrij est sequenda prescribere. i. statuere quod alij sequantur. Et licet in preallega. §. huic etiam non dicatur expresse quod esset scisma in papatu tamen in cronicis. Habetur quod tunc fuit scisma ex eo quod laurentius contendebat de papatu cū symaco & in cōcilio fit de quo mentio in preallega. §. huic etiam fuit determinatum pro symacho & hanc partem tenet archid. xviij. di. placuit. Ad idem facit ratio quia ex quo contenditur de papatu: nec subest certitudo vnius veri & indubitati sponsi satis potest dici etiam vacare. cum de iure. non possit esse. nisi vnius. vij. q. i. factus est cornelius & habetur Iohā. x. erit vnum ouile & vnus pastor. item tamē neuter posset plene administrare cēsetur ecclesia q̄si

prima cō clusio.

vacans.ar. de transla.pla.c.ij. ¶Si autem vacat eccl'ia tunc ptās debet remanere penes ipsā vniuersalē eccl'iam q̄ ē fideliū cōgregatio.de cōs.di.i. Eccl'ia.de biga.debitū.de elect.fundamēta li.vi.Illā aūt eccl'iam concilium repn̄tat.l.di.dño scto ad fi.& licet nō oēs fideles conueniant ad hmōi concilia gn̄alia sufficit ꝙ veniunt magni prelati & alij principaliores quod facit ꝙ no.In no.de maio.& obe.c.fi.vbi dicit ꝙ in rebus vniuersitatum requiruntur rectores vel pars magis idonea bn̄ facit.C.de iura calū.l.ij.§.sin autem.ff.de condi.& demō.l.municipibus.de procur.c.fi vbi est bonus tex. ¶Et si dicatur ꝙ cōtra papam non pōt ꝑcedi ad depositionem nisi in cā heresis.vt hr̄.xl.di.Si papa r̄ndeo ꝙ illud ca.debet intelligi quando est vnus pastor de quo nō dubitatur.an sit papa secus quādo sunt duo & sic dubitatur vter eorum sit verus pontifex q̄a tunc ratione huius dubitationis concilium potest & debet se intromittere.sic & al's ratione dubij quedam permittuntur que regulariter non permitteret.xiij.q.ij.Non extimemus.& ibi in glo.de rescrip.super litteris.in glo. de sepul. sacris cum al's si non diceremus concilium posse de tali causa cognoscere satis posset periclitari ecclesia quia non videtur ad quem alium de iure possit aut debeat talis cognitio pertinere de quo etiam latius dicam infra in tertia conclusione.Iste autem est vnus & primus modus tollendi scisma existens in ecclesia dei. scilicet per congregationem concilij generalis ꝙ qualiter istis casibus congregandum sit satis dixi supra Ideo nō replico. Alios etiā modos inuenio tactos per doctores & maxime per cardi. floren. in preallega.ca.licet.videlicet ambo contendē

Sex modi tollendi scisma.

tes de papatu committant aliquibus de quibus concordauerunt potestatem discutiendi & pronunciandi de iure vter eorum sit verus papa quia cum hoc snia late stari debeat sine contradictione que cõmissio satis videtur de iure fieri posse qa põt cedere papa papatui. de renũ. c. i. li. vi. multo fortius dare ptãtẽ aliqbus cognoscẽdi an ipse sit verus papa putarẽ tñ bñ factum q ista cõmissio tanqȝ res ardua fieret de cõsensu cardĩaliũ vel saltẽ de cõcilio scd'm obligationẽ vniuscuiusqȝ p ea q̃ no. lo. mo. de here. sup eo. li. vi. Et iste est scd's modus. Tertius modus eẽt p viã cõpromissi vt vterqȝ cõtendens compromittat in aliquos de iure tm qd' fieri põt: quia & sup matrimonio spũali pt fieri cõpromissum de elect. inter canonicos. de arbi. ex parte vel de facto tñ: qd' etiã fieri põt quia licet al's sup titulo beneficij nõ põt transigi sup eo tñ quia tituli bñficiorum sunt de iure pos tiuo cui papa nõ est subiectus de cõces. pbẽ. pposuit Imo omni bñficiorȝ est dñs. c. ij. de pben. li. vi. Et in cle. Si duobus ad finẽ vt lite pendente satis potuerũt isti duo q̃rũ qlibet habet in sua obedientia p sũmo pontifice tale cõpromissum facere de iure & de facto cautum tñ est vt talia cõpromissa fiant consentientibus cardinalibus vtriusqȝ collegii vt. s. proxime dictum est q vterqȝ cedat li[illegible]e papatui qd' pñt facere. vt in. c. i. de renũ. li. vi. & p vtrumqȝ collegiũ eligant iterȝ alter eorum vl' alius totius. Quartus modus ẽ vt cessãte cessione volũtaria & alijs remedijs de qbus. s. vterqȝ cõpellat cedere. Nã qñ iminet piculũ destructiõis eccl'ie vl' magni scãdali platus pt cogi ad cessionẽ ita no. Inn. d' renũ. §. pp maliciã. et ille tex. bñ facit qd no. vij. q. i. scias i glo. fi. &. c. eps

de loco.in glo.fi.p Archi.lxiij.dist.c.i.per Nost.
de rer. pmu.quesitum. Et licet iura predicta lo-
quant de prelato inferiori nec vllam mentione
faciant de papa tame isto casu maior ro est in co
vt copellat ad cessione quia hoc scadalu scisma
tis concernit tota eccl'iam & publicam vtilitate
oim xpianor. Istis vero renunciatibus prouide
dum esset vn statim sumi possent sustetare vt i
sil'i no. Inno.in palle.§.pter malicia. ¶ Quin
tus modus est q vterq potificu cu suo capitulo
decernat q se moriete vel cedete no possint car
dinales ad alterius electione pcedere & electio
sit nulla sed teneat vel adherere supstiti tanq pa
pe vel eius morte expectat aut cessione. Et tunc
vtruq collegiu simul cotines vnu veru & indu
bitatu eligat pastore. Iste modus tame no mul-
tum placet quia non tollit scisma in breui: licet
aliqn tollat post morte vel cessione. ¶ Sextus mo
dus possit esse q res subijciat sorti. Et licet sortes
videant phibite de sorti.c.i.& per totu.xxvi.
dist.per totu.illud est intelligedu quado vtunt
sortibus ad pscietia & diuinatione futuror. vt
ibi patet.sed ad tollendu cotrouersia & discor-
diam non vident phibite vt no.glo.xxi.disti.
cleros.facit qd' no.glo.in.l.fi.in prin.C.de lega.
vnde et vestis xpi fuit subiecta: vt no.glo.ff.fa
Tertia qo mil.her.l.si qui sunt cautiones. ¶ Circa ista ter-
tiam coclusione an aliquo casu papa possit de-
poni.adde beatu Tho.in quarto disti.ij.q.xiiij.
vbi dicit q quis prelati a substitis sint arripien
di no est ab eis pena infligenda. Sed reuerendu
est vel ad superiore denuciando vel si no habet
superiorem recurrat ad deum vt eccl'ie det vel
de medio tollat. Et hoc dictu alle. Cardina.san-
cti sixti in suo tractatu de papa.q.vltima. Adde
etiam

etiam beatum thomā scd'a scd'e.q.xxxiiij.artic. iiij.vbi dicit ꝙ correctio fraterna extendit se ad papam & probat temperans dūmodo sit reuerentia facta per illud apostoli primo ad thimo. iiij.Seniorem ne increpaueris sed obsecra vt patrē.Et ideo dionysius redarguit demphilū monachum quia sacerdotem irreuerenter corripit eum percutiens & de ecclesia eijciens & sese hoc cardi.ver.vi.q.lxxij. Et vtrū papa aliquo casu sit publice arguendus a subditis.ponit bea.tho. super ep̄lis ad gala.ij.& in.iiij.dist.xiiij.& de eo meminit ad l'ram card.ver.vi.q.penul.vide eū oīno.Item de ista materia vtrum papa possit ꝓ quocunqꝫ crimine notorio deponi.vide disputatiue per Ang.de ancho.in libro de potestate ecclesiastica.q.v.cuius dicta ponit archiep̄s florētinus in scd'a parte tertie partis in rubri.de statu summorum pontificū folioqꝫ & concordāt con gruētissime petri hic quos eum vidisse suspicor duxi in quibusdā meis extractis theologie supra potestate pape.& in rubr.xij.iudei.Et vide dn̄m Abba.in.c.significasti.in.ij.& .iij.col.de elect.& in.c.ꝓposuit.in.v.col.de conces.preben.& qd' dixi in.c.si papa.xl.dist.& do.Abb.in.c.licet.in vltimo.col.de elec.& vide gl.sing.& dixi in.c. preside.q.iij.Et pro cuius glo.in.c. aliorū.ix.q. xx.q.iij.felicius.Et no.ꝙ iste in hoc passu excellit oēs & seip̄m.item in ista materia vide qd' dici post de ancho.i.c.oēs.in.ij.col.de pe.& remis. & post Abba.in.c.significasti.vij.col.de fo.cōpe.& in.c.cū inferiori.in.iij.col.de maio.& obe. Item vide Host.in.c. nondū.de cōsan.& affini. quod nō est sine peccato male dicere papam.& vide tex.& glo.& Domi.in.c.nunc autem.xxi.

distin.vbi habetur q si papa vult corrigi nō potest deponi.dicunt Hostien.& Iohan.andr.in.c. proposuit.de conces.preben.q post mortem papa potest dānari de heresi & quis iudicet de sua heresi.not.Inno.in.c.ex parte.de verbo.signifi. in.c.sicut inquit.ij.qō.vij. Et papa accusatus de crimine non tenetur se purgare.vide tex.& Domi.in.c.mandastis. vt scriberem vobis .ij.q v. Et vide colec.in.c.ex parte.& consti.als in.c.ex litteris: Et nota q eo casu quo papa pōt ab alio iudicari non potest in ius vocari sine permissione venit.ita dicit dominus Antho.in.c.cum venissent.in.i.col.de iudicijs. Et de ista materia vide per auditorem Rote in versi.si papa. Et pro hoc.Io and.in.c.in fide fauorem.de hereticis.in vi.& in domi. Et Domi.i. c.sedulo.in fi.prime col. xxxviij.distin.& in.c.si papa.in.i.articulo. notabili.xl.distin.Et in ista materia faciunt Senen.in.l.de virtutibus.ne te inquit in altiori sede ponas in qua statum cedendum est. Et facit quod scribit Hieronymus super danielem excelsa periculosius stant & citius corruūt sublimia q stant. Et ouidius libro.ix.d' tristibus. Tu quo q formida nimium sublima semper propositi q tuo retrahe vela precor. Et secūdo methamorphoscorum vix vlla potentia longa.Item vide Bal.in extrauagan.de pace constan.in ver.imperialis.vbi dicit q papa supra se correctiōe nō habet. Et hoc no.q plene examinatur per Cardi.sancti sixti in libro de eccle. Et vide Imol.in ex.cum pridem.in.xvi.col.de renū.omnino itē scias q duo sunt optima loca vbi hec declaratur videlicet per Abba.in quadam disputatiōe que fecit in concilio basilieñ.& per cardi.in repeti-

ione.c.licet.de elec. ꝙ pro crie scãdaloso põt de poni in cõcilio.Idẽ Abb.in dis.eps cõtra ipsum mo.ĩ cle.ne romani.fo.i.Quod papa posset deponi.vide tex.§.sic & ambrosius.ver.itẽ Hieronymus.Refert cõsequẽti.ij.q.vij.vide tria vlti.cõcilia Ludo.q̃ in margine sũmarij & sunt ꝓ cõcilio ꝓ quo habes duos sermões factos.& de abbate socio suo & cõpatrono ĩ cõcilio basilie. post disputatione dñi Abba.Itẽ ꝙ papa contra cõciliũ est iste.sed & latissime moder.in clem.ne romani.in.iij.charta.vsq ad.xviij.de electi.xi. sunt.viij. argumenta pro papa & pro concilio multũ facit disputatio domini Abba.&quidẽ regulr in primis dubijs.Adde aliqua per moder nos in.c.olim.de rescrip.in.xxij.col.cũ tribus sequẽtibus.& vide platinã.fo.cclx.vbi dicit ĩ cõcilio basilieñ.fuisse statutũ ꝙ cõcilium legitime cõgregatũ haberet potestatẽ a deo.ideoq papa illi subijci.& vide archiepm in scd'a pte fo.clxij vbi ponit casus quibus cõcilium preest pape cõtra quos dicit regulã eẽ.qd' no.& pulchre fauet Euge.cõtra conciliũ basilieñ.quãdo cõciliũ cognoscat de hrsi papelate p Alberi.ĩ rub.de here. vt ipẽ dicit ĩ ver.cõciliũ. Et cõtra eugeniũ & ꝓ depositõe de eo facta late scribit Abb.in sermo neqm̃ veritas ad finẽ.Et dicit ibi in.ij.col.ꝙ vehemens heresis est in papa cuius crimia notorie scãdalizãt eccl'iam de materia cõcilij suꝑ papã. glo.pxie.fol.xx.late iuxta illud sup vestẽ meã miserũt sortẽ.ꝓ hoc est bo.gl.xxvi.q.ij.c.i.vbi ꝓ tolẽda dubitatiõe vel sedẽda discordia.licet ꝓcedere p sortes qd' no.Septimus modus ẽ obediẽtes istis põtificibus subtrahãt se ab eorũ obediẽtia & cõueniãt cardiales & vnanimi cõsensu

verum pastorem eligant hos modos ponit car: floren. in prealleg. c. l. cet. de quibus vidēdū ibi plenius p eum. ¶ Secūda conclusio pncipalis ē si de heresi romani pon. cōcēdit gnale cōcilium de hmōi cā pōt & debet cognoscere & iudicare Ista conclusio pbat̄ in illo vulgato ter. xl. dis. si papa vbi habetur in tex. & glo. & ibi p archid. item not. spec. in spe. de accu. §. item papa idē Hostien. in summa de accusa. §. qua pena vbi deponitur etiā probatur. xv. distin. sicut in san cti. in glo & glo. xxv. q. i. sicut quidam. xix. di. Anastasius & ibi in glo. xxi. di. nunc autem. fa cit. xvij. di. §. huic etiam. ¶ Procedit autem ista conclusio quando agitur de heresi pape viuen tis. ¶ Quid autem esset si ageretur de heresi pa pe mortui propter damnandam eius memori am an coguosceret cōcilium vel papa succedēs pre mortuo. Ista questio fuit de facto tempore clementis quinti coram quo impugnabatur de heresi memoria bonifacij pape octaui. Et tunc quidam dominus Ricardus de senis diaconus cardinalis tituli sancti eustachij allegabat ꝙ cō cilium deberet cognoscere quia cum successor sit pars potestatis cum predecessore non debet habere i eum imperium. ff. ad trebel. l. ille a quo §. tempestiuum. ff. de arbit. l. nam & magistra tus de elect. innotuit cum ii. Item qa causas pa pe deus iudicio suo reseruauit papa iudicari nō potest. ij. qōne. v. consuluisti. xxxiij. distinct. ha buisse. xxxv. qōne. vi. Si duo. item ex hoc pos set sequi magnum scandalum propter prela tos per eum promotos vbi autem scandalum timetur vindicta dei iudicio relinquatur. iiij. di. deniqꝫ. i. q. vij. quotiens. xxiij. qōne. iiij. Non po

Scd'a conclusio pncipalis

test. Item si viuente papa concilium cognoscit de eius heresi: vt dixi supra multomagis & fortius eo defuncto quia grauius delinquitur in defunctum q̄ in viuentem. argu. C. de sepul. vio. l. qui sepulchra. Et magis deferendum est defuncto qui se defendere non potest. ar. ff. de interro. act. l. & qa istic. q manumitte. non pot. §. i. itē sic seruatum est de heresi defunctorum. vt patet de heresi nestorij in ephesina synodo damnati. deinde in calcidoneñ. xv. distin. sancta. C. de here. l. damnato. & l. quicunq; in principio. idē fecit Alexander tertius. qui congregauit lateranensi concilium de scisma. cap. i. libr. vi. Est ergo eorum vestigijs inheren. xxv. q̄one. ij. decessorum. de iura. calum. inherentes. Et licet hec ps videtur fortibus rationribus munita: fuit contrarium tamen seruatū per archidia. in. cap. in fidei de here. libro. vi. qui tenet q̄ de heresi pape morrui cognoscere debet successor. ¶ Sed aduertendo ad principale propositum posset dubitari que sit ratio q̄ in causa heresis concilium potest contra papam procedere dico rationem esse quia eo ipso precisus est ab ecclesia & desinit esse caput ecclesie quia qui non credit iam iudicatus est. Nam est dubius infidelis presupposita igitur infidelitate in papa sequitur ipsum non esse amplius papam vnde cum desinit esse caput ecclesie & consequenter amittat potestatem sibi datam adeo non est mirum si concilium potest eum priuare & priuatum declarare. Et sit talis sententia magis est declaratio iam priuati q̄ noua priuatio. arg. ff. de arbi. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. si serui. vēdi. l. sicut. §. sed si queratur.

De heresi pape mortui cognoscere debet successor.

¶ Q d' autem propter heresim papa desinat eē caput ecclesie probatur per illud deutero. xvij. non poteris alterius gentis regem facere qui nō sit de fratribus tuis. item quia extra ecclesiā non potest habere claues ecclesie. text. est valde pulcher & animo videndus. xxiiij. q. i. audiuimus. vbi multis autoritatibus hoc deducitur. Bene facit quod not. per glo. & docto. in. c. fi. de ordi. ab epō. q renū. epis. Nec obstat huic conclusioni & p̄missis. c. nunc tā. xxi. di. vbi. cōcilium

¶ Habes hic vnū casum ī q̄ papa pōt deponi. s. si sit hereticus. in q̄ casu oēs doctores cōueniūt. p. c. si papa nec immerito quia nullum peccatum est grauius heresi xxij. q. ij. ca. pmum in pncipio. xxxij. q. vij. qd in omnibus adde quattuor alios casus. & erunt quinq;. Secundus qn papa sponte concilio se subiceret tunc a concilio iudicari posset. ij. q. vij. nos si incompetenter in principio sic fecerūt petrus apostolus. ij. q. vij. petrus damasus. ij. q. iiij. c. mandastis. leo eadē cā. & q. auditū. & gregorius eadē cā. & q. c. recte q iudicio concilij se supposuerunt. Tertius casus quādo papa confitetur peccata sua confessori suo. quia ille subijcit vt voluit. glo. i. c. nemo. ix. q. iij. que ponit hos tres casus: & de hoc tertio casu vide feli. in. c. ecclesia sancte marie de consti. versi. an autem & qualiter col. ij. & dixi satis copiose in mea repetitione. c. omnes vtriusq; sexus de peni. & remissio quam direxi ad reuerendissimū in christo patrē ac. d. dominum Iohannem de aurelian. archipresulem tholosanum dignissimum almęq; vniuersitatis nostre pictauensis decus ac iubar splendidissimum quem pientissimus deus i annos nestoreos protrahat fecundet dirigat fortunet. Quartus ē vbi esset scisma inter duos contendentes de papatu sentit glo. in. c. fi. lxix. di. car. conse. c. v. quesitum. sepe fuit in primo dubio. Panor. in. ca. quia diligentia. col. i. de elect. Quintus casus qn papa eēt incorrigibil' in aliq̄ notorio delicto p q̄ ecclia scādalizaret. vt voluit glo. i. d. c. si

non deposuit marcellinum papā qui tñ heretis cus dicebatur quia dicendum ꝙ illud fuit sibi factum ex dispensatione. vel ideo quia marcellinus erat paratus corrigi. vt ibi no. glos. parato autem corrigi ecclesia nunꝗ claudit gremium vt habetur de here. super eod. libro. vi. vel tertio die ꝙ marcellinus non fuerat hereticus. Licet idolis sacrificasset quia hoc non fecerat voluntarie sed coactus metu tormentorum: vt ibi patet. in text. & glo. io nō fuit iudicatus per cōcilium tanꝗ hereticus sed tantum dictum est: vt ipsemet iudicaret causam suam: vt ibi habetur. Concludendo igitur dico pro intellectu ꝙ talis sententia lata per concilium contra papam hereticum magis est declaratoria potestatis iam ab ipso papa abdicate ꝗ noue inductiua depositionis seu abdicationis: vt dixi. Ex quibus infero idem esse quando proceditur contra duos contendentes de papatu videlicet quod talis sententia sit declaratiua Nam aut dicimus vtrumqꝫ contendentes esse verum pontificem: & hoc est impossibile & erroneum quia vnus tantum debet esse summus pontifex. vij. q. ōne. i. factus est cornelius: Iohan. x. Erit vnum ouile & vnus pastor not. glo. in clemen. ad nostram. de here. Et sepius dixi supra. Aut dicimus neutrū esse verum pontificem & adhuc patet ꝙ talis sententia potius declarat neutri ius competere ꝗ competens tollat. Ex quo dicimus nullum competere aut dicimus nullum cōpetere: aut dicimus alterū cē verū & alterū inuasorē. seu adulterum. Et adhuc idē q a snia lata cōtra adulterū cēt tm declaratoria ꝙ nullum ius ei cōpetit fateor tñ qđ contra

papa deꝗ maximū fuit fcm fundamētū contra eugeniū quartum in cōcilio basilieñ. N. chalmot doctor pictauēsis.

verum apostolicum nutrientem ac fouentē scis
ma inueteratum & impedientem vnionem ec-
clesie posset concilium procedere: sed tunc pro-
cederet contra eum modo quo dixi contra pon
tificem hereticum procedi posse. Nam fouens
scisma inueteratū potest dici hereticus quia fa-
cit contra illū articulum fidei vnam sanctā &c.
vt no. glo. in preallega. cle. ad nostrā. & . vij. q. i.
§. hinc etiā. in glo. mag. Nam scismaticus inten
dit sibi constituere ecclesiam & vniuersalem ec
clesiam impugnare. facit. xxiiij. q. iij. iter scisma:
vbi pontifex persistens in scismate non dicitur
tm̄ scismaticus sed etiam hereticus: & ibi est de
hoc bo. glo. in versi. scisma. de quo not. per bea-
tum Thomā. scd'a scd'e. q. iij. arti. primo. ¶ Di-
citur autem persistens si non est paratus corrige
re se & q̄tum in se est scisma euellere. de sum. tri.
c. ij. ad fi. in cle. i. §. porro. in ver. pertinaciter. &
quod ibi no. in glo. de summa tri. pro hoc. xxiiij
q. i. scisma. & duobus. c. seq. Et dato q nulla iu-
ra super hoc inueniunt quilibet sane mentis di-
ceret q duo de papatu contēdētes & scisma nu-
trientes sunt extra vnionē ecclesie & per conse-
quens contra & extra ecclesiam: quia non po-
test esse nisi vna ecclesia si habet scisma. xxiij.
q. i. pudenda. ideo licet concilio procedere con-
tra tales ad talem sententiam declaratiuam. de
qua. s̄. Et per premissa multum notabiliter pa-
tet intellectum ad illum vulgatum canonem
xl. distin. si papa. qui sepe in medium per mul-
tos allegatur & minus bene intelligitur. ¶ Ter
tia conclusio est papa pro nullo alio crimine ēt
si incorrigibiliter & notorie scandalizaret eccle
siam potest per cocilium quouismodo deponi.

Tertia cō
clusio pn
cipalis.

Ista conclusio probatur primo iure positiuo deinde iure diuino quis apud quosdam nimis bene scientes in hac materia respuantur sacri canones summorum pontificum & epistole decretalium que tamen sunt ab ecclesia approbate, vt habetur.xv.dist.in.c.iam nunc.§.item decretales. vnde non debet quis ausu temerario eas abijcere aut eis fidem non adhibere: quia hoc non esset sapere ad saturitatem sed sapere plusq̃ oportet quod est contra apostolum ad Roma. xij. Et habetur transumptiue de renuncia.c.primo.libro.vi.xliij.distin.sic rector. Ideo incipiẽdo a iure positiuo clare vt spero deducam potestatem pape esse supra concilia generalia excepto casu heresis: & per consequens in nullo alio casu papam posse per generalia concilia deponi. Primo itaq̃ probatur hoc.xxiiij q.i.quodcũq̃.i in glo.ꝙ sententia romane sedis preferenda est sententie totius ecclesie.clarum est autem ꝙ per sententiam romane sedis debemus intelligere sententiam pape qui sedet in cathedra petri. Ipsa enim sedes nõ loquitur nisi per papam que est in ea: vt de se patet: & sic illa glo.optime probat ꝙ papa est supra conciliũ. ¶ Scd'o idem clare probatur.ix.q.iij.cuncta per mundum. & ij. q.vi.placuit. vbi a sententia pape non appellatur ad aliquem. Ergo papa non habet in terra superiorem. si enim diceremus concilium esse supra papam sicut quidem peruertentes omnia iura dicere audent. Certe licitum esset a sententia summorum pontificum ad ipsum conciliũ appellare. Ex quo datur secundum eos superior & appellatio est ab inferiori ad superiorem iudicem. vt not.bar.ff.de appellationibus.l.i.bene-

facit de consue.c.ij.li.vi.imo qđ plus est & pau
ci aduertunt.tex.in prealle.c.cuncta per mundũ
qui notabiliter ꝓbat ꝙ papa est superior per iu
ra supra inducta.& quos synodus ligat papa ab
soluit & dicit iste tex.qui vt ibi dicit glo.debet
intelligi de synodo vniuersali & generali. Ter-
tio ad idẽ facit.ij.q.vi.ad romanã.vbi ab om-
nibus appellandũ est ad romanam sedem quasi
ad matrem vt eius vberibus nutrientur autori-
tate defendẽt̃:& a suis oppressionibus releuent̃.
Quarto pro hoc est optimus text.indubitan-
ter responderi non potest.ix.q.iij.ipsa sunt.vbi
tex.dicit ꝙ appellationes totius ecclesie deferũ
tur ad papam.Sed clarum est ꝙ cõcilium est to-
ta ecclesia representatiue:ergo a concilio ad pa-
pam appellabitur.Ex quo sequitur ꝙ cum ap-
pellatio ex sui substantia fiat ad superiorem.di-
xi supra papa est supra cõcilium.subdit etiã ille
tex.ꝙ a sententia pape nunq̃ prorsus appellatur
no.verbum nunq̃ prorsus.qnasi sentiat ꝙ nul-
lo & nullo casu appellatur.Ex quo infertur ꝙ
in terris non habet superiorem:ideo male faciũt
qui a sententia romani pontificis appellant ad
concilium.Credo enim per premissa ꝙ talis ap-
pellatio fit funditus nulla quia non fit ad supe-
riorẽ.& sic deficit vnũ de substãtialibus appel-
lationis vt patet ex supra deductis. ¶Quin-
to pro ista superioritate pape est bona glo.in pre
alleg.c.cũcta per mundũ.que vult ꝙ si conciliũ
esset ꝓ vna pte & plus papa
ꝓ alia p̄ualeret ꝙ solus papa disponeret. Sexto
facit ratio illud qđ alteri prestat robur essentiã
& autoritatẽ & sine quo illud nõ põt inesse sub
sistere est supius illo cui p̄stat robur & esse vt de

Non va-let appel-latio a pa-pa ad cõ-ciliũ. Vi-de panor. i disputa-tione eps & quidẽ rector. in iij. dubio pricipali. n.calmot

se est notum. Sed romanus pontifex sua autori-
tate dat esse & robur concilijs generalibus: ergo
illis est superior. als non video rationem qua-
re iura omnia ita exacte & diligenter ad validi
tatem generalium conciliorum autoritatem pa
pe requirerent: vt patet. xvij. distin. per totum.
adeo ꝙ aliter facta non dicantur concilia sed cõ
ciliabula. vt dicit tex. xvij. distin. multis. Septi
mo videtur expressum de electio. significasti.
vbi tex. clare dicit ꝙ concilia non possunt pre-
figere legem romane ecclesie: immo dicens con
trarium videtur resilire ab vnitate ecclesie & a
sedis apostolice obedientia. Nam in omnibus
concilijs romane ecclesie semper intelligitur ex-
cepta autoritas vt ibi dicit tex. ex quo videtur
denotari superioritas romane ecclesie ad conci-
lia generalia. Octauo est tex. expressus q nõ po
test cauillari in. c. licet. in fi. de electio. vbi text.
dicit ꝙ in romana ecclesia speciale aliquid cõsti
tuitur: quia non potest haberi recursus ad supe-
riorem. Certe si concilium esset supra papam &
romanam ecclesiam male diceret ille tex. ꝙ non
possit haberi recursus ad superiorem. Nono hec
pars probatur tali ratione sicut se habet pon-
tifex inferior ad suam ecclesiam inferiorem: ita
si habet summus pontifex ad ecclesiam vniuer
salem cui preest autoritate dei vt supra deduxi
in prima conclusione. hoc patet quia qd iuris
est de toto quo ad totum. idem de parte quo ad
partem & contra. ff. de rei vendi. l. que de tota.
de officio delega. pastoralis. §. item cum nõn to
tum. sicut ergo in vno speciali populo christia-
no requiritur vnus episcopus qui sit superior in
illo populo christiano & in vniuersali ecclesia

christi oportet q̄ sit vnum totius ecclesie caput
supereminens toti ecclese alle.christus defecisset
ecclesie sue quod dicere videtur absurdum;&cō
ntra illud quod habetur Esa.v.Quid vltra fa=
cere debui vinee mee & non feci.Decimo vni=
uersalem/argumen.in iure ab alusione vocabu=
li.xxi.distin.cleros. de preben.Cum secundum.
ff.si certum petatur.l.ij.§.appellata.Sed papa di
citur summus vt patet intelligēti terminos q̄
eum per habundantiam dicitur vni soli com=
petit:vt dicit Aristote.facit de iureiura.l.cum
furti.&.ff.de verbo℞ obliga.l.vbi autem non
apparet in.prin.Vndecimo facit q̄ ptās quam
habent concilia generalia faciendi constitutio
nes & decreta est illis data per papam glo.ē val
de notanda.l.dist.domino sancto.in versi.con=
ciliorum.Ergo papa est supra concilium.Nam
ad eum pertinet interpretatio & declaratio de
cretorum & constitutionum factarum in con=
cilijs.vt not.glo.xvij.disti.Nec licuit sed quo=
tiens ad aliquem.recurretur videtur superior.ar
gu.G.de legi.l.i.de iudi.Cum venissēt ergo &c.
Duodecimo pro hac superioritate facit ratio
si em̄ diceremus sicut multi (pace eorum) mi
nus bene intelligendum dicere voluerunt q̄ pa
pa haberet potestatem ab ecclesia cum eius=
dem sit collere:cuius est condere & in prealleg.
l.i.C de legi.tunc sic sequeretur q̄ ecclesia pos=
set papalem dignitatem per eminentē causam
de mundo tollere hoc autem qui dixerit maxi
me conuincitur errare quia ecclesia non potest
id facere per quod vnitas est a deo instituta vt
pulchre.habetur.xxiiij.q.i.loquitur.Et Iohan.
x.erit vnum ouile & vnus pastor.imo dicere

contrarium esset hereticum per glos. in prealle-
ga. clemen. ad nostram. non ergo posset facere
ecclesia q in ea non esset papa. aliquis qui esset
omnibus superior & qui esset christi vicarius.
& petri successor quod tamen videtur posse fa
cere si hanc preeminen. etiam constituisset per
premissa. Decimotertio si ipsa haberet auto-
ritatem ab ecclesia hoc esset per aliquod conci
lium generale quod representat totam ecclesi-
am sed hoc non potest esse quia concilia gene-
ralia a papa recipiunt autoritatem. vt clamant
iura omnia vt supra sepius dixi: ergo non po-
test ei dare autoritatem a quo recipit als esset
perplexitas non intelligibilis: & q papa non ha
buerit potestatem a concilijs est text. expressus.
xx. distin. Quanuis cui non potest responderi.
Decimoquarto q papa sit supra concilium te-
nent multe gl. quas hic allego vna est in c. pe. de
capel. mona. Alia est in clemen. ne romani. de e-
lect. Alia que est valde not. in. ca. vbi periculu.
de elect. lib. vi. Quintodecimo facit nam non
est dubitandum regimē ecclesie eē dispositū qa
dispositū fuit per eū per quem reges regnāt & le
gum conditores. Iuxta declamant prouerb. viij
optimum regimen multutudinis est q regatur
per vnum qui omnibus presit vt dicit Ari. xij.
metha. & probatur. vij. q. i. in apibus. Huic au-
tem est romanus pontifex regens & gubernans
ecclesiam cui soli dictum est tu aliquando con
versus confirma fratres tuos vt habetur Luce.
xiij. Et h ac partem tenuit beatus thomas in sū
ma contra gentiles. lib. quarto. cap. lxxvij. Se-
xtodecimo de hac superioritate est pulcher tex.
x. distinct. ita dominus vbi dicitur q chri-

ſtus in beatiſſimo petro apoſtolorum omnium ſummo principatum eccleſie collocauit vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut ĩ corpus diffunderet. Petrum aũt ibi appellat caput apl'os autem vocat corpus & ſic eccl'iam que eſt quodã corpus ſignificat. ❡Cũ itaqꝫ petrus fuerit ſummus oĩm apl'orꝝ vt. ſ. dictũ eſt. & p apl'os ſignificat' corpus eccl'ie ſequit̃ manifeſte ꝙ papa qui eſt ſucceſſor petri ẽ ſupra eccl'iam. Et bñ aduertant ad illum tex. in fi. di. vnde hanc petre iſtius firmitatem ſacratiſſimam deo vt dicimus edificante cõſtructum minus impia vult preſumptione violare quiſquis eius ptãtem tẽtat. Infingere fauenſto pupiditatibus ſuis &c. p hoc etiam allego. alium text. iuncta glo. xxiiij. q. i. audimus vbi tex. dicit ꝙ petrus pro omnibus & pre omnibus accepit poteſtatem exponit glo. pro omnibus ad denotandũ vnitatem pre omnibus ad denotandum prelationẽ & preeminẽ. Et ꝙ papa ſit ſuperior tenet beatus tho. ſecũda ſc'de. q. c. v. ar. i. vbi format ſubtilem rationem quam vide ibi pẽr eum & per glo. in cle. ad noſtram. de here. ❡Plura alia ad cõuencẽdã hanc ſuperioritatem adduci poſſent ſed non ẽ neceſſe. ſolem facibus adiuuare vt eleganter dicit hoſt. in. c. per venerabilem qui fi. ſint le. neqꝫ adiunctiorẽ indigeret plenitudo. vi. q. i. Si omnia. xxvi. diſt. benequidem. Ideo iſta ſufficiant. Ex quibus ſatis patet probatam eſſe hanc concluſionem. Si enim papa habet maiorem & pleniorem poteſtatem ſupra concilium non poterit conſilium ſua ſententia papam deponere qa ſententia inferioris non tollit ius ſuperioris. de maio. & obe. cum inferior. ff. de mino. l. minor autem magiſtratus. ❡Sed omiſſa etiam hac ſu-

31

erioritate aliis modis etiam couincitur veritas
usiōis videlicet p.c.nemo.&.c.aliorum.ix. q.
ij.vbi sunt text.expressi φ papa omnes iudicat
& nemo potest eum iudicare: quibus in hoc cō
ilio basilieñ.r ñdebat vnus ex reuerendissimis
ñis cardīalibus.dicens φ illa iura ꝓhibēt papā
ab vno solo iudicari ex quo loquitur īsingulari
dum dicunt nemo primam sedem &c. Sed certe
parcat mihi reuerentia sua ille tex.ꝑalle.c.nemo
nō singlr solum sed etiam colectiue ꝓhibet pa
pam iudicari dum subdit neq3 ab omni clero ne
q3 ab omni pplo: clarum aūt est φ clerus & ppls
sunt nōia collectiua significantia totū populū
xpianum qui in duo genera hoīm diuidit̄ vide
licet in clerum & ppl̄m.xxvi.di.duo sunt & sic
ille tex.clare probat φ nec a cōcilio pōt iudicari
ad idē facit.xxi.di.nunc autem vbi licet marcel
linus scandalizasset eccl'iam ex eo qa summus
pontifex ep̄s sacrificiis paganoꝝ se immiscue
rat tamen a concilio nō fuit depositus sed huic
facile posset r̄nderi scd'm glo.ibi qd' illud.iō fu
it qa paratus erat corrigi iō ad ꝟitatē nō multū
probat ille text.ad idem.ij.q.v. mandastis vbi
text.clare probat papam accusatum non debe
re de necessitate stare iudicio conciliȷ licet pos
set si vellit se purgare coram concilio nec ꝓpro
pterea φ aliquis pontifex se purgauerit sicut
marcellus.in prealle.c.nunc.& tex.in prealle.c.
mandastis.per hoc videt̄ imponi necessitas aliis
pontificibus hoc faciendi si voluerūt scd'm qd'
dicit tex.in prealleg.c.mādastis. Ad id facit qd'
legitur in veteri testō.i.regū.xxiiij.&.xxvi.vbi
habet̄ φ licet saul rex esset iam factus indignus
rutaoe ꝑpter notorias inquietates suas.dauid ta

men noluit eum capere aut interficere: cum tamen facere potuisset: vt patet legẽti hystoriam dixitq̧ dauid nisi dñs deus percusserit eum aut dies eius venerit nõ morietur aut descendens in prelio perierit propitius sit mihi dñs vt nõ mittam manũ in xp̄m dñi. Item non extendam manum meam in dñm meũ quia christus dñi est. Ecce ergo ꝙ quãq̃ Saul rex esset iniquissimus & dauid persequeret̃ qualiter noluit dauid in eum insurgere appellans eum improbissimũ hoĩem xp̄m domini. sed potius eũ iudicio dei dereliqt dñm dixit iudicet dñs inter me & te vlciscatur dñs me & te. Quid ergo latrabũt aut aduersus hec exemplũ clamabunt hij qui ex quolibet notorio crimine volunt papã qui est christus domini a sede sua deponere. Ad idẽ facit claꝝ est ꝙ papa habet potestatem a deo vt supra plenissime in prima q̄one deductum est & sic papa est a deo sed qđ a deo est homĩes nõ possunt dissoluere ne forte videant̃ repugnare deo vt habetur act. v. ergo &c. ad idẽ facit quod habet̃ ad gal. ij. transumptiue. ij. q. vij. paulus. vbi petro apostolo notorie scandalizanti ecclesiam & cogenti homines iudaizare vt dicunt illi tex. Nam ad barnabam & alios multos ad hoc petrus induxerat vt comederent cum iudeis. paulus restitit in faciem & eius morem impugnauit scd'm qđ ibi plene legitur. que est ratio quare ibi paulus cõuocato concilio apostolorum & aliorũ petrũ cogentem homines iudaizare nõ deposuit. Certe nulla alia vrgens ratio potest assignari nisi illi qui spiritusancto nõ virtualiter sed effectualiter ducebãtur sciebant se nõ posse quod a petro institutum fuerat quouismodo ĩmunitare. Ex

hoc ergo

hoc ergo dico ꝙ vbicunq; papa tale crimen cõ-
mittit ꝓpter quod ipe non fit alienus ab eccle-
sia nec extra ecclesiam constituitur: sicut est om
ne aliud crimen preter heresim non potest etiam
a toto mūdo deponi. Potest tamen exēplo pauli
pape turbanti ecclesiam resisti & obuiari ne cō-
taminet seu scandalizet ecclesiam. Et hoc est ꝙ
singulariter voluerunt Inno.& Io.and.in.c.in-
quisitioni.de senten.excō.vbi dicunt ꝙ si papa
preciperet aliquid quod esset contra vniuersalē
statum ecclesie nō esset illi obediendum: immo
resistendum. ¶ Et sic no.quia non dicit eum ꝓ-
pter hoc deponendū quod tamen intelligo quā
do sine causa illud perciperet. Si autem subsistē
te magna causa hoc faceret: tunc non esset ei resi
stendum: imo obediendum. ita not. idem Inno.
in.c.quāto.de consue.vbi ad litterā dicit ꝙ sub
sistente magna causa & aliis no.papa pōt con-
tra vniuersalem statū ecclesie.pro his allego bo
num tex.xix.distin. In memoria beati petri apl'i
honoremus sanctam romanā ecclesiam & apo-
stolorum sedem vt que nobis sacerdotalis ma-
ter est dignitatis eē debeat ecclesiastice rationis
magistra. Quare seruanda est tamen mansuetu
dine humilitatis & licet minus ferendū ab illa
sede imponatur.iugum tamē feramus & pia de
uotione tolleremus &c. Erubdscant itaq; & a se
ipsis confundantᷓ qui propter crimen aut errorē
romani pontificis ipsum aut eius sanctissimam
sedem volunt deponere ferātq; humiliter quod
ab eo precipitur: licet graue videatur. De cuius
humilitatis virtute & merito ego allego bonam
glo.in cle.i.de religio.domi.que est omnino vi
denda contra istos qui aduersus stimulum cal-

Idē tenēt Pe.de pe-rusio. Anto.de bu. & Abba. in i Card. i cōsil.cxl vii.vt cir casi.& in cōsi.cl.q-situs sepe fuit.in ti. Abb.i.c. si qn.d're scrip.& in c.cum te-neamurd' pbē. & p illud dcm Inno.ipse Abb.i.d. c. igsitio niexcusat cardiales q recesse-runt a gre gorio.xii rone scan dali q d'tē iminebat vt citati sub pena excōmu-nicatiōis

nõ teneã-tur cõpa-rere. vide Feli. in.c. si quãdo. de rescri. i. vij. col. ver. reliq. de obedi-entia vbi tractat an dñi card. possint di scedere ab obediẽtia pape. N. chalmor. iuris vtri usq; doctor.

ces volentes erigere tãtum bonum perdunt humilitatis. Qualiter autẽ aut quibus modis pa-pe scandalizante & turbante sine causa statũ ecclesie resistendũ sit infra subijciam. Nunc prosequendo adhuc istã materiã probo eandẽ cõclusionem aliter pro qua bene facit. ij. q. vij. oues. vbi tex. dicit quod oues subiecte pastori non possunt eũ accusare nisi deuiet a fide. possunt enim tamen rephendi & ei resistere quod de papa & concilio recte verificatur. ipse enim est pastor concilium autem est ouile. Io. x. Erit vnũ ouile & vnus pastor. ad idẽ eo. c. & .q. petrus. vbi licet querimonie multe fierent contra petrũ apostolum & ipse se excusasset hoc fecit ex humilitate potuisset eũ vt ibi habetur ex potestate sibi commissi officij dicere oues pastorem suum non accusent: sic cũ papa loco petri successerit: potest concilio dicere oues pastorẽ suũ nõ accusent: & per cõsequẽs multominus deponant. ¶ Fateor tamẽ quod bñ faceret papa & esset laudãdus si se de obiectis purgaret & concilij iudicis se subiceret ex humilitate vt dicitur. ij. q. vij. nos si incõpetenter. Si autẽ hoc non vult facere: certe non astringitur: vt in preallega. c. petrus. & . ij. q. v. mandastis. Pro hac parte est optimus tex. ij. qõe. vij. his ita. vbi tex. dicit quod subditi tenentur humiliter reniti & obuiare prelatis suis si forte volunt eos cogere ad malum. Et si hoc est in inferioribus prelatis quãtomagis debet esse in romano pontifice summo omnium cuius potestas adeo est. idem probatur exẽplo dauid qui cum homicidiũ & adulterium cõmisisset non est illico adeo damnatus aut depositus sed missus est propheta natham qui illum arguerit: vt habetur. ij. qõne. vij. § . itẽ

cum dauid. ¶ Item pro hoc ꝙ concilium nõ pos sit papam deponere. Adduco hanc rationẽ que est noua & fortis iudicio meo. ¶ Clarum est ꝙ papa non habet autoritatem & potestatem a concilio sed a deo: vel si potius volumus dicere ꝙ papa habet autoritatem a concilio. dicendum est ꝙ illam habet iussu & autoritate dei: vt est tex. qui in hoc videtur singularis. xvij. distinct. §. hinc etiam. si sic est: ergo non debet esse in potestate concilij seu ecclesie. hanc autoritatem ab eo tollere: sicut in simili dicimus ꝙ papa habet duplicem gladium spiritualem & temporalem spiritualem in habitum & exercitio. temporalem vero in solo habitu. Exercitium autem est collatum etiam in imperatore iussu dei. scd'm quod notatur de iudicijs nouit. vbi hec est communis opinio canonistarum. Ex hoc sequitur ꝙ papa non potest tollere exercitium iurisdictionis temporalis ab imperatore ꝙ exercitium in eum contulit iussu dei: vt notatur per doctores in preallega. c. nouit. Simile est quod dicimus in delegato: nam si episcopus mandante superiore causam delegat alicui non est in potestate sua quandocunq; voluerit talem delegationem reuocare. quod tamen esset si autoritate superioris non delegasset. vt. ff. de iudicijs. l. iudicium soluitur. que hoc modo singulariter limitatur per docto. in preallega. ca. nouit. ¶ Ex his clare patet ꝙ concilium non potest papam suspendere ab administratione papatus in casu quo sic facit vt patet ex superioribus. ¶ Infertur etiam ꝙ concilium generale per decreta sua nõ potest subijcere sibi papam & multomagis sedem apostolicam quia hoc esset auferre sibi illam supe-

Cõtrariũ formaliter cauet in. xi. sessione concilij basilien.

rioritatem quam deus petro & eius successoribus necnon ecclesie romane concessit secundum quod plene .s. deductum est. ¶ Verum quia supra dictum e q papa turbātī statim ecclesie potest & debet resisti dubitat de mōis resistēdi ad qd rñdeo q pmo exem. pauli apli resistēdū est pape in facie exprobādo & rōnibus cōuincēdo illius q praua opa. Scd's modus resistendi colligitur ex exemplo hilarij q contra Leonem papā preualuit orōnibus vnde datis istis excessibus i romano pōtifice tota italia deberet cum Lachrimis & ieiunijs orōnes ad deū porrigere vt ipm corrigat vel eum vl de hac vita subtraheret aut eius mentem immitaret vel alio modo ecclesie sue prouideret. Huic legitur q anastasius papa scelere proprio perijt & orationibus iustorum percussus est. xix. dist. pie autem credendum est nisi peccata nostra propter que descendit ira dei in filios difidentie aliud efficerent q deus pces ecclesie sue non despiceret neq pateretur eā ab iniquo pontifice periclitari quia ipse orauit p ea ne illius fides deficeret. vnde ecclesia non potest esse nulla. xxiij. q. i. loquitur. & c. arecta. Est enim fundata super solidam petram que ruere non potest. Et nauicula petri licet fluctuare possit: perire tamen non potest. xxiiij. q. i. non turbatur. ¶ Tertius modus est vt congregetur cōtra talem pontificem concilium generale per collegium cardinalium vel ipsum negligentes per alios de quibus plene dixi supra non ad finem deponendi ipsum pontificem: vt quidem erronee existimant sed ad finem vt cōcilium moueat papam & per viscera misericordie christi illum exoret vt a talibus desistat & se corri

Questio

Btūs hilarius pictauensis sed eps cōtra leone papā orōnibus reitit.

Vide car. cōsi. cl. in tertio dubio & archiepi flo re. in tertia preſue sume. tit. xxiij. c. ij.

re.

gat & emendet. Potestq; concilium inuocare §'. vij. & auxilium brachij secularis puta imperatoris vel aliorum principum qui pape ecclesiam scandalizanti. Resistant pro hoc. lxxix. distinct. si quis pecuniam. lxiij. distin. Adrianus. &c. in synodo. vnde tali pontifici volenti destruere ecclesiam debent omnes christiani resistere. xxiij. q. i. memor. xlij. distinct. sit rector. vij. q. i. §. cum vero. cum si. hiuc dico ꝙ si papa totum thesaurum ecclesie qui est distribuendus pauperibus. xij. q ne. ij. aurum habet ecclesia not. glo. in clemen. ne romani. de elect. daret parentibus suis aut propinquis aut ecclesie patrimonij indebite alienaret non est permittẽdus talia facere sed est ei resistendum ad eius tamen depositionem propter hoc non debet procedi vt ex superioribus clare patet intelligenti. Pro hoc est vna bona glo. in. cap. i. de renunc. lib. vi. vbi notatur ꝙ papa solum propter heresim deponitur non autem propter insufficientiam āt consta scienti iura ꝙ platus dr̄ insufficiens quando delapidat bona ecclesie. vt habetur de sta. mona. cap. ij. §. fin. Item si viuit incontinenter de quibus not. de supplen. negli. prela. cap. grandi. li. vi. Et hāc opinionem inuenio tenuisse dominum petrum de palude patriarcham antiochenum licet multa ex his que supra dixi omittat nec obstant q̄ in contrarium allegantur pro superioritate concilij primo illud euangelij si peccauerit in te frater tuus &c. transsumptiue. i. q. i. si peccauerit. de iudicijs nouit. Respondeo enim ꝙ dum christus vltimo loco dicit illud inesse ecclesie per hoc non denotatur superioritas sed intelligi dicendum esse ecclesie hoc est declarādum esse co

panor. in. c. licet de ele. v. si qs āt & dicitibi hoc praticatū fuisse p̄sis vbi cardinales cōgregati scripserūt ad principes & p̄latos. Et si cardinales nō cōcordarēt in congregādo consiliū talis cōgregatio ad imparatorem qui est patronus & defensor ecclīe spectaret le cidū car. cōsi. pall. in quarto pncipali dubio p

ram fidelibus illum esse incorrigibilem vt mo
do ab omnibus cognoscatur. Ideo bene sequi
tur in text. Et sit tibi sicut ethnicus & publica-
nus. per hoc sentiens illum in facie ecclesie pos-
se excommunicari & debere ab omnibus vita
ri delictum enim occultum non est ante omnia
prepalandū. vt patet exēplo xp̄i qui licet sciret
iudam se proditurum tamen celauit vt no. glo.
de offi. ordi. si sacerdos. i. q i. christus nisi subes
set incorrigibilitas que deprehenditur quando
monitus non desistit. ar. de senten. excom. con
tingit. & c. sacro. ¶ Nec obstat illud ꝙ habetur
in actuū apostolorum. Cum audissent apostoli
qui erant hierosolymis quia recepisset samaria
verbum dei miserunt ad eos petrum & iohan-
nem & c. Ex quo colligunt quidā ꝙ ecclesia fuit
maior petro postq̄ eum misit. Respondeo istā
esse satis leuem argumentationem nam cum in
ciperetur fides publicari magis inducebātur gē
tes ad fidem opere & exemplo: q̄ verbo idcir-
co propter vite sanctitatem & miraculorum po
testatem nam ad eius vmbram sanabantur in-
firmi act. v. missus fuit petrus: qui exēplo chri
sti seipsum humiliauit tenens illud preceptum
amen dico vobis qui maior est inter nos fiat si
cut minor. Simile est ꝙ idem petrus alibi facit
submittendo se ex humilitate iudicio ecclesie
quod tamen declinare potuisset. ij. q. vij. petrus
cuius exemplo etiā leo papa submisit se etiā im
peratoris iudicio. ij. q. vij. nos si incompetenter
p hoc tamen non infertur vera superioritas vel
inferioritas vt patet ad illud quod allegat̄ act.
xvi. vbi orta questiōe an conuersi ad fidem de
beant circūcidi iu ad apl̄os & p̄sb̄ros & c. Respō

text. in. c. si. lxv. di. quem ad hoc egregie ipe inducit quā q ille tex. loquat in pplo vide scli. i. c. qrelād iuretur. versi. & in casu necessitatis & in ca. super lris. xiij. col. versi. nono facit de rescrip. N ch lmot v. doctor

deo q in illa congregatione iacobus fuit loquutus p hoc non infertur quoniã petrus fuisset inter eos caput & principalior. Quis ei e ita fatuus qui diceret regem concilio suo esse inferiorẽ si aliqd p concilium suum determinaret vel si aliquis contra sñiam suam diceret. que ipsius regis & oĩm consensu approbaret approbata est igitur sententia iacobi tanq̃ recte & bene sentientis pro hoc bonus tex. xxxi. dist. nicena. vbi i concilio vnus dicit sententiam suam que a tota synodo fuit laudata ex eo tamen non sequitur illum fuisse principaliorem omnia itaq3 ista solum probant hoc scilicet in ecclesia esse potestatem clauium & hoc fateor vt deduxi in pria questione. Sed non probant superioritatem ecclesie supra papam imo ratio naturalis dictat cõtrariũ sicut ei natura mõstruosum esset & impossibile q corpus mysticũ cuius caput saltem ministeriale e papa vt dixi supra. iiij. q. ij. satis videretur monstruosum ipsam ecclesiam preesse toti corpori: ita papa debet preesse toti ecclesie ad c. legimus. xciij. di. ibi iero. dicit q orbis est maior vrbe vult dicere q non tantum est inspicienda consuetudo romane ecclesie sed etiam aliarũ ecclesiarum que sunt disperse p orbem q̃ est maior vrbe nec est credendum q altera sit ecclesia vrbis romana et altera totius orbis. Nam omes ecclĩe sunt vna ecclĩa ex qua vnam seruant regulam veritatis. vt ibi dicit quasi dicat non ex loco metimur cõsuetudinẽ ecclesie ñ tñ orbis sit maior vrbe pt ipe eps alibi esse q̃ in vrbe & vbicunq3 fuerit eiusdem est meriti eiusdẽ est sacerdotij & intendit seruare illam cõsuetudinẽ quã seruant oẽs ecclĩe licet alius sit in vrbe & hunc

intellectum sentit ibi glo. in verbo altero. & in ver. maior. ad. c. manet. & c. memor. xxiiij. q. i. i quibus videtur probari ꝙ cōtra vniuersalē statum ecclesie papa nō possit facere quia tūc eius iudicium nō procedit ex equitate vnde non manet eo casu petri priuilegiū. Respondeo ꝙ petri priuilegiū fuit. quodcūq; ligaueris super terram &c. modo si ligat inique & iniuste & sic nō procedit eius iudiciū ex equitate cessat tale priuilegium quia talis nō est ligatus in celo: & sic quo ad deum: vt dicit glo. in prealle. c. manet. itē nō licet papa turbare statum ecclesie: vt dicit. c. memor. tamen ibi non dicitur ꝙ ista sit iusta causa depositionis. vnde fateor ꝙ male facit & grauiter peccat ei quoq; est resistendum scd'm ea que dixi supra. Simili modo respondeo ad glo. in. c. proposuit. de concessi. preben. que videt̄ dicere ꝙ papa non pōt immutare vniuersalē statum ecclesie quia exponi non pōt. i. nō debet similis expositio. habet̄ de sta. mona. vtrum quia illud dicimus nō posse quod nō possumus cōmode. ff. de condi. insti. l. filius. ff. de verbo. sig. l. nepos proculo. Et dato etiam ꝙ vere nō posset ex hoc non sequit̄ ꝙ illud quod facit esset ipso iure nullum tanq̄ factum lege prohibente quia nō ꝓcedit vltra penam imponendo scd'm theoricam legistarum. C. de legi. l. non dubium. per Bar. ff. de noui ope. nun. l. pretor § . i. per Card. flo. in. c. fi. de postu. prela. nullo enim iure diuino vel humano cuius meminerint inuenitur ꝙ papa faciens quod nō debet etiam si notorie scandalizet ecclesiā debeat deponi in causa heresis: ergo nec nos debemus inuicti sapiēter proprie: & hoc dicitur de cōsti. ne inuitaris. Erubescimus enim cū

sine lege loquimur.C.de colla.l.illam.cum vul
garibus & presertim in tã arduo negocio in quo
profecto valde admirandum est ꝙ si talis pena
depositionis posset imponi alicubi per sanctos
patres aut sacra concilia hoc decisum non sit.
¶ Solum hec falsa opinio pullulauit ex illa ma
ledicta glo. que est.xl.dist.si papa.que tamen ni
hil dicit de pena depositionis sed solum dicit ꝙ
de alio crimine q̃ de heresi papa potest accusari
non tamen dicit ꝙ ex illa accusatione sequatur
depositio:immo tex.in preall'.c.si papa.id agat
per qd' innumerabiles populos inducat ad pre-
dicationem quod satis est turbare statum eccle
sie a nemine e iudicãdus excepto casu heresis vt
ibi subiungitur.vnde non video hunc errorem
aliunde ꝓmisisse q̃ a rõe ambitiõis & cupidita
tis regnãdi.Ad.c.& si illa.i.q.vij.xxv.q.i.q̃ ad
perpetuam.&.c.sunt quidem.Respondeo con-
papa.& in titulo.xxiij.c.ij.§.quinto.in fi. Sed aduerte q-
quid.do. Petrus de monte accutissima colera hic excita-
tus dixerit.glo.illa singularis cõiter & per oẽs quasi cõpro
batur.vt dicit Panor.in.c.significasti.de electi.& ibi vide
Landrianum in suis additionibus vberrime demanlia cõ
ciliorum generalium.Idem Panor.in.c.proposuit.colũ.fi.
de concel.preben.& in.c.cum venissent.in.ij.col.de iudi.
& in disputatione sua incipiente episcopus.& quidem re
ctor.in fine secundi dubij subiungens ꝙ totus mũdus.glo.
illam approbat.illam etiam sequitur excellentis memorie
doctor Ludo.roma.in cõs.i.cxxiij.qõne discutienda.& Bal.
in.c.olim.circa fi.de rescrip.& illa glo.hodie est canoniza-
ta per sacrum cõcilium cõstanciense:vt patet in ti.de auto.
sacro cõcilio.c.i.in pragmatica.Ideo de ea hesitare & ꝑter
uum & sacrilegium esset.N.chalmot doctor pictauensis.

Illam gl.
etiam di-
cunt non
eẽ veram
Augusti.
de ancho.
Petrus de
palude &
archiepi.
florenti-
nus illos
referẽs in
tertia pte
sue sũme.
titu.xxij.
ca.iiij.§.
iij.incipiẽ
te queri-
tur vtruꝫ

cedendo ꝙ cōtra statum ecclesie vniuersalis papa non potest dispensare: & si dispensat conuincitur errare & male facere: quod intelligo quando sine causa facit: non tamen probant illa iura quod si faciat possit contra eū ꝓcedi: quia eius delicta solius dei iudicio sunt reseruata.ix.q.iiij. nemo.&.c.aliorum: imo posset dici ꝙ etiam cōtra vniuersalem statum ecclesie papa potest dispensare dūmodo non concernat fidem. pro hoc allego glo. que ita intellecta est valde notabilis in.c.proposuit.de cōces.preben. intelligendo ꝙ illa verba ibi posita quod ītelligo in his &c. Referantur ad omnia precedētia ꝙ patet.argu.de appella.c.ij requiris.&.c.inquisitione.per Bart. ff.de lega.i.l.talis scriptura.& hec sufficiant de ista cōclusiōe in qua multa notabilia dicta sunt.

Quarta cōclusio.

¶ Quarta conclusio est papa potest de plenitudine potestatis concilium legitime congregatū iusta causa tamen subsistente dissoluere. ista conclusio multipliciter deducitur. Primo si concilium generale sumit robur & autoritatē a papa. xvij.dist.per totum.de elec.significasti.& sepius probatum est: ergo ab eodem potest dissolui ipso submouenti suam impartiri autoritatem: quia eiusdem est dissoluere & destruere cuius est condere.C.de legi.l.i.de iudi.cum venissent.cū similibus. Item papa tollit ius diuinum dispensando contra euangelium: vt nota.glo.xxx.q.i. sunt quidem.l.distin.ex penitentibus.in tex.& glo. Nam ordinare bigamum est contra apl̄m. de bigamis.super eo.&.c.a nobis.habet̄ ad thimo.iij. Et tamen papa cōtrarium facit. Item papa dispensat contra vniuersalem statum ecclesie.de consangui.& affini.non debet.xxxv.q.ō.

v.ad sedem.& quod ibi notatur.lxviij.distinc.
cor episcopi. Item dispensat contra vetus testa-
mentum in decimis dandis.de decimis ex par-
te.& text.& de concessio. preben. proposuit. in
glo.& tamen peeceptum decimarum est de iure
diuino.xvi.q.1.reuertimini ad me.&.c.omnes.
de decimis tua nobis.Item in voto papa dispen
sat.de voto.ca.i.&.c.magne.cum sequentibus.
quod tamen est de iure diuino.iuxta illud euan
gelij.vota reddite.vt habetur in preallegato ca.
magne.Idem in iuramento: & tamen scriptum
est. Redde domino iuramenta tua:vt legitur de
vterono.v.matthe.x.de iureiuran.& si christus
Item dispensat contra multa capitula quattuor
conciliorum vt habetur in tex.& glo.xv.disti.
sicut sancti.no.glo.de statu mona.cum ad mo-
nasterium.Item dispensat in secundo gradu affi
nitatis collateralium equalis linee.de concessio.
preben.proposuit.in glo.de restitu.spolia.litte-
ris.in glo. & ibi per docto. Item cum monacho
dispensat contra votum castitatis & aliorũ sub
stancialium regale.nota.glo.in preallega.c.cum
ad monasterium.per Iohan.andr.de re iudica.se
mel deo.libro.vi.Item dispensat cum subdiaco
no vt contrahat matrimonio: qui tamen ex vo
to tenetur ad castitatem. tex est.xxxi.distin. de
illo.licet glo.ibi dicat contrarium.& in.c.cum
ad monasterium.preallega.Item dissoluit ma-
trimonium non consummatum.de conuer.con
iuga.ex publico.& tamen matrimonium est de
iure diuino:quia fuit institutum in paradiso.de
biga.debitum.& ibi nota.Io.andr.de frigi.c.fi.
est tex de voto.c.i.libro.vi.& habetur Gene.ij.
Item solus papa ex causa deponit imperatorem

licet de honestate requirat concilium.de re iud. ad apostolice.§.nos itaq; lib.vi.& ibi no.in gl. Item deponit regem.xv.qone.vi.alius.ex quibus autem causis imperator vel rex possit deponi not.per hostien.& Iohan.and.in prealleg. cap.ad apostolice.credo etiam aliud notandū in.c.grandi.de supplen.neg.lib.vi.item solus papa ex causa potest deponere cardinales nec habet necesse conuocare concilium glos.est valde not.de cleri.non resi.ex gestis & ibi per Innoc. not.de scisma.cap.i.libr.vi.Licet papa de honestate benefaciat in his arduis requirere concilium cardinalium vt no.in.d.cap.i.de scisma ꝑ Iohan.mona.in.cap.super eo.de here.libr.vi. probatur qui fi.sint leg.cap.per venerabilem ver.rationibus.¶Huic sumpta occasione iudicentur quero a quo tempore incipit dignitas cardinalium dicoq; tempora quo constantinus dotauit ecclesiam romanam non erant cardinales quia de eis non facit mentionem sed de clericis. Postea cum siluester papa fecit synodum generalem erant cardinales.ij.q.iiij.presul.& q̄a ista non est de nostra materia remitto ad not.ꝑ archid.de elect.vbi periculum.lib.vi.Plura alia etiam idem archidiaconus narrat de cardinalibus.xxij.distinct.sacrosancto.An autem vacante sede collegium cardinalium possit alium cardinalem de nouo creare no.per eundem archid.lxxix.di.nulli vnq̄ per hostien.de elec.Licet nos habemus glos.in clemen.ne romani.de elect.ad quam sufficiat remissio. Quot vero sint tituli cardinalium respondeo ꝙ inter cardinales sunt episcopi quidam presbyteri quidam diaconi infra autem hos ordines nullus alius est

§. hūc sū
pta.ꝗ his
qōnibus
vide mar
tinū clan
dēsem in
suo succi
to tracta-
ru de car.
& diffusi
us ꝑ and.
sic.in ele-
gantissi-
motracta
tu de p̄stā
tia cardi.
quē in iu
uentute
sua edi-
dit iō mr
ta ibi di-
ctapostea
gradiori
euo esse
ctus retra
ctauit vt
in primo
volu.suo
rū cōcilio
rū cōcilio
ꝑmo liq-
do videre
est.n.chal
mot.

quia non est cardinalis qui ad minus non sit dia
conus vt no. in clemen. vt his qui de eta. & qua
li. Sex autem sunt tituli episcoporum cardina/
lium quos no. hostien. de confirma. vti. & inu/
ti. examinata videlicet: hostiensis: portuensis al
banen. prenestinus: sabinensis: tusculanus. Titu
li presbyterorum cardinalium sunt viginti octo
videlicet sctē crucis. ī hierusale: sctī marcellini &
petri quattuor coronatorum sanctorum Iohan
nes & pauli sancte anastasie sancte sabine sancti
stephani in celio monte sancti clementis sancti
nerei & archillei sancte susanne sctē potentiane
sancti sisti sancti petri ad vincula sancti martini
in montibus sancti eusebij sancte prisce sancte
praxedis sancti vitalis sancti cyriaci. In tinnis
sancti marci basilice. xij. apostolorum sctī mar/
celli sancti laurentij in damaso sancte sabine trās
tyberim sancte cecilie sancti chrisostomi. Titu
li diaconorum sunt hi. sancte lucie septem socij
sancte marie in aquaria sancti theodori sancte
marie in cosmediu sancti georgij ad verū aure
um sancti cosme & damiani sancte marie noue
sancti adriani sancti sergij & bachi. sancte ma/
rie in via lata sancte marie in porticu sancti an/
geli. sancti nicolai in carcere tusculano. sancte
marie in dominica. sancti eustachij sancte lucie
inter imagines. sancti viti in maccello. sancte a/
gathe. Redeundo ad propositum vico ꝙ si pa/
pa potest facere oīa illa de quibus supra & plu
ra alia que causa breuitatis omitto. que vidētur
esse grauiora multo fortius poterit dissoluere cō
ciliū generale quod ab eo recepit potestatem &
autoritatem: pro hoc facit quod papa potest in
totum tollere statuta conciliorum etiam corpo

Tituli car
dinalium
Quā iu/
ridi. ha/
buert car.
in suis ti/
tulis po/
nunt Ioh.
an. ab. &
feli. in. c.
his ꝙ de
maio. &
obe. quos
videris &
barba. i. p
ma. q. ba
silica ꝺ ꝑ
stā. cardi.
col. xiij. et
dicit Ioh.
mona. in
c. vnico ꝺ
maio. &
obe. li. vi
papa sibi
rndisse ꝙ
dn̄i car. in
eoꝝ ti. ha
bēt iuris/
ditiōem
epalē hoc
sequūt ar
chi. dom.
& philip

pus fran/ re iuris clausa.quod patet.nam quod iferior an
cus ibi p nis.xx.posset fieri subdiaconus aut. xxv. diaco
tex.singu nus vel.xxx.sacerdos erat expresse ꝓhibitum
larẽ in. d. per concilia generalia vt habetur. lxxvij. disti.
c.his qui subdiacunus.c.placuit.c.episcopus.Benedictio
quã pp. nem &.c.in veteri que omnia sunt statuta con
ibi singl'a ciliorum generalium vt patet ex supradi. Et ta
rizat & i men papa omnia illa substulit.patet in cle.gene
c.dilectus ralem de eta & quali.& ibi no.in gl.nec mirum
de capel. quia non debet reprehensibile iudicari. s.scd'm
mona.N varietatem temporum statuta variantur huma
chalmot. na vt dicit tex.de consan.& affi.non debet.no/
uis enim morbis noua conuenit antidota prepa
rari.de iura. calum.ceteri pro hoc facit qd' no.
Inno.vt dixi.de consue.quanto.qui dicit ꝙ pa
pa subsistente magna causa & alijs nota potest
facere cõtra vniuersalem statum ecclesie.Et ver
ba christi telligunt̃ quodcunqꝫ ligaueris.s. per
constitutiones vel precepta quia illi est in omni
bus obedien.nisi sint contra fidem vel ei specia
liter prohibita verba sunt Inn.ad litterã. Quid
plura.de hoc est glo.magna multum singulari
ter notanda in.c.vbi periculum de elect.lib. vi.
in ver.concilio que tenet ꝙ papa de plenitudi-
ne potestatis potest dissoluere concilium qa nul
li concilio est subiectus vbi ergo habemus glos.
fulcitam autoritatibus quibus supra certe teme
rarium videtur esse ab ea recedere nec videtur i
tali materia quicq̃ melius posse reparari q̃ acce-
dere ad hos sãctos patres & deuotissimos meos
qui tex.& glo.composuerunt qui nec odio nec
gr̃a seu alij animi cũ morbo subiecti nobis v'ita
tem aperuerũt.non pretereamus ergo terminos
quos posuerunt patres nostri.xxv. q.i.que ad

perpetuam ne in nobis illud euangelicum im-
pleatur ve vobis qui dicitis bonum malum &
malum bonum ponentes lucem tenebras & te
nebras lucem.xi.q.i.ve vobis neqꝫ afferamus
nouas & dolosas stateras vbi appendamus qđ
voluimus pro arbitrio nostro dicentes hoc gra
ue est hoc leue.xxiiij.q.i.Non afferamus hoc di
co pro his qui sacros canones damnare ausu te-
merario non verentur quibus illud domini in
euangelio dicendum est.Sinite illos.ceci enim
sunt & duces cecorū transsumptiue de voto ma
gno.xi.q.iij.inter verba.Ex premissis infero ꝙ
cū subsistente iusta cā dissolutionis p̄ceptū pa-
pe satis equum videat̄ ei ab omnibus ē obediē.
ꝑ supradicta & p̄sertim ꝑ illum tex.qui iudicio
meo in hoc est multum singularis.xix.di.in me
moria adeo vt putem non obedientes tali prece
pto peccare mortaliter q̄a q nō obedierit p̄ncipi
morte morieṙ.de maio.& obe.c.ij.xi.q.iij.q resi
stit.Nec dr̄ tali p̄cepto papa euertere aut decolo
rare statum ecclīe vt q̄dā putāt.nunc em̄ b̄ndice
ret̄ facere hoc q̄n ꝓhiberet̄ ī perpetuū fieri cōci
lia ḡnalia aut totis viribus īpediret quodcunqꝫ
ḡnaliter cōciliū fieret nā si hoc faceret nō eēt ei
obediendū īmo totis viribus resistēdū.vt plene
dixi.s.in tertia cōclu.sed si ex cā vnū cōciliū se-
mel dissoluit ep̄s intentionis ꝙ alibi & alio tp̄e
aliud celebret̄ in quo eadē veniāt discuciēda q̄ i
p̄mo nō video q̄s istis reuelauit istud eē subuer
tere statū ecclīe.¶ Ad qđ exprobandū adduco
tria siłia p̄mū ē papa n̄ p̄t deponer̄ oēs ep̄os mū
di:vt no.gl.ix.q.iij.ꝑ pricipalem q̄a hoc eēt be
ne decolorare statum ecclesie sed vnū duos vel
plures nemo sane mentis dubitabat ip̄m posse

deponere:vt in.c.veritatis.de dolo & contu.cū
si.Secundum simile est papa non potest sua con
suetudine aut precepto inducere ne quis contra
hat amplius matrimoniū aut contracta omnia
dissoluātur:quia hoc esset cōtra preceptum dñi.
Gene.ꝗ.Crescite & multiplicamini &replete ter
ram ac esset turbare statū generis humani quis
autem negabit ipm posse vnum duo vel plura
matrimonia dissoluere nō secuta carnali copula
vel cōtrahenda impedire seu ꝓhibere vt patet
de matri.cōtrac.cōtra ius.de eccle.Tertiū simile
habet̄ in glo.quam ad hoc reputo valde notabi
lem in ca.a nobis.de deci. vbi glo.tenet ꝙ papa
potest alicui spāliter ex priuilegio concedere ne
teneatur ad decimas soluēdas quia hoc nō est fa
cere contra ius diuinū:nō tamen posset facere ꝑ
ceptū aut cōstitutionē que omnino tolleret ob-
ligationē prestandū decimas licet enim ius natu
rale aut diuinū nō posset per papam oīno tolli.
pōt tamen quibuscūq; specialiter remitti vt no
tabiliter dicit illa glo.Sic etiam est in proposito
nostro:licet omnia cōcilia generalia & omni tē-
pore celebranda non possit papa dissoluere aut
percipere ne fiant quia cōuinceretur errore.xxv.
q.i.sunt quidē tamen vnū subsistente causa po-
terit ipe dissoluere & multomagis de loco ad lo
cum cōmutare quia illa nō est plenaria dissolu-
tio sed tm̄ quedam trāsmutatio neq; debet eccle
sia dei si in spiritusancto est legitime congrega
ta ꝓpter hoc insurgere contra romanū pontifi-
cem aut eius sacratissimā sedem neq; debet cura
re magis de vno loco ꝙ̄ de alio sed attendere.Il
lud vērdum dñi vbicunq; fuerunt duo vel tres
in nomine meo congregati.Ego in medio illoꝝ
sum.

sum. Nota dictionē vbicunq; ex qua colligitur ꝙ non debet haberi consideratio magis istius loci ꝙ̄ illius dūmodo ipsa ecclesia capiti suo vniatur & in spiritusancto legitīe cōgregeť. ¶ Quinta cōclusio cause fidei sunt ad papam & eius sedem apostolicā tanq̄ ad verum & summum iudicem deferende. Ista cōclusio clare deduciť per ea que no. glo. xix. dist. anastasius. vbi glo. tenet ꝙ papa pōt si est in cōcilio generali causas fidei ꝑtractare. hanc partē tenet beatus Tho. scd'a secunde. q. i. ar. x. Ad idem. iiȷ. q. vi. dudum. iuncta glo. in ver. maiores que inter causas deferendas ad sedem apostolicā enumerat cām fidei. ꝓ hoc glo. de offi. leg. ꝙ translationē. ad idem expresse. xxiiȷ. q. i. quotiēs. vbi dicitur quotiēs oritur questio fidei omnes prelati illam ad petrum debent referre: hec pars conuincitur exemplo & verbis Hiero. qui an bene vel male de fide sentire vult cōsuleat romanū pontificē. xxiiiȷ. q. i. hac fides &. c. q̄m vetus facit ea. cā. &. q. rogamꝰ pro hoc est expressum de baptis. maiores. in principio. xviȷ. dist. huic sedi. &. c. nec licuit. hoc patet ex verbis xp̄i in euangelio dum dixit petro symon sathanas expetunt vt cribraret te sicut triticum ego aūt oraui pro te vt non deficiat fides tua. de fide ergo ad petrū & successores recurrendum est q̄m ad eos de ipsa ꝑtinet cognoscere & diffinire. Et huic diciť qui nō credit ꝙ sedes apostolica credit hereticus est. de sum. tri. & fide catho. c. i. &. ȷ. & pro hoc de conse. distin. ȷ. ego berengarius. vbi ille berēgarius ex heresi ad fidē reuersus confitetur veram esse fidem quam fecit romana ecclesia & sedes ap̄lica sentit: al's seruat & predicat. Pro hoc facit quod habeť Exo. xviiȷ. vbi precipitur a deo moysi vt eligat cētu

Quinta cōclusio pricipal'.

f

riones & tribunos in populo qui de causis infe-
rioribus cognoscat. Illud autẽ quod fuerit ma-
ius referat ad moysen vt ibi. ¶ Ultimo hec con
clusio probat̃ per id quod legit̃ deuteron. xvij.
vbi dicit̃ si difficile vel ambiguũ apud te iudi-
cium esse prospexeris inter sanguinẽ & sangui-
nem lepram & lepram causam & causam iudi-
cium etiã inter portas videris variare venias ad
sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui illo
tpe fuerit q iudicabit tibi iudicij veritat. & fac
quecunq; dixerint hi qui presunt loco quem ele
git dñs sequarisq; eorum sententiã qui autem su
perbierit nolẽs obedire sacerdotis mysterio qui
eo tempore ministrat dño deo tuo decreto iudi
cis morietur: que verba clare sonãt maiores cau
sas esse ad papam deferendas que est sacerdos su
pra sacerdotes leuitici generis in eternũ scd'm or
dinem melchisedech constitutis a deo iudex vi-
uorum & mortuorum intelligunt̃ autem verba
premissa dum dicuntur inter sanguinem & san-
guinem scd'm Inno. quãdo agitur de crimĩe: pu
ta de homicidio vl' de alio inter leprã & lepram
quãdo agitur de heresi quia sicut lepra est mor-
bus contagiosus inter causam & cãm qñ vertit̃
causa ciuilis: puta ex cõmodato vel deposito vl'
similia. Et qualitercunq; exponantur vnius tñ
sensus est q in omni foro vt in omni casu diffici
li vel dubio standum est diffinitioni pape vt in
iuribus prealleg. &. ij. q. vij. quotiens. Quod au
tem dicit iudiciũ inter portas &c. exponitur in-
ter iudices. iuxta illud quod habet̃ psal. xliij. ad
uersum me loquebantur qui sedebant in porta.
hec & alia multa ad hoc propositum bene faciẽ
Sexta cõ- tia habent̃ in. c. per venerabilẽ. qui fi. sint legi. in
clusio. tex. & glo. & p doc. ¶ Sexta cõclusio est vacãte

ſede apoſtolica conciliū generale non pōt pone
re manum ad ea que ſunt reſeruata romano pō-
tifice in ſignū ſupreme poteſtatis. Iſta cōcluſio-
habetur trāſumptiue.xix.diſt.ita dn̄s ad omniū
apoſtolorꝝ officiū pertinere noluit vt in beatiſ
ſimo petro oīm apoſtolorum ſummo principa
liter collocarent vt ab ipſo vellent quodā capi-
te dona ſua in corpus omne diffunderet. Ex qui
bus ſatis euidēter colligit omnes adminiſtratio
nes debere a petro:& ſic ad papam in eccleſia de
ſcendere. Eſt autē ille tex. perpetuo menti tenen-
dus quia notabiliter declarat quomodo eccleſia
habeat clauium poteſtatē ꝑ hoc facit quia vni
uerſalis eccleſia eſt corpus myſticum papa vero
in eccleſia eſt loco dei caput huius corporis huic
petrus fuit appellatus cephas & caput omnium
apoſtolorum.xxij.diſt.ſacroſancta:ergo conci-
lium non poteſt ſine papa hec dei dona excerce
re ſeu membris eccleſie impartiri.idem facit.xx
iiij.q̄.i.loquit̄ vbi vt vnitatem xp̄s in eccleſia
deſignaret fundauit eccleſiā ſuper ea ſancto pe-
tro per iſta verba. Tu es petrus &c.ipe enim fuit
creatus p̄latus: vt in prealle.c.ſacroſancta.xxij.
diſt.lxxx.diſt.in illis. vnde non poteſt conciliū
de dignitatibus ꝓuidere cum non apoſtoli ſed
petrus tenuerit in terris vicem dei.de trāſla.pre
la.c.ij. Et dixi.ſ̄.in prima q̄one. Si enim aliter di
ceremus certe diſrumperetur vnitas eccleſie ad
quā deſignādū dn̄s ſolū petrū p̄fecit vt ſepius di
ctum eſt. Ad idē facit quia mortuo papa eccl̄ia
vacat.in cle.ne romani.de elect.de ſciſma.c.i.li.
vi.ergo poteſtatem papalem eccl̄ia exercere po
teſt.ex quo vacat.Item hec eccleſia terreſtris eſt
diuinitus exemplata ab illa triumphanti & ce-
leſti.lxxxix.diſtin.ad hoc.notat̄ glo.in clemen.

ad nostrum sed in celesti curia est vnus qui cun
cta ministrat & cui omnia obediunt.s.deus si/
ne quo nihil fieri pōt ergo idē in hac militante
vt sine pape licētia seu autoritate nihil fieri pos
sit. Ipse enim ē qui omnia ministrat & sine quo
papalis dignitas exerceri non potest. Item facit
quia ouile debet eē distinctum a pastore scd'm
illa verba euangelica Ioh.x. fiet vnum ouile &
vnus pastor. Ecclesia siquidem est loco ouilis
& papa loco pastoris deus autem est ouile cu-
ius non est pascere sed pasci neq; pastoris offici-
um occupare. Item si diceremus contrarium se-
queretur q non esset necesse eligere summum
pontificem aut saltem per hoc eius electio tar-
daretur si omnia per concilium possent expedi
ri quā tamen tarditatem iura abhorruerunt qa
existimarunt ex ea ecclesiam dei magnam pas
suram calamitatem & iacturam de elect. licet
&.c. vbi periculum libro.vi. & in clemē. ne ro
mani. sed istam questionem fortiter obstat. qa
potestas tradita a christo est penes ecclesiam vt
dictum est. ā. in prima cōclu. licet per papam ex
plicet' & exerceatur ergo vacante sede q̄si sit cō
solidatū exercitium cum habitu poterit ecclesia
exire in tales operationes item facit quod habe
tur act.i. vbi patet q vacante apostolatu inde
proditoris omnes apostoli & discipuli tractaue
runt de eius successore & elegerunt duos ex om
nibus. s. barnabam & mathiam & positis sorti-
bus quis eorum preferetur cecidit sors super ma
thiā & sic iste fuit assumptus in duodenario nu
mero. Et licet tunc non essent epātus ita distri-
cti sicut his tpibus. xxv. di. olim hēbāt tū curā
oīm icōi. i. q. i. xps. & no. de pba. cū cā. §. i. ergo
petrus tunc passus est vt omnes prouideret i coī

presumendum est ꝑ hec ptās sit apud vniuersa
lem ecclesiam q̄ representatᷓ per concilium gnāle
ꝑ hoc videtur tex.lxviij.di.quorum vices.itē
facit.lxxviij.di.si quis pecunia.vbi mortuo pa
pa cardinales cum toto clero excōicant intrusū
in papatu & sic electio clericorum exercet iuris
ditionem sede vacante facit clem.ne romani de
elect.vbi mortuo papa prohibentᷓ cardinales se
intromittere de spectātibus ad ipsum nec aliq̄d
ibi dicitur de concilio: cum ergo non sit prohi-
bitum satis viderᷓ esse permissum. ar.de ꝓsum.
nonne.ff.de iudi.l.cum pretor. Item si potestas
mortuo papa non remaneret penes eccl'iam vel
non posset exerceri sequeretur absurdum ꝙ ec-
clesia remaneret sine regimine quod non ē cre-
dendū. arg.de homi.ꝑ humani li.vi.& qđ ibi
no. Inno. Nam multa possent grauissima occur
rere circa creationem pape que forte nō possent
accelerari in quibus esset necessariū vti plenitu
dine potestatis.item duobus cōtēdentibus đ pa
patu recurratur ad iudicium concilij generalis.
lxxix.di.si duo.vt dixi.s.in ꝓma cōcl.& sic ī ca
su dubij ecclēsia exerceret iurisditionē ergo idē
multomagis vbi nullus subest. Item concilium
olī ꝓuidebat de papatu.lxxix.di.si trāsitus ergo
potius pōt ꝓuidere de inferiobus dignitatibus.
Ad idē facit qa apl'i euntes ꝑ mūdum ordīabāt
ꝑsb'ros ꝑ singulas eccl'ias.act.xiiij.ista motiua
re vera videntur vrgentia tn̄ ipi nō obstan. te-
neo cōclu.premissam quam tamen limito quan
do nulla subest necessitas prouidendi de digni-
tatibus vel alijs occurrētibus añ creationē pape
qa tunc non debet cōcilium se de talibus intro
mittere nā de iure & antiq̄ cōsuetudine ecclesie
ptās prouidēdi de ep̄atibus ꝑtinet ad papam vt

dicit glo. que est menti tenenda de elect. q̃q̃. lib. vi. facit. lxxx. di. in illis. xxij. di. si licet ptās pro uidēdo de inferioribus bñficijs sit data epis. xxi q. vij. omnis basilice. x. q. i. regenda nō debet cō concilium contra has antiquas ordinatiōes ali quid attenuare nec iura & peminētias pape vio lare. arg. in clemen. ne romani. de elect. de maio. & obedi. cum inferior. item sicut capitulum qd' representat ecclesiam cathedralem de testa. rela/ tum. ij. non succedit in potestate conferendi be/ neficia ad solius epi collationem spectā. ne sede vacan. c. i. li. vi. ita nec concilium debet succede re pape in ptāte cōferēdi bñficia & alia faciēdi q̃ ad eum solum spectari videnť p̄sertim qa nō pt. dici plenum concilium sine papa. xvij. di. mul/ tis. Conclusiue itaq; videť posse dici qd vbicūq; magua necessitas vrget nec aliter posset per cō stitutiones iam factas prouideri neq; sine ma/ gno damno possit expectari creatio summi pō tificis tunc de pertinentibus ad papam conci/ lium potest se intromittere & ita procedunt ar. supra facta contra istam conclusionem: sicut enim necessitate vrgente vnum membrum vti tur officio capitis ipse autem xp̄s cuius negocia geretur tunc erit verum caput ecclesie sinue vi cario vt no. glo. in cle. ne romani Erit ergo cōci linm administrator necessarius non voluntari/ us & hoc vr̃ hr̃e magnam equitatem nec obstat quod dictum est supra de mathia aplo quia di co qd in illa congregatione petrus fuit tanq̃ p̄n cipalis & proposuit negocium omnes & simul p̄uiderūt pp maiorē firmitatē ecclesie nouitatē Et qa ip̄e petrus voluit & cōsentit postea tm̄ ip̄e solus de ep̄atu p̄uidit vt in palle. c. i illis. lxxx. di. q tex. ē menti tenedus qa declarat ptātē pape

supra eccl'iam & cōciliū exēplo itaq; pri posset facere papa si vellet ad ardua tractāda vocare cōciliū vt no. Inn. de cle. nō resi. ex gestis de re iud. ad ap'lice. li. vi. nec ptās fuerit tradita toti eccl'ie qa dico q dñs fecit omnes ap'los pares respectu cōsecratōis & ordinis nō āt respectu ptātis iurisditionalis in q̄ petrus p̄fuit oībus vt no. gl. xxi di. in nouo. xxiiij. q. i. loquit. q fi. sint leg. p venerabilem. qui tex. est valde bonus ad hoc vel tenendo destincte q omnes ptās sit in eccl'ia dicendū aliud esse quo ad habitum quo āt ad actū & exercitiū est in petro & eius successoribus vt supra sepissime declaratum est. ¶ Huic dico q viuente vno vero pontifice ex quo cessat omnis ratio necessitatis cōciliū gñale nō pt ponere manū ad ea que sunt pape reseruata p rōnes supra deductas itē qa esset ponere duo principia ī eccl'ia qd' est hereticum. xxiiij. q. i. loquit. & . §. fi. xxij. di. c. i. itē p hoc ē talis rō certū est q duo idem ī solidū eodem modo possidere nō pnt. ff. si modo. l. si vt certe. §. cōe duobus vehiculum Sed nemo dubitat q p papa verus & vnicus ē in solidū in quasi possessione administrandi papatū & exercēdi ptātē clauiū in tota eccl'ia vt patet in superioribus: ergo codē tpe cōciliū nō pōt eē in tali q̄si possessione p pimpossibilitatē: turbat enim concilium iurisditionē pape ex quo impedit se de his que sibi sunt reseruata in signū sup̄me potestatis. ¶ Super hoc dico q viuente vnico pastore non heretico concilium nō potest absoluere vl' alteri cōmittere vt absoluat a nota excōicatōis a qua non soluit inferior romano pōtifice sicut est illa que incurritur per canonem. xvij. distinct. iiij. si quis suadente diabolo. item nō pōt dispēsare ī. ij. nec. iij. gradu cōsanguitatis

nec pōt cum irregularibus dispēsare. pro quo al lego glo. valde singularem in. c. clerici. de cleri. exco. que est notanda. Item non pōt palliū tradere archiepis quod sumit de corpore beati petri. de elec. significasti. Et breuiter non pōt facere reseruata pape: & si faciat nullius sūt momēti tanq̄ facta a non habente potestatē. vij. q. i. dagobertum. de iurepatro. quod autem. cum simi. Pro quibus facit hec ratio i simili licet papa habeat iurisditionē temporalem in habitu tamen: quia exercitium est collatum in imperatorē vt est concors sententia canonistarū in. c. nouit. de iudi. nō potest papa viuente imperator exire in actum iurisditionis tēporalis. & quod habet in habitu deducere in exercitiū quia xp̄s iussit petro extrahens gladium. & Malchum percutienti vt gladium reponeret in vaginā. Eo aūt mortuo bene potest. de fo. compe. licet. quod intelligo sane in terris imperij. nam in terris ecclie semper potest. de appellatio. si duobus. & ibi no. sic in ꝓposito licet fateatur etiam habuisse claues verum est transumptiue. de elect. significasti. & alibi. Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Luce. xxij. que verba sonant in exercitium ergo viuente papa nō debet etiā quod habet in habitū quouismodo ad actū deducere ꝑ premissa. Et hoc cōcludo generaliter esse verū in oībus ꝑtinētibus ad summū pontificē de q̄bus ꝑ glo. de offi. leg. q̄ translationem. de exces. prela. sicut vnire. Et hec ꝑ presenti sufficiat de ista materia.

XPREDICTIS his circa ꝑmissorum summorꝝ pontificum & generalium conciliorum potestatem nunc ad imperatoriaȝ maiestatem trāseundū est: & aliqua de ipius ori

gine & potestate breuiter subiūgēda. ¶ Quero itaq; primo vnde imperiū habuit originem aut initiū. Respōdeo in hoc esse opiniones quidem eē putant ꝓcessisse a deo & iure diuino ore xpi fuisse approbatū per illud quod habet Matthei xxij. Reddite que sunt cesaris cesari: & que sunt dei deo. Item imperiū a celesti maiestate traditū est. C. de ve. iure enucle. l. i. xxiij. q. iiij. quesitum. benefacit. xi. q. iij. qui resistit. & c. iulianus. vbi qui īperatoris resistit ordinatiōi dei resistit. Ad idem. xi. q. iij. imperatores. ꝓ quo benefacit qd' scripsi in repe. c. debitores. de iureiur. quia imperium deum sequit. in aut. cōstit. que de digni. §. penul. col. vi. item imperator est pater oīm post deum. in aut. nec; vxor. ꝓ de iure fis. col. vij. itē imperium & sacerdotiū ex eodem fonte procedunt. in aut. quō opor. epis. Pro hoc facit quod habet Geñ. i. fecit deus duo lumiaria valde magna vnum ꝙ preesset diei aliud quod pēesset nocti que verba referunt ad pontificalem auctoritatem & imperialem maiestatē. de maio. & obe. solite. hinc est ꝙ sicut pape oīs creatura est subdita quo ad spūalia: vt in d. c. solite. no. Innoc. de consti. c. i. sic imperatori quo ad temporalia. facit de cēsi. oīs anima. ad idem quia deus de celo imperiū cōstituit vt difficilibus legem imponat. in aut. de fi. instru. §. qua igit. col. vi. ¶ Sed contra istam opinionē arguunt. primo quia in veteri lege nō inuenit a deo institutū imperium cum eē imperiū icepit solū tpe cesaris ꝓpter ꝙ oēs imꝑatores dicunt cesares cuius tpa lōge precessit lex vetus nō videt illa lege institutū fuisse imperiū imo scd'm vetus testamentū: tamē ipe deus q oīa creauit ex nihilo. Geñ. ij. dñs est oīm vniuersalis. iuxta illud psalmiste. dñi est terra &

Vide lo. and. i spe. de iurid. om. iu. in pn. Oldr. cōsi. xcvi Car. in. c. venerabilē. de elec. in. vi. qo. Fabrū i phemio institu. Baptista de sancto seuerino in repe. l. cū ctos populos. C. d'sum. trini. Fely. i c. cū nō liceat. de ꝓscrip. ver. xi. & vlt. Nouissime ꝑ do. Io. igneū senatorē mediolanen. i sua celebri disputatiōe an rex frācie reco-

gnoscat plenitudo eius orbis terrarũ. vnde ab initio mũ
superiorẽ dum per se rexit & pcepta hoĩbus dedit & trãs
quẽ oĩno gredientibus penam imposuit. Geñ.ij. tamen qa
videris. ppter hominẽ tot & tãta creauerat. Geñ.i. & .ff
N.C. de vsur.l.in pecudum. hec terrena ipsi huiusmo
di cõcessit. iuxta illud psalmista. Celum celi do
mino terrã autem dedit filijs hoĩum. verũ quia
omnis cõio parit discordiam: vt.ff. de lega.ij.l.
cum pater. §. dulcissimus. voluit vt hec munda
na non essent cõia sed occupanti concederentur.
de vtero.xiiij. vbi legit quicquid calcauerit pes
tuus tuum erit. nota. glo.ff. de acquir.pos.l.i. dei
de lege ista pmissa fuerũt regna vt patet in psõ
nis dauid salomone & multis alijs a deo appro
batis de sacra vnc.c.i. & in libro regũ.iij.ca.xix.
vbi legit quosdã reges mãdato dei vnctos fuis
se. pro hoc quod habet prouer.viij per me reges
regnant. facit quod habet in psal. deus deus iu
dicium tuum regi da. De imperatore autẽ nõ
memini alicubi legisse apud testamentũ vetus:
qm̃ vt dixi lex illa multis annis pcessit imperiũ
sed nec in lege noua videtur a deo institutũ im
perium: licet de regibus multa dicant: vt patet
prima pe.ij. deum timere regẽ honorificate. Itẽ
subditi estote omni potestate siue regi tanq̃ pre
cellenti & ducibus ab eo missis. de maio. & obe.
solite. imo spãliter deus videt reprobasse impe
rium romanorũ: vt no. Hiero.i. Pet.ij. Cum em̃
omnes vsurpationem inceperint dignum fuit:
vt regnum a gente in gentẽ transferetur propter
iniusticias suas vt diuersas fraudes. eccle.x. Et fa
ctũ est regnũ huius mũdi dñi dei & xpi filij eius
apoca.xi. Sibi em̃ est data oĩs potestas in celo &
in terra. Matth. vlti. vñ glo. dicto.c.ij. dicit q si
cut ab initio nihil fortius impio romanorũ: sic i

fine nil debilius inuenit: cum ergo diuina pmis
sione dñia occupata & destincta fuerũt & aliqñ
reges instituti vt dictũ est non licuit imperatori
postea talia sibi appropriare qa nõ licuit ei trãs
gredi terminos quos posuerũt patres sui. puer.
xxij. & in. c. qui ad perpetuã. xxv. q. i. Et ad illud
matth. xxij. date q̃ sunt cesaris cesari & que sunt
&c. Respondet ꝙ xps non iubet ei redi oia: sed
tantum que sua sunt ppter illud pnomen que.
quod est restrictiuũ: vt no. C. de sum. tri. & fide
catho. l. cunctos populos. Vel vt dicunt quidã:
ideo xpus. illud dixit vt scandalũ euitaret sicut
als p vitando scandalo ipse soluit tributũ. mat
thei. xvij. xxviij. qõ. i. ca. iam nunc. & pro scan
dalo vitando sunt bona iura. de renun. nisi. §. p
grandi. de prescrip. nihil. de no. ope. nun. cum ex
iniuncto. vbi pulcher tex. Ex his cõcludunt ali
qui imperium a deo nullum fuisse institutum.
¶ Vlterius videamus de iure humano constat ꝙ de iure naturali primeuo non erant regna ne ꝙ diuina. ff. de iusti. & iure. l. i. §. ius naturale. i. dist. ius naturale. de iure gentium per occupatio nem dñia sunt distincta & menia condita. ff. de iusti. & iure. l. ex hoc iure. neqꝫ ibi aliquid dicit̃ de imperio. ¶ De iure autẽ ciuili aduertendum ꝙ duas causas põt allegare imperator pro se. pri ma autẽ quia habuit dñium a populo romano. ff. de orig. iur. l. ij. alia quia p iustũ bellũ acqsiuit ab hostibus populi romani. vt. ff. dͤ capti. l. post liminiũ. & l. hostes. Sed certe he due cãe nõ vidẽ tur multũ vrgentes primo quia populus roma nus non potuit plus iuris in imperatorẽ trãsfer re quã penes se haberet. ff. de acquirẽ. rerum do mi. l. traditio. ff. de regu. iur. l. nemo plus. de iure patro. quod autẽ. Sed de iure populus romanus Questio

non habuit dominiũ ſuper alias nationes ergo
illud non potuit tranſferre in imperatorem licet
Romulus & Remus ab initio vrbem romanam
virgilius conſtituerunt vt patet per illud virgilij. Romu
lus excipiet gentem & mauortia condet menia
romanoſqꝫ ſuo d nomie dicet. habetur in.l.ij.ff.
de ori.iur. & in.l.fi.ff.de re.diui. Et liquet habe
tibus hiſtoriam tamen populus poſtea reges ex
pellendo videtur contra ſe iram dei ꝓuocaſſe.
vij.q.i.deniqꝫ. Et ſic videtur ꝙ imperatores ne-
qꝫ dominium neqꝫ iuriſditionem iuſte habue-
runt ſed per violentiam. ¶ Neqꝫ obſtat electio
ſeu conſenſus populi quia dicunt quidam ꝙ li-
cet populus romanus potuerit ſibi eligere do-
minum non tamen toti mundo: nec obſtat ſe di
catur ꝙ ſaltem ſucceſſores habuerunt verum ti
tulum propter iuſtam ignorantiam violentie
quia dicunt iſti ꝙ hec ignorantia non eſt proba
bilis ex quo omnibus conſtat de violentia. vn-
de cum iſti ſucceſſerunt ſcienter in rem & viciũ
videntꝰ eodem morbo laborare ar. de iud. Quia
vt. de reſt.ſpo.ſepe & ꝑ conſequens etiam pre-
ſcriptione ſe iuuare non poſſunt. que ſcd'm ca-
nones non procedit cum mala fide de ꝑſcri.qm̄
omne de re iud. male fidei poſſeſſor li.vi.nec ob
ſtant iura que dicunt imperatorem eſſe mundi
dñm quia alibi videtur probari multos eẽ qui
non ſunt ſubditi imperio ſed ſunt federati ho-
ſtes vel amici.ff.de capti. l. poſtliminium &.l.
non dubito.no.in preallega.l.cunctos populos
C.de ſum.tri.nec obſtat.vij.q.i.in apibus. quia
fateor ꝙ ſicut in apibus vnus eſt rex in vno re-
gno vnus debet eſſe rex oim apium nec omnes
grues de mundo vnam ſequuntur: ſed quilibet
cōgregatio ſuam ſequitur nec obſtat.xij. q.i.fu

turam vbi videtur ꝙ imperator obtineat mo-
narchiam mundi & ꝙ ibi dicitur ꝙ principes ro
mani enim non approbāt dñium. C. de proba. l.
cum res & ibi no. ¶ Ista materia propter hec iu
ra inuicem confligentia videt̄ esse valde ardua
& dubia. ¶ Quicquid tamen dixerint alij mi-
hi satis videtur verum quod imperium roma-
num & alia regna processerunt diuina volunta
te & permissione. & hoc tenet albericus de rosa.
egregius iuris ciuilis commentator. in prealleg.
l. cunctos populos licet negari non possit quin
initiū habuerit a violētia vt patet ꝑ p̄missa. Per
misit āt hoc ip̄e deus propter bonum commu-
ne quia cōmodius est regi per vnum q̄ per plu-
res teste Aristo. xij. metha. probatur ꝙ non ē po
testas nisi a deo de homi. ꝓ humani. li. vi. Iuxta
illud verbū dñi. Non haberes ptātē in me nisi es
set data tibi desup. Et hoc videt̄ tenerē gl. in aut.
quō oportet ep̄os i p̄ncipio. Item ꝑ longissimū
consensum ꝓuinciarum & ppl'oꝝ voluntarie
fuerūt sub impio satis videt̄ purgatū viciū vio
lentie & contradictio iam transiuit in cōsensū
arg. C. de his que vi met. ve cā fi. l. q. i. vñ his
consideratis satis potest dici ꝙ imperium est iu
stum & quod omnes nationes sibi obedire tene
antur. Ex hoc clare tenet host. in sum. de offi. or.
§. ij. §. sedet imperator. idem glo. de elec. venera
bilem & qui fi. sint legi. ꝑ venerabilē. licet quo
ad regem hispanie glo. videat̄ sentire contrariū
de dona. inter virum & vxo. Et sine teste. Idē
glo. de priuile. super specula. idē. ij. di. c. vltimo
xvi. di. si impator. vij. q. i. In apibus. lxiij. distic.
Adrianus. xij. q. i. futurum. idem glo. x. colla. de
pa. tenen. c. hac edita. in prima glo. que etiā vr
tenere ꝙ francigene ligant̄ lege imperatoris de

Solutio principalis. q.

Pro saluāda sniia accedat aureum. dictum bal. in ti. de pace costā. i pnc. dicentis ꝙ papa & ipator sunt indices ordinarij hominū & delegati iudices ipsius dei altissimi allegat gl. ad hoc singulare in rub. de here. & fal. coll. i. N. chalmor.

De pscri. an currat cōtra sup mā ptāte ipatoris vide za- ba. in cle. pnti i. vn q. de cēsi. & in cle. pastoral' §. illud d re iud. i. n oppo. fel. late in. c. cū a nob de pscri.

hoc in spec. de appella. sed nunc tractemus post principium q imperator sit dñs oīm xpianorū facit. ff. ad leg. ro. de. act. l. depcatio. C. de epi. & cleri. l. generaliter in fi. ¶ Licet autem ista sint d iure. tamen rex francie hispanie & multi alij pn- cipes & ppli non recognoscunt impatorem in dnm allegantes in exemptionem & prescriptio- nem tanti tpis cuius memoria initij non existit que pscriptio satis videt hoc casu habere locum vt not. bar. ff. de capti. l. hostes. doctores moder- ni notant. de fo. compe. cum contingat pulchre p albericum de rosa. C. d iur. om. iud. l. fi. Sūt eti- am alique ciuitates italie habentes priuilegium quod sufficeret quo ad exemptionem allegare & ad eius probationem adducere tempus quo fue- runt i libertate scd'm materiam que habetur. ff. de vsu. l. cum de in rem veso. de cēsi. peruenit. Licet enim iure exemptionis non posset pscrip. a priuato a ciuitate tamen & prouincia pōt vt no. arch. xvi. q. iij. placuit.

Questio scda. N. chal- moth.

¶ Secundo qa an im- perium procedat p successionem an p electionē quod per successionem videt probai r p. l. cer- ta forma. C. vt in pos. le. p. l. i. G. ad. l. falci. in q bus patet q filius successit patri. In imperio idē legit de iustiniano qui successit iustino. insti. de dona. §. est & aliud idem probatur in auten. vt propona impera. post poni. Idē in pipiuo Rege francorum & filio suo Karolo & ludouico filio karoli q oēs ex successiōe fuerūt ipatores roma norum vt i lūbarda. de epi. & cle. l. de iniust. & l. de eccl'ijs. xxiij. q. vl. scd'm cano. Quicqd āt fue rit oli idubitate dicendū ē q p electionē pcedit impiū hoc tenet cy. in. l. Bn a zenone. de hoc no. p gl. Inn. & ho. i. c. venerabilē de ele. eligit āt im perator a tribus pncipibus eccl'iasticis & qttuor

ſecularibus ad quos de iure ſpectat tal' electio q̄
ſūt hi videlicet archiep̄s magūtinus. archiep̄us
colomeñ. archiep̄s treuereñ. Comes reni dux ſa
xonie marchio bundeburgeñ. & rex boemie. dí
cūt eī q̄ iā ꝙ iſte vltimus nō ē vocādus niſi q̄ñ
illi ſex diſcordāt & in hac opiniōe fuit hoſtiē. in
d. c. venerabilem vbi plene de his no. de re iudi.
ad ap̄lice. li. vi. ꝑarchi. de ſuplen. neg. ꝑla. grādi
li. vi. & ꝑ eundē. iij. q. i. i ſūma. An āt iudeus vl'
hebreus poſſit eſſe rex vel īpator dico ꝙ non
tex. eſt iuncta glo. ff. de excu. tuto. l. ſpadonem.
no. bal. in rub. de ver. iure enucle. C. ꝓ quo facit
q̄a tales vngunt̄ de ſacra vnct. c. i. & iudei cum
ſint extra eccleſiam non vnguntur igit̄ &c.

TERTIO quero an duo pñt ſimul eē
īpatores vt̄ ꝙ nō q̄a ad ipium iō de
uētū ēvt ꝑ vnū tori reipu. cōſulat̄.
ff. de orig. iur. l. ij. §. nouiſſime pro
hoc. vij. q. i. in apibus vbi ſatis vr̄
hoc ꝓbari. ꝓ hoc facit q̄a nr̄m ē ꝙ in corpe duo
ſint capita. de offi. o. qm̄ & qd' ibi no. itē ipiū &
papatus videt̄ paribus paſſibus ābulare. d̄ ma-
io. & obe. ſolite ſed nō p̄t eſſe niſi vnus verus pa
pa. vij. q. i. factus ē cornelius. vt dixi ſupra latiſ
ſime. ergo idē dicēdū in īpatore nec obſtat. ff. de
pe. l. frēs. ff. de iur. patro. l. diui frēs. ff. de trāſac.
l. imparores cum ſi. quia dico ꝙ ille leges nō ꝓ
bant ꝙ ſimul & eodem tempore habeamus do
minum & imperatorem noſtrum & imperato-
rem grecum quia dicendum ꝙ imperator gre-
corum pace ſua non eſt verus imperator vt no.
gloſ. vij. q. i. in apibus. xcvi. diſtinct. ſi impera-
tor ad hanc materiam videndam eſt omnino ꝙ
no. glo. xxi. di. nunc āt vbi ēt ꝑarchi. & vij. q. i.
nō āt al'icipit nō tm̄ i gl. in quibus videt̄ ꝓbari

ꝙ duo simul fuerũt imperatores. Sed dic ꝙ hoc fuit a casu & de facto non autem de iure. ¶ Sed stantibus premissis queritur de pulchra questione pone factam electionem esse ad culmẽ imperiale de duobus in discordia & quẽlibet administrationem habere. An quilibet imperatorũ possit priuilegia concedere que soli imperatores cõcedere consueuerunt: videtur ꝙ sic quia ratione dubitationis aliqua conceduntur: puta ꝙ quis vtatur re non sua & eam consumat. ff. de vsufruc. l. vsufructuarium. §. si vinarijs. ¶ Item ratione dubitationis quis vendicat rem non suam. ff. de rei vendi. l. pomponius. in princi. instit. de re. diui. §. ꝙ si formentum. & ibi no. Item cũ inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legato quilibet potest petere satisdationem. ff. de lega. l. non caue. l. si dñi eiusdẽ. ff. de preto. stipula. l. paulus. §. i. sic in proposito videntur tenere priuilegia per vtrũq concessa saltem respectu medij temporis ad propositũ. benefacit. ff. de offi. preto. l. barbarius. C. de testa. l. i. facit de re iudica. ad probandum. in quibus probatur ꝙ his que habetur pro habili ad aliquem actum: licet in veritate non sit: potest tamẽ illum actũ genere. optime facit de iurepatro. consultationibus. & c. ex litteris. & quod ibi no. de elec. querelam. & quod ibi not. Ex his saltem videtur ꝙ vtrũq priuilegium sit in pendẽti sicut dicimus in diuersis sententijs datis a diuersis delegatis in eadem causa quia vtraq est in pendenti donec iudex competens vnam confirmet. ff. de re iud. l. duo. ¶ In contrariũ facit quia immo propter dubium neutrum debet valere. ff. de testa. tute. l. duo sunt ticij. ff. de here. insti. l. tempus. §. quotiens. Item quia tales concursu vident impedire. se. ff. de

Questio

Ratõe dubitatiõis multa cõceduntur que alias nuſq concederent.

se.ff.de vsufru.l.quotiens.probatur vterq; dubitat de statu suo:ergo pertinentia ad talem statū non potest facere.ff.de testa.l.statuliber.pro hoc facit quia etiam si vero heredi moueatur q̄ō seu controuersia ei interdicitur alienatio.ff.de peti. here.l.diuus.in fi.ff.fam.l.hercis.l.alienationes. neq; videt administratio quicq̄ prodesse ad valorem priuilegiorum:quia non est eadem administratio veri principis & gerentis se pro principe.ff.de eo qui pro tuto.l.ij.&.ff.de doli excepr. l.apud cellum.§.si quis nō tute.Itē nō cōstat q̄ talis admistratio habet ius ꝑpetuū & firmum. Ideo attendi nō debet.C.de munera.& adiutor. l.actuarios.lib.xij.& ibi no.ff.de cōdi.indebi.l.si vrbana.i.rnso.❡ Facit illud quod no.Innoc. de elec.nihil.de resti.spolia.in litteris. Quid dicendum.❡ Ego inuenio hanc questiōem tactam in clemen.romani.de iureiuran.vbi glo.dicit se vidisse litteras extractis de registro Innocentij tertij que emanarunt super discordia electionis de qua fit mentio in.c.venerabilem.de elec.continentes q̄ inconcussa consuetudo imperij per patres sedis apostolice tollerata & per tollerātiam approbata habet q̄ electis duobus in discordia vterq; administrat vt rex & omnem imperij iurisditionem exercet: donec per papam alterius electio fuerit approbata vel reprobata. huic ergo consuetudini standum est cuius non est vilis autoritas.ff.de legi.l.de quibus.de consue.cum consuetudinis.cui autem obediendum sit imperatori non legitime imperiū cōsecuto vt Archi. tenet quod no.xxiij.q.i.quid culpat.vbi vide.

VARTO Quero an imperator de iure habet aliquam potestatem in clericos tam quo ad bona ecclesiastica q̄

eorum patrimonialia videt qd' sic quia impera tor pōt conferre beneficiū vel dignitatem eccle siasticam. dicit enim Specu. in spe. de preben. §. restat. ver. item se vidisse priuilegium cōcessum imperatori ꝙ in qualibet ecclesia allemanie pos sit facere recipi vnum neqꝫ dubitandum papam posse tale priuilegiū concedere. Nam etiam mu lier ex priuilegio romani pontificis pōt habere facultatem concedendi prebendas ecclesiasticas de cōces. preben. cum dilecta. de testi. dilecto. Et ibi no. de prebē. is cui. li. vi. Item quilibet eps in promotione sua consuenit aliquid dare impera tori. no. glo. lxiij. disti. agathosa. imo quod plus est tenent quidā in. c. ij. de preben. lib. vi. ꝙ reges ex longissima cōsuetudine pn̄t acquirere ius cō ferendi beneficia ecclesiastica quod tamen non puto verū per. c. massana. &. c. sacrosancta. quia non subsunt iurisditioni imperatoris: vt legitur in aut. vt ecclesia romana. gau. spa. cen. anno. & C. de episc. & cleri. l. omnes. &. l. cum clericis. & no. Inno. de maio. & obe. c. ij. Itē saltem quo ad bona temporalia eorum vident clerici subesse imperatori: quia imperator est dominus omniū rerum temporalium. C. de quad. prescrip. l. bene a zenone. & ibi no. & iura humana regum sunt. viij. dist. quo iure. Pro hoc quod nota. glo. C. de epis. audi. l. de his. sentit Inno. de fo. compe. po stulasti. vbi sentit ꝙ constitutio imperatoris li gat possessiones clericorum in eius territorio si tas. ratiōe enim tēporalium clerici regibus sunt subiecti. xi. q. i. magnanimi tributū denotat sub iectionem. de censi. omnis anima. Item christus iussit reddi que sunt cesaris cesari &c. Matthei. xxij. pro hoc duas iurisditiones distinguens di uinam & humanam. de conse. disti. iij. claritatē.

in fi.Nam ſunt duo genera xpianorum clerici:
ſcilicet & laici.xij.q.i.duo.Item duo genera mi-
litum.ſ.eccleſie & ſecula.l.ad clericũ.ſicut põtifi
calis autoritas & regalis poteſtas.xci.diſt duo.
& per cõſequens due iuriſditiones videlicet ſa-
cerdotalis in ſpiritualibus & imperialis in tem-
poralibus.xv.q.vi.autoritate.in auſ.quomodo
opor.epi.§.i.vnus autẽ preſidens alteram vſur
parc non debet ꝙ declarauit dñs cum talibus in
perſona petri cõminatus eſt dicẽs.omnis qui gla
dium acceperit ad alterius iuriſditionem ſpectã
tem gladio peribit.xxiij.q.viij.c.i. ſpiritualem
ſi quidem habet eccleſia.xxiij q.ij.inter hos.ma
terialem habet imperator.de quo dicit apoſto-
lus ad Roma.iij.ꝙ non ſine cauſa gladium por-
tat. ratione cuius omnis anima iubetur ei eſſe
ſubiecta.vt habetur.i.Petri.& dicto ca.omnis
anima.pro hoc bene facit.xcvi.diſtinc.cum ad
verum.x.diſtin.quoniam. ¶In contrarium fa-
cit quia quo ad forum regulariter attendit̃ per-
ſona & non res.hinc eſt ꝙ pro re alibi conſtitu-
ta quis cõuenitur in loco domicilij.ff.de re iudi.
l.quod legatur.ff.de re iudi.l.a diuo pio.C.vbi
in rem act.l.fi.bona enim ſequuntur cõditionẽ
perſone.C.de inoffi.teſta.l.fi.Sunt enim acceſſo
ria & huiuſmodi cauſa creata.ff.de vſu.l.i pecu
dum.vnde qui eſt iudex perſone ẽt eſt iudex bo
norum.ff.de dona.inter vi.& vxo.l.prudentia.
& mutata cõditione perſone mutat̃ ſtatus rerũ
etiam quo ad forum.ff.de re iudic.l.ſi quis poſt
ea.per Bart.ff.de penis.l.i.Iohan.andr. in.c.i.de
oblig.ad ratio.Item per militiam ſecularẽ quis
mutat forum.C.ad ſyllenia.l.ij.lib.xij.& in pre
allegata.l.ſi quis poſtea. ergo etiam per cele-
ſtẽ.argumen.ff.de arbitris.l.non diſtinguemus.

Cōtra per turbātes iurisditio nem eccle siasticam vide co piosissi me dñm bertran di i opere suo quod contra pe trum de cuneriis e didit. Et vnum sci as q nul lus vnq turbauit ecclasti cā liberta tē qui de trimentū in perso na aut in

§. sacerdotio. facit quod no. ff. de re iud. l. miles in principio & in. c. i. de cle. egro. vel debili. cum ergo bona veniant ad personas eccliasticas earū conditionem sequuntur que religiosis adherent religiosa sunt. ff. de rei ven. l. que religiosis conueniens etiam est vt maius dignum trahat ad se minus dignum de conse. eccle. vel alta. quod in dubiis. ff. de vsuca. l. eum qui criminis. Clarum autem est q persone clericorum nō sunt de iurisditione temporali ergo neq bona imo grauiter peccant principes iurisditionem turbātes eccliasticam caueantq ne a domino flagellent sicut ille ozias rex de quo habetur. ij. psal. xxvi. Nam clerici p assumptiōem celestis militie corpus & animam dei seruitio dedicarunt. xij. q. i. cum portio. Et sic de eius foro facti sunt exempti. xcvi. di. Si imperator. item p priuilegia imperatorum clerici sunt exempti. C. de epi. & cle. auten. statuimus que priuilegia sunt per ecclesiam approbata. x. distin. Si in adiutorium. no. In no. de maio. & obe. Ss quis item ab initio omnes cause etiam laicorum coram sacerdotibus tractabantur vt legit de vtero. xviij. q fin. sint leg. per venerabilem vnde non potest dici q

bonis aut in vxore filiis vel in infama iusto dei iudicio pateretur & omissis priscorum historiis recentiora exempla receseo petrus d cuneriis xpianissimi dñi regis aduocatus doctor & miles quia ecclesiasticam libertate toto nixu īfringere molitus ē: a deo oīpotenti ita pcussus ē pter alia q taceo vt in hodiernum vsq diem eius statua in ecclesia parisieñ p ludibrio habeat pōgioībus a iuuenibus feriat & ī derisum pateat oībus de ista libertate eccliastica abunde scripsi in commento meo de regulis iuris. ff. super rubrica N. chalmot doctor pictauensis.

fiat eis iniuria si laici effecti clerici subsint clericorum iudicio & sic res quodammodo reuertatur ad naturam suam.arg.ff.de pac.l. si vnus.§.qd i specie.xxxv.di.ab exordio.quid plura de illa qone est casus in.c.fi.de iud.i.c.conquestus.&.c.fi. diligenti de foro compe.no.glo.de vi & hone. cleri.c.fi.facit quod not.de pigno.ex his. neq; obstat q temporalia subsint regibus quia dicēdū est hoc verum quo ad onera realia que directe respiciunt rem.ff.d mune.& ho.l.munerum.§. patriomium.xi.q.i.Si tributum.hic autem nos loquimur de foro in quo magis inspicitur persona q̃ res. ¶ Non absq; de feudo clerici laicus cognoscat.vt no. de fo .compete.verū qa dico illud esse ex eo.q infendo directum dñium remanet penes dnm licet vtile transeat in vasallū secus in rebus clericorum q̃ pleno iure transiate sunt in eccliam.C.de sacrosanct.eccle.l.si.facit quod no.Inn.in palle.c.verum. Aduerte tamen quia licet imperator non habeat iurisditionem in clericos dispensat tamen in multis casibus quosvide in spe.de leg.§.hunc quoq; veri pncipes quoq; magnam autem potestatem. Habet papa super imperatorem quia ex delicto eum deponit. de re iud.ad apostolicā.lib.vi.& ibi plene not. & in.c.quod super his.de voto per Inno. Ambrosius etiam excommunicauit imperatorem ex delicto in sua prouincia commissovt ibi no. glo. Ex quo videtur q in spiritualibus quilibet episcopus sit maior imperarore.lxiij.di.ci.i.&.c. valentinianus & ibi in glo.pro hoc .xcvi. dist. Duo sunt cum ibi not.qui fi.sint leg.pervenerabilem.xxiij.q.vi.administrator. de fo. compe. ex tenore de supplen.negli.prela.grandi.lib.vi. item imprrator prestat pape iuramentum fide

litatis.lxiij.di.tibi domino.de quo plene not.in cle.ne romani de iureiur. ¶ Et vacāte imperio papa exerceret iurisditionem.de fo.compe.licet & ibi not.per Inno.

Vide feli.in.c.eāte de rescri.vers.sir dicit gl.bal.in addi.spe.titu.de rescri.pñta.§.fin.versi.itē qđ obtētū & fali.i.d.l.bñ a zenone.vbi đ materia ad fund.& medullitus deducitur.N.chalmot.

QVINTO vero quero vtrum impator ex sola electiōe concordi vel facta a maiori parte dicatur esse verus ipator adeo ꝙ omnimodā administratiōem habeat potestatem circa concedendū priuilegia & omnia alia q̄ pertinent ad impatorem an vero indigeat examinatione vnctione confirmatione & coronatōe pape. ¶ Respondeo omissis argumentis ad partes causa breuitatis ꝙ ex sola electiōe plenū ius impiale consequit̄. ¶ Q đ ꝓbatur multipliciter. Primo sicut quando aliqd est in altero ꝑ approximationem alterius fortius & potentius est in illa.sed in aliquibus dignitatibus speciale priuilegiū est ꝙ ꝓpter vicinitatem & approximitatem ad principē ex sola electiōe cōseqnunt̄ vt patet in dignitate p̄ciatus & cōsulatus in aut̄.cōsti.q̄ de digni.§.i.C.de decu.l.fi.li.x.ergo multofortius hoc ē i ꝑncipe.Secūdo illud qđ ē maximū i ipio ē legem cōdere gñalē & hoc soli ꝑncipi cōuenit.C.đ leg.l.fi.sed illud p̄t stati post electionē cōdere.ff.de exec.tuto.l.sed & reprobari ibi diuus p̄r meus īgrediēs mox ī ꝑncipatū &c.ꝑ hoc ī aut̄.hi cōsti.īterp.cōsti.ibi ī ipo īgressu &c.ꝓbat̄.lxiij.di.tibi dño qđ caplm fuit fcm an̄ cōsecrationē ipatoris illius. vt ibi patet. Si ergo p̄t legē cōdeř post electionē multofortius alia minora.ar.ff.de reg.iu.l.non debet. Tertio electio q̄ fit hodie ꝑ ꝑncipes & p̄latos.vt dixi.s̄.debet eē illius vere cuius erat illa q̄ olī fiebat a pp̄lo ex quo loco illius ē subro-

gata.ar.ff.si qs in iu.l. si eũ.§.q̃ iiuriarũ. vt lite penden. Ecclesia scte marie. Sed ex illa nullo extrinsecus expectato impator cõsequebat̃ ius plenissimũ vt.ff.de orig.iur.l.ij.deinde qa defficile xciij.di.legimus ergo et de ista electiõe bñfacit.ff.de fi.instru.l.seie.§.gaio. Quarto probatur a cõione q̄ ar.est validum.ff.de verbo.sig.l. auũculas. Nam statim post electionem vocat̃ rex romanorum & sic se scribit & sibi et p papã scribitur ergo habet regem.ff.de verbo.sig.l.rigum si cer.peta.l.ij.§.appellata de preben.cũ scd̃m.xxi di.cleros regimen. ergo videtur in eum translatum & p cõsequẽs debet ille posse q̃ pt impator ¶ Pro quo facit quia etiam extũc incipiunt ãni imperij in auten.vt propo.nomẽ impatoris.§.i.ibi prima die igit̃ nos deus romanorum proposuit rebus. Quinto sicut matrimonium solo cõsensu pficit̃.ff.de re iu.l.nuptias.d̃ spõsa.tũc&.c.cum locum ita videt̃ q̄ ex mutuo consensu eligantium & electi imperator plenum ius consequat̃.p hoc.C.de decur.l.si qs li.x.facit qd̃ no.de ele.dudũ in gl.q̃ icipit no.ergo pcedit ãt hoc sit'e d̃ mr̃imõio qa sicut maritus ẽ defensor vxoris.insti.de iure iurand.§.patitur.ita imperator reipub.& singulorum immo etiam ecclesiarum de elect.venerabilem.xcvi.distinct.si imperator. Sexto pro hoc facit fauor publicus satis enim videretur absurdum & damnosum aliquãdo expectare coronationem imperatorum que non tam cito aut de facili fieri potest sicut his diebus patuit in serenissimo & illustrissimo pncipe dño sigismũdo.q cũ iãdudũ p multa tpa electus fuerit in ĩpatorẽ solũmõ hoc ãno coronatus fuit p sctĩs.ac btĩssimũ dñm eugeniũ diuina puidentia papam quartum natione venetum

& al's fauore publico actus ceptus habetur pro completo.ff.de vsuca.l.in vsucapione.ff.de mi no.l.iij.§.minorem. Septimo facit.x.coll'.de pa ce iura.fir.§.fi.vbi mandat tali electo per om= nes debere obedire quod nō esset nisi haberet iu risditionem. Octauo facit quia imperatores lon ge fuerunt aut romanos pontifices: vt clare pa= tet habenti noticiam historiarum esset ante ab= surdum dicere ꝙ illi potuerunt administrare im perialia: & tamen constat ꝙ non habuerunt co= ronationem a papa. Ergo idē videtur dicendū in imperatoribus nostri temporis qui videntur parere potestatis cum illis anterioribus: est etiā hec pars autoritatibus multorum excellentissi= morum virorum approbata. Primo enim Iaco. de raue.hanc questionem publice disputans ita terminauit.quam refert & sequitur Cy.in.l.be= ne a zenone.Idem tenet Guillielmus nalo in.d. ca.venerabilem.qui vult plus ꝙ priuilegia per talem electionem cōcessa valeant: etiam si post ea per papā eius electio cassaretur.allegat de pre ben.d.ilectus.quod intellige quando electio fa= cta esset in concordia.al's secus per id quod not. in cle.ne romani.de iureiurā.hanc partem sequi tur Inno.in dicto.c.venerabilē.in glo.q̄ incipit nota argumētū ꝙ sicut pater vbi dicit hec ver= ba credimus ꝙ si imperator in loco debito non possit recipere coronam autoritatem tamen ad ministrandi potest recipere ab archiepiscopo co lonien̄.vel sua autoritate hoc babet ex electio= ne. Idem videtur sequi Io.and.in cle.ne romani. in glo.in ver.reges.licet in alia glo.que incipit. illud est.videatur aliter sentire.de hoc etiam est glo.Io.and.in.c.auaricie.de ele.li.vi.Item idem tenet Alber.de rosa.in.d.l.bene a zenone.qui di

cit de hoc fuisse magnam concertationem inter papam iohannem.xxij.& successorem suum Benedictum.xij.ex vna parte & dominum Ludouicum de gauaria electum prelatos & doctores tam in curia q̄ extra consultos in hanc partem inclinasse.pro qua dictus dominus Ludouicus fecit vnam constitutionem cuius tenorem ipse Alberi. ponit de verbo ad verbum.in.d.l.bene a zenone. quam omitto causa breuitatis. refert etiam se tūc audiuisset litteras electorum imperij qui hanc partem dicebant esse veram. ¶ Verum quia supra facta est mentio de coronatiōe impatoris posset dubitari quot coronas & quales & vbi recipiat imperator. Dicendum q̄ prout habetur in pōtificali q̄ coronatur triplici corona. prima est ferrea quam recipit ab archiepiscopo colonieñ. in aquis grani qui est locus eiusdem diocesis. Secunda est argētea quam ingressus italiam recipit ab archiepiscopo Mediolanēsi in villa modicensi eiusdem diocesis. Secunda est argentea. Quidam tamen receperunt illā in mediolano in ecclesia sancti Ambrosij. Tertia est de puro auro quam recipit a papa in ecclesia sancti Petri iuxta altare sancti Mauricij. ¶ Due possunt assignari rationes quare trium metallorum coronis coronantur imperatores. Primo enim coronantur ferrea ad significandū fortitudinem quia vincere debet. rebelles & infideles conculcare. Secundo argentea que designant mundiciam & claritatem qua debet habundare imperator. Tertio aurea quia sicut aurum omnibus metallis excellentius existit: ita impator alijs regibus & principibus potentia & iusticia debet esse excellētior. Secunda ratio potest assignari quia olim romanus in tribus me-

Questio Vide Fabrū & aretinū in rubri. institutionū.

OSTREMO & si multa ex hís que su
pra scripsi ex multorum sen: en.colle=
gerim tamen quia diuina fauente cle
mentia nonnulla etiam ingenio meo
fabricata sūt idcirco subicio hanc protestationē
que solet iuuare protestantem & eius animū de
clarare. Profiteor itaq; quecunq; dixi me subi=
cere correctioni sacrosancte romane ecclesie &
sedis apl'ice. Necnon iudicio sanctissimi dñi no
stri domini Eugenij diuina prouidentia pape q̄r
ti & suorum successorum canonice intrantium
protestans intentioni mee non fuisse aut esse qc
quam affirmare vel pertinaciter asserere quod
sit contra sanctam romanam ecclesiam. Offerēs
me paratum stare humiliter eius materie emen
dationi ad quam pertinet oues errantes ad xp̄i
ouile & gregem dominicum ac viam veritatis
reducere illo instituente qui est via veritas & iu
sticia ac vita viuitq; & regnat per infinita se=
cula. Amen.

HABES studiosissime lector precla
ram & admodum vtilem monar/
chiam petri de monte epi brixiēsis
de qua in multis locis felynus san≠
deus meminit precipue in rubrica. d̄
[m]aioritate & obedi. in. c. que in ecclesiarum. de
[c]onsti. Opus inq̄ fructuosissimum in quo mate
[r]ia generalium conciliorum & de maiestate im
[p]erialis culminis plenissime examinatur aperit̄
[q]; egeritur. Quod quidam opus multis tempo≠
[r]ibus latuit nec vnq̄ fuerat impressuum nūc ve
[r]o in lucem prodijt correctum & elimatum ope
[r]a & cura dn̄i Nicolai chalmoti vtriusq; eximij
[p]rofessoris in alio ac florido pictauensi gim/
[n]asio iura ciuilia regētis. vna cum additōibus
[e]iusdem domini Nicolai huic operi pernecessa≠
[ri]js. Impressum vero lugduni solertia vincentij
[d]e portunarijs die quinta mensis Iulij Anno dn̄i
[n]e pietatis duodecimo supra millesimum.

¶FINIS.

De p̄scri. hoc in spec. de appella. sed nunc tractemus post
an currat principium q̄ imperator sit dn̄s oīm xp̄ianorū
cotra sup facit. ff. ad leg. ro. de. act. l. dep̄catio. C. de epi. &
mā p̄tāte cleri. l. generaliter in fi. ¶ Licet autem ista sint d̄
ip̄atoris iure. tamen rex francie hispanie & multi alij p̄n
vide za- cipes & ppl'i non recognoscunt imp̄atorem in
ba. in cle. dn̄m allegantes in exemptionem & prescriptio
pn̄ti i. vij nem tanti t̄pis cuius memoria initij non existit
q. de cēsi. que p̄scriptio satis videt̄ hoc casu habere locum
& in cle. vt not. bar. ff. de capti. l. hostes. doctores moder
pastoral' ni notant. de fo. compe. cum contingat pulchre
§. illud d̄ p̄ albericum de rosa. C. d̄ iur. om. iud. l. fi. Sūt eti
re iud. i. ij am alique ciuitates italie habentes priuilegium
oppo. fel. quod sufficeret quo ad exemptionem allegare &
late in. c. ad eius probationem adducere tempus quo fue
cū a nob runt ī libertate scd'm materiam que habetur. ff.
de p̄scri. de vsu. l. cum de in rem veso. de cēsi. peruenit.
Questio Licet enim iure exemptionis non posset p̄scrip.
scda. a priuato a ciuitate tamen & prouincia pōt vt
N. chal- no. arch. xvi. q. iij. placuit. ¶ Secundo q̄a an im
moth. perium procedat p̄ successionem an p̄ electionē
quod per successionem videt̄ probai r p. l. cer-
ta forma. C. vt in pos. le. p. l. i. C. ad. l. falci. in q
bus patet q̄ filius successit patri. In imperio idē
legit̄ de iustiniano qui successit iustino. insti. de
dona. §. est & aliud idem probatur in auten. vt
propona impera. post poni. Idē in pipiuo Rege
francorum & filio suo Karolo & ludouico filio
karoli q̄ oēs ex successiōe fuerūt ip̄atores roma
norum vt ī lūbarda. de epi. & cle. l. de iniust. & l.
de eccl'ijs. xxiij. q. vi. scd'm cano. Quicq̄d āt fue
rit olī īdubitate dicendū ē q̄ p̄ electionē p̄cedit
impiū hoc tenet cy. in. l. Bn̄ a zenone. de hoc no.
p̄ gl. Inn. & ho. ī. c. venerabilē de ele. eligit̄ āt im
perator a tribus p̄ncipibus eccl'iasticis & q̄ttuor

ecularibus ad quos de iure spectat tal' electio q
sūt hi videlicet archieps̄ magūtinus. archiepūs
colomeñ. archieps̄ treuereñ. Comes reni dux sa
xonie marchio bundeburgeñ. & rex boemie. di
cūt ei q̄ iā q̄ iste vltimus nō ē vocādus nisi qñ
illi sex discordāt & in hac opinio e fuit hostiē. in
d. c. venerabilem vbi plene de his no. de re iudi.
ad apl̄ice. li. vi. ꝑ archi. de suplen. neg. p̄la. grādi
li. vi. & ꝑ eundē. iij. q. i. i sūma. An āt iudeus vl̄
hebreus possit esse rex vel impator dico q̄ non
tex. est iuncta glo. ff. de excu. tuto. l. spadonem.
no. bal. in rub. de ver. iure enucle. C. ꝑ quo facit
q̄a tales vngunt̄ de sacra vnct. c. i. & iudei cum
sint extra ecclesiam non vnguntur igit̄ &c.

TERTIO quero an duo pn̄t simul eē
ipatores vr̄ q̄ nō q̄a ad ipium iō de
uētū ē vt ꝑ vnū toti reipu. cōsulat̄.
ff. de orig. iur. l. ij. §. nouissime pro
hoc. vij. q. i. in apibus vbi satis vr̄
hoc ꝓbari. ꝑ hoc facit q̄a nr̄m ē q̄ in corpe duo
sint capita. de offi. o. qm̄ & qd' ibi no. itē ipiū &
papatus videt̄ paribus passibus āmbulare. d ma-
io. & obe. solite sed nō p̄t esse nisi vnus verus pa
pa. vij. q. i. factus ē cornelius. vt dixi supra lari
sime. ergo idē dicēdū in ipatore nec obstat. ff. de
pe. l. frēs. ff. de iur. patro. l. diui frēs. ff. de trāsac.
l. impatores cum si. quia dico q̄ ille leges nō ꝓ
bant q̄ simul & eodem tempore habeamus do
minum & imperatorem nostrum & imperato-
rem grecum quia dicendum q̄ imperator gre-
corum pace sua non est verus imperator vt no.
glos. vij. q. i. in apibus. xcvi. distinct. si impera-
tor ad hanc materiam videndam est omnino q̄
no. glo. xxi. di. nunc āt vbi ēt ꝑ archi. & vij. q. i.
nō āt al'icipit nō tm̄ i gl. in quibus videt̄ ꝓbari

ꝙ duo simul fuerūt imperatores. Sed dic ꝙ hoc

Questio fuit a casu & de facto non autem de iure. ¶ Sed stantibus premissis queritur de pulchra questione pone factam electionem esse ad culmē imperiale de duobus in discordia & quēlibet administrationem habere. An quilibet imperatorū possit priuilegia concedere que soli imperatores cōcedere consueuerunt: videtur ꝙ sic quia ratione dubitationis aliqua conceduntur: puta ꝙ quis vtatur re non sua & eam consumat. ff. de vsufruc. l. vsufructuarium. §. si vinarijs. ¶ Item ratione dubitationis quis vendicat rem non suam. ff. de rei vendi. l. pomponius. in princi. instit. de re. diui. §. ꝙ si formentum. & ibi no. Item cū inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legato quilibet potest petere satisdationem. ff. de lega. l. non caue. l. si dn̄i eiusdē. ff. de preto. stipula. l. paulus. §. i. sic in proposito videntur tenere priuilegia per vtrūq; concessa saltem respectu medij temporis ad propositū. benefacit. ff. de offi. preto. l. barbarius. C. de testa. l. i. facit de re iudica. ad probandum. in quibus probatur ꝙ his que habētur pro habili ad aliquem actum: licet in veritate non sit: potest tamē illum actū genere. optime facit de iurepatro. consultationibus. & c. ex litteris. & quod ibi no. de elec. querelam. & quod ibi not. Ex his saltem videtur ꝙ vtrūq; priuilegium sit in pendēti sicut dicimus in diuersis sententijs datis a diuersis delegatis in eadem causa quia vtraq; est in pendenti donec iudex competens vnam confirmet. ff. de re iud. l. duo. ¶ In contrariū facit quia immo propter dubium neutrum debet valere. ff. de testa. tute. l. duo sunt ticij. ff. de here. insti. l. tempus. §. quotiens. Item quia tales concursu vident impedire.

Ratōe dubitatiōis multa cōceduntur que alias nulq̄ concederent.

se. ff. de

se.ff.de vsufru.l.quotiens.probatur vterq; dubi tat de statu suo:ergo pertinentia ad talem statũ non potest facere.ff.de testa.l.statuliber.pro hoc facit quia etiam si vero heredi moueatur qõ seu controuersia ei interdicitur alienatio.ff.de peti. here.l.diuus.in fi.ff.fami.l.hercis.l.alienationes. neq; videt administratio quicq̃ prodesse ad va lorem priuilegiorum:quia non est eadem admi nistratio veri principis & gerentis se pro princi pe.ff.de eo qui pro tuto.l.ij.&.ff.de doli excepr. l.apud cellum.§.si quis nõ tute.Itẽ nõ cõstat q̄ talis admistratio habet ius ꝑpetuũ & firmum. Ideo attendi nõ debet.C.de munera.& adiutor. l.actuarios.lib.xij.& ibi no.ff.de cõdi.indebi.l.si vrbana.i.rñso.¶ Facit illud quod no.Innoc. de elec.nihil.de resti.spolia.in litteris. Quid dicen dum.¶ Ego inuenio hanc questiõem tactam in clemen.romani.de iureiuran.vbi glo.dicit se vi disse litteras extractis de registro Innocentij ter tij que emanarunt super discordia electionis de qua fit mentio in.c.venerabilem.de elec.conti nentes q̄ inconcussa consuetudo imperij per pa tres sedis apostolice tollerata & per tollerãtiam approbata habet q̄ electis duobus in discordia vterq; administrat vt rex & omnem imperij iu risditionem exercet: donec per papam alterius electio fuerit approbata vel reprobata. huic er go consuetudini standum est cuius non est vilis autoritas.ff.de legi.l.de quibus.de consue.cum consuetudinis.cui autem obediendum sit impe ratori non legitime imperiũ cõsecuto vt Archi. tenet quod no.xxiiij.q.i.quid culpat.vbi vide.

VARTO Quero an imperator de iure habet aliquam potestatem in cle ricos tam quo ad bona ecclesiastica q̃

eorum patrimonialia videt qd' sic quia impera tor pōt conferre beneficiū vel dignitatem eccle siasticam. dicit enim Specu. in spe. de preben. §. restat. ver. item se vidisse priuilegium cōcessum imperatori ꝙ in qualibet ecclesia allemanie pos sit facere recipi vnum neqꝫ dubitandum papam posse tale priuilegiū concedere. Nam etiam mu lier ex priuilegio romani pontificis pōt habere facultatem concedendi prebendas ecclesiasticas de cōces. preben. cum dilecta. de testi. dilecto. Et ibi no. de prebē. is cui. li. vi. Item quilibet eps in promotione sua consuenit aliquid dare impera tori. no. glo. lxiij. disti. agathosa. imo quod plus est tenent quidā in. c. ij. de preben. lib. vi. ꝙ reges ex longissima cōsuetudine pn̄t acquirere ius cō ferendi beneficia ecclesiastica quod tamen non puto verū per. c. massana. &. c. sacrosancta. quia non subsunt iurisditioni imperatoris: vt legitur in aut. vt ecclesia romana. gau. spa. cen. anno. & C. de episc. & cleri. l. omnes. &. l. cum clericis. & no. Inno. de maio. & obe. c. ij. Itē saltem quo ad bona temporalia eorum vident clerici subesse imperatori: quia imperator est dominus omniū rerum temporalium. C. de quad. prescrip. l. bene a zenone. & ibi no. & iura humana regum sunt. viij. dist. quo iure. Pro hoc quod nota. glo. C. de epis. audi. l. de his. sentit Inno. de fo. compe. po stulasti. vbi sentit ꝙ constitutio imperatoris li gat possessiones clericorum in eius territorio si tas. ratiōe enim tēporalium clerici regibus sunt subiecti. xi. q. i. magnanimi tributū denotat subiectionem. de censi. omnis anima. Item christus iussit reddi que sunt cesaris cesari &c. Matthei. xxij. pro hoc duas iurisditiones distinguens di uinam & humanam. de conse. disti. iij. claritatē.

in fi. Nam sunt duo genera xpianorum clerici:
scilicet & laici. xij. q. i. duo. Item duo genera mi⸗
litum. s. ecclesie & secula. l. ad clericū. sicut pōtifi
calis autoritas & regalis potestas. xci. dist duo.
& per cōsequens due iurisditiones videlicet sa⸗
cerdotalis in spiritualibus & imperialis in tem⸗
poralibus. xv. q. vi. autoritate. in aut. quomodo
opor. epi. §. i. vnus autē presidens alteram vsur
pare non debet ꝙ declarauit dn̄s cum talibus in
persona petri cōminatus est dicēs. omnis qui gla
dium acceperit ad alterius iurisditionem spectā
tem gladio peribit. xxiij. q. viij. c. i. spiritualem
si quidem babet ecclesia. xxiij q. ij. inter hos. ma
terialem habet imperator. de quo dicit aposto⸗
lus ad Roma. iij. ꝙ non sine causa gladium por⸗
tat. ratione cuius omnis anima iubetur ei esse
subiecta. vt habetur. i. Petri. & dicto ca. omnis
anima. pro hoc bene facit. xcvi. distinc. cum ad
verum. x. distin. quoniam. ¶ In contrarium fa⸗
cit quia quo ad forum regulariter attendit̄ per⸗
sona & non res. hinc est ꝙ pro re alibi constitu⸗
ta quis cōuenitur in loco domicilij. ff. de re iudi.
l. quod legatur. ff. de re iudi. l. a diuo pio. C. vbi
in rem act. l. fi. bona enim sequuntur cōditionē
persone. C. de inoffi. testa. l. fi. Sunt enim accesso
ria & huiusmodi causa creata. ff. de vsu. l. i pecu
dum. vnde qui est iudex persone ēt est iudex bo
norum. ff. de dona. inter vi. & vxo. l. prudentia.
& mutata cōditione persone mutat̄ status rerū
etiam quo ad forum. ff. de re iudic. l. si quis post
ea. per Bart. ff. de penis. l. i. Iohan. andr. in. c. i. de
oblig. ad ratio. Item per militiam secularē quis
mutat forum. C. ad syllenia. l. ij. lib. xij. & in pre
allegata. l. si quis postea. ergo etiam per cele⸗
stē. argumen. ff. de arbitris. l. non distinguemus.

§.sacerdotio.facit quod no.ff.de re iud.l.miles in principio& in.c.1.de cle.egro.vel debili.cum ergo bona veniant ad personas ecclíasticas eā= nem eccle conditionem sequuntur que religiosis adherent religiosa sunt.ff.de rei ven.l.que religiosis con= ueniens etiam est vt maius dignum trahat ad se minus dignum de conse.eccle. vel alta. quod in dubiis.ff.de vsuca.l.eum qui criminis. ¶Cla rum autem est ꝙ persone clericorum nō sunt de iurisditione temporali ergo nec bona imo gra uiter peccant principes iurisditionem turbātes eccl'iasticam caueantque ne a domino flagellent̄ sicut ille ozias rex de quo habetur.ij.psal.xxvi. Nam clerici passumptiōem celestis militie cor pus & animam dei seruitio dedicarunt. xij. q. i. cum portio. Et sic de eius foro facti sunt exem= pti.xcvi.di.Si imperator. item per priuilegia im peratorum clerici sunt exempti.C.de epi. & cle. auten. statuimus que priuilegia sunt per ecclesi am approbata.x.distin.Si in adiutorium.no.In nō.de maio.& obe.Ss quis item ab initio om= nes cause etiam laicorum coram sacerdoti/ bus tractabantur vt legit̄ de vtero. xviij. q fin. sint leg.per venerabilem vnde non potest dici ꝙ

Cōtra per turbātes iurisditio nem eccle siasticam vide co= piosissi= me dn̄m bertran/ di i opere suo quod contra pe trum de cuneriis e didit. Et vnum sci as ꝙ nul= lus vnq̄ turbauit eccl'iasti= cā liberta tē qui de trimentū in perso= na aut in bonis aut in vxore filiis vel in infama iusto dei iudicio pateretur & omissis pristorum historiis recentiora exem= pla receseo petrus d cuneriis xpianissimi dn̄i regis aduoca tus doctor & miles quia ecclesiasticam libertate toto nixu īfringere molitus ē:a deo oīpotenti ita pcussus ē pter alia q̄ taceo vt in hodiernum vsque diem eius statua in ecclesia pa risiensi p ludibrio habeat pōgioibus a iuuenibus feriat & i derisum pateat oībus de ista libertate eccl'iastica abunde scripsi in commento meo de regulis iuris.ff.super rubrica N.chalmot doctor pictauensis.

fiat eis iniuria si laici effecti clici subsint clicorū iudicio & sic res quodāmodo reuertatur ad na= turam suam.arg.ff.de pac.l.si vnus.§.qd i spe cie.xxxv.di.ab exordio.quid plura de illa qōne est casus in.c.fi.de iud.i.c.conquestus.&.c.fi.di ligenti de foro compe.no.glo.de vi & hone.cle ri.c.fi.facit quod not.de pigno.ex his.neq; ob= stat ꝙ temporalia subsint regibus quia dicēdū est hoc verum quo ad onera realia que directe respiciunt rem.ff.đ mune.& ho.l.munerum.§. patriomium.xi.q.i.Si tributum.hic autem nos loquimur de foro in quo magis inspicitur perso na q̄ res.¶Non abs q; de feudo clerici laicus co= gnoscat.vt no.de fo.competē.verū qa dico il lud esse ex eo.ꝙ in fendo directum dñium rema net penes dñm licet vtile transeat in vasallū se cus in rebus clericoꝝ q̄ pleno iure transiate sunt in eccłiam.C.de sacrosanct.eccle.l.si.facit quod no.Inn.in palle.c.verum.Aduerte: tamen quia licet imperator non habeat iurisditionem in cle ricos dispensat tamen in multis casibus quos vi de in spe.de leg.§.hunc quoq; veri pncipes quo q; magnam autem potestatem.Habet papa su/ per imperatorem quia ex delicto eum deponit. de re iud.ad apostolicā.lib.vi.& ibi plene not. & in.c.quod super his.de voto per Inno.Am/ brosius etiam excommunicauit imperatorem ex delicto in sua prouincia commisso vt ibi no. glo.Ex quo videtur ꝙ in spiritualibus quilibet episcopus sit maior imperarore.lxiij.di.ci.i.&.c. valentinianus & ibi in glo.pro hoc.xcvi.dist. Duo sunt cum ibi not.qui fi.sint leg.pervenera bilem.xxiij.q.vi.administrator.de fo.compe. ex tenore de supplen.negli.prela.grandi.lib.vi. item imprrator prestat pape iuramentum fide=

litatis.lxiij.di.tibi domino.de quo plene not.in cle.ne romani de iureiur. ¶ Et vacāte imperio papa exerceret iurisditionem.de fo.compe.licet & ibi not.per Inno.

Vide feli.in.c.eāte de rescri.vers.siir dicit gl.bal.in addi.spe.titu.de rescri.pñta.§.fin.versi.itē qd obtētū & sali.i.d.l.bñ a zenone.vbi d̄ materia ad fund.& medullitus deducitur.N.chalmot.

QVINTO vero quero vtrum impator ex sola electiōe concordi vel facta a maiori parte dicatur esse verus ipator adeo ꝙ omnimodā administratiōem habeat potestatem circa concedendū priuilegia & omnia alia q̄ pertinent ad impatorem an vero indigeat exanimatione vnctione confirmatione & coronatōe pape. ¶ Respondeo omissis argumentis ad partes causa breuitatis ꝙ ex sola electiōe plenū ius impiale consequit̄. ¶ Q d̄ ꝓbatur multipliciter. Primo sicut quando aliqd est in altero ꝑ approximationem alterius fortius & potentius est in illa.sed in aliquibus dignitatibus speciale priuilegiū est ꝙ ꝓpter vicinitatem & approximitatem ad principē ex sola electiōe coseqnunt̄ vt patet in dignitate p̄ciatus & cōsulatus in aut̄.cōsti.q̄ de digni.§.i.C.de decu.l.fi.li.x.ergo multofortius hoc ē i p̄ncipe.Secūdo illud qd̄ ē maximū i ipio ē legem cōdere gñalē & hoc soli p̄ncipi cōuenit.C.d̄ leg.l.fi.sed illud p̄t stati post electionē cōdere.ff.de exec.tuto.l.sed & reprobari ibi diuus p̄r meus igrediēs mox i p̄ncipatū &c.ꝑ hoc i aut̄.hi cōsti.iterp̄.cōsti.ibi i ipo igressu &c.ꝓbat̄.lxiij.di.tibi dño qd̄ caplm fuit fcm̄ an̄ cōsecrationē ipatoris illius. vt ibi patet. Si ergo p̄t legē cōder̄ post electionē multofortius alia minora.ar.ff.de reg.iu.l.non debet. Tertio electio q̄ fit hodie ꝑ p̄ncipes & p̄latos.vt dixi.s̄.debet eē illius vere cuius erat illa q̄ olī fiebat a pplo ex quo loco illius ē subro-

gata.ar.ff.si qs in iu.l. si eũ.§.q̃ iniuriarũ. vt lite
penden. Ecclesia scte marie. Sed ex illa nullo ex-
trinsecus expectato impator cõsequebať ius ple
nissimũ vt.ff.de orig.iur.l.ij.deinde qa defficile
xciij.di.legimus ergo ẽt de ista electõe bñfacit.
ff.de fi.instru.l.seie.§.gaio. Quarto probatur a
cõione q̧ ar.est validum.ff.de verbo.sig.l.auũ-
culas. Nam statim post electionem vocať rex ro
manorum & sic se scribit & sibi ẽt p papã scribi
tur ergo habet regem.ff.de verbo.sig.l.rigurij si
cer.peta.l.ij.§.appellata de preben.cũ secdm.xxi
di.cleros regimen. ergo videtur in eum transla
tum & p cõseques debet ille posse q̃ pr impator
¶ Pro quo facit quia etiam extũc incipiunt ãni
imperij in auten.vt propo.nomẽ imparoris.§.
i.ibi prima die igiť nos deus romanorum propo
suit rebus. Quinto sicut matrimonium solo cõ
sesu pficiť.ff.de re iu.l.nuptias.ď spõsa.tũc&.c.
cum locum ita videť q̧ ex mutuo consensu eli-
gantium & electi imperator plenum ius conse-
quať.p hoc.C.de decur.l.si qs li.x.facit qď no.
de ele.dudũ in gl.q̃ icipit no.ergo pcedit ãt hoc
sile ď mrĩmõio qa sicut maritus ẽ defensor vxo
ris.insti.de iure iurand.§.patitur.ita imperator
reipub.& singulorum immo etiam ecclesiarum
de elect.venerabilem.xcvi.distinct.si impera-
tor. Sexto pro hoc facit fauor publicus satis e-
nim videretur absurdum & damnosum aliquã-
do expectare coronationem imperatorum que
non tam cito aut de facili fieri potest sicut his
diebus patuit in serenissimo & illustrissimo pn
cipe dño sigismũdo.q cũ iãdudũ p multa tpa e
lectus fuerit in ĩpatorẽ solũmõ hoc ãno corona
tus fuit p sctĩs.ac btissimũ dñm eugeniũ diuina
puidentia papam quartum natione venetum

& al's fauore publico actus ceptus habetur pro completo.ff.de vsuca.l.in vsucapione.ff.de mi no.l.iij.§.minorem.Septimo facit.x.coll'.de pa ce iura.fir.§.fi.vbi mandat tali electo per omnes debere obedire quod nō esset nisi haberet iurisditionem.Octauo facit quia imperatores longe fuerunt aut romanos pontifices: vt clare patet habenti noticiam historiarum esset ante absurdum dicere ꝙ illi potuerunt administrare imperialia: & tamen constat ꝙ non habuerunt coronationem a papa. Ergo idē videtur dicendū in imperatoribus nostri temporis qui videntur parere potestatis cum illis anterioribus: est etiā hec pars autoritatibus multorum excellentissimorum virorum approbata. Primo enim Iaco. de raue.hanc questionem publice disputans ita terminauit.quam refert & sequitur Cy.in.l.bene a zenone.Idem tenet Guillielmus nalo in.d. ca.venerabilem.qui vult plus ꝙ priuilegia per talem electionem cōcessa valeant: etiam si postea per papā eius electio cassaretur.allegat de pre ben.dilectus.quod intellige quando electio facta esset in concordia.al's secus per id quod not. in cle.ne romani.de iureiurā.hanc partem sequitur Inno.in dicto.c.venerabilē.in glo.q̄ incipit nota argumētū ꝙ sicut pater vbi dicit hec verba credimus ꝙ si imperator in loco debito non possit recipere coronam autoritatem tamen administrandi potest recipere ab archiepiscopo colonieñ.vel sua autoritate hoc babet ex electione.Idem videtur sequi Io.and.in cle.ne romani. in glo.in ver.reges.licet in alia glo.que incipit. illud est.videatur aliter sentire.de hoc etiam est glo.Io.and.in.c.auaricie.de ele.li.vi.Item idem tenet Alber.de rosa.in.d.l.bene a zenone.qui di

cit de hoc fuisse magnam concertationem inter papam iohannem.xxij.& successorem suum Benedictum.xij.ex vna parte & dominum Ludouicum de gauaria electum prelatos & doctores tam in curia q̃ extra consultos in hanc partem inclinasse.pro qua dictus dominus Ludouicus fecit vnam constitutionem cuius tenorem ipse Alberi. ponit de verbo ad verbum.in.d.l.bene a zenone. quam omitto causa breuitatis.refert etiam se tūc audiuisset litteras electorum imperij qui hanc partem dicebant esse veram. ¶ Verum quia supra facta est mentio de coronatiōe impatoris posset dubitari quot coronas & quales & vbi recipiat imperator. Dicendum q̄ prout habetur in pōtificali q̄ coronatur triplici corona.prima est ferrea quam recipit ab archiepiscopo colonieñ.in aquis grani qui est locus eiusdem diocesis. Secunda est argētea quam ingressus italiam recipit ab archiepiscopo Mediolanēsi in villa modicensi eiusdem diocesis. Secunda est argentea. Quidam tamen receperunt illā in mediolano in ecclesia sancti Ambrosij. Tertia est de puro auro quam recipit a papa in ecclesia sancti Petri iuxta altare sancti Mauricij.

Questio Vide Fabrū & aretinū in rubri. institutionū.

¶ Due possunt assignari rationes quare trium metallorum coronis coronantur imperatores. Primo enim coronantur ferrea ad significandū fortitudinem quia vincere debet.rebelles & infideles conculcare. Secundo argentea que designant mundiciam & claritatem qua debet habundare imperator. Tertio aurea quia sicut aurum omnibus metallis excellentius existit: ita impator alijs regibus& principibus potentia & iusticia debet esse excellētior. Secunda ratio potest assignari quia olim romanus in tribus me

tallis tributum soluebat in.xv.annis.vnde pri-
mo quinquennio argentum vt inde milites pos
sint habere stipendia.secundo ferrum ad confi
cienda arma militum pro expeditione bellica.
Tertio quinquennio aurum quod in erario pu-
blico reponebat tempore necessario pro re vt pu
blica expenderetur ad denotandū igitur hoc tri
plex tributum coronatur imperator.his tribus
coronis horum trium metallorum. Harum au-
tem rationum primam vide in cle.ne romani.in
glo.de iureiuran.in aut. vt preponatur nomen
imperatoris col.iiij. ¶ Sexto & vltimo querit an
ad solum papam & imperatorem pertineat mo
nere seu indicere bellum. Circa quod esset vidē
dum contra quos & ex quibus causis possit bel-
lum indici. Secundo quod est bellum licitum & quod
illicitum. Tertio quis habet iudicare an bellum
sit licitum an nō. Quarto quid de captis in bel
lo an efficiantur subditi vel serui capientium.
Quinto que possint licite in bello capi & que
non. Sexto quis debet reficere dāna vocatorum
ad prelium. Septimo an cuilibet in bello licitū
sit pugnare. Octauo qui vocati teneantur veni
re ad bellū.ista est pulchra materia & quotidia-
na:sed quia est nimis longa & ad propositū vi
deatur impertinens:ideo sufficiat cōmemorasse
vt quotiens expedit videre habeatur recursus
ad Inno.qui duas solēnes glo.facit de ista mate
ria vnam in.c.olim.de restitu.spolia.aliam in.c.
sicut.de iureiuran. Bart.aliquid tetigit in.l.ho-
stes.ff.de capti. ¶ An autem valeat consuetudo
quam habent armigeri nostri temporis vt capti
relaxentur ad fidem & capienti quandocunque post
eum vocentur teneantur obedire.habetur pul-
chre per dominū Bal. C.de adoptiuis.l.in ado-

De materia bellica vide ad securitates Iohā. de lignano in tractatu de bello. & moderni in.c.si. cut vltio. de iureiu. N. Cal.

Questio

ptionē.vbi querit de capto a duobus qui post-
ea simul ab vtroq; vocatur. An vni vel neuter
debeat obedire. Item quid si captus & relaxatus
ad fidem nolit vocatus reuerti an de iure possit
compelli & multas similes qōnes que quotidie
accidūt de facto. vide dictum Bal. in. d. l. in ado
ptionem. ¶ Superiora procedūt in bello. Quid
autem de duello an sit licitum. no. glo. x. col. de
pace tenenda & viola. eius. & ibi plene per bal.
vbi ponit an de iure canonico duellum sit lici-
tum. no. per glo. ij. q. v. monarchiam. & in. c. i. de
cle. pug. in duel. Item an mortuus in duello mo-
riatur seruus pene. Item an existentes in campo
parati ad pugnandum possint cōmuni consen-
su penitere. Item quid si dicis statura ꝓ pugna
vnus alium superare nō potuit an aliis diebus
sit totiens pugnandum quod vnus alium supe
rat. hec & multa alia posuit. d. Bal. in. d. c. de pa-
ce tenenda quam auctor pacis dn̄s noster iesus
xp̄s nobis sua pietate concedere dignetur.

POSTREMO & si multa ex his que supra scripsi ex multorum sen: en. collegerim tamen quia diuina fauente clementia nonnulla etiam ingenio meo fabricata sūt idcirco subicio hanc protestationē que solet iuuare protestantem & eius animū declarare. Profiteor itaq; quecunq; dixi me subijcere correctioni sacrosancte romane ecclesie & sedis apl'ice. Necnon iudicio sanctissimi dñi nostri domini Eugenij diuina prouidentia pape q̄rti & suorum successorum canonice intrantium protestans intentioni mee non fuisse aut esse q̄c quam affirmare vel pertinaciter asserere quod sit contra sanctam romanam ecclesiam. Offerēs me paratum stare humiliter eius materie emendationi ad quam pertinet oues errantes ad xp̄i ouile & gregem dominicum ac viam veritatis reducere illo instituente qui est via veritas & iusticia ac vita viuitq; & regnat per infinita secula. Amen.

ABES studiosissime lector precla
ram & admodum vtilem monar/
chiam petri de monte epi brixiēsis
de qua in multis locis felynus san=
deus meminit precipue in rubrica. d
maioritate & obedi. in. c. que in ecclesiarum. de
consti. Opus inq̄ fructuosissimum in quo mate
ria generalium conciliorum & de maiestate im
perialis culminis plenissime examinatur aperitē
degeritur. Quod quidam opus multis tempo=
ribus latuit nec vnq̄ fuerat impressum nūc ve
ro in lucem prodijt correctum & elimatum ope
ra & cura dn̄i Nicolai chalmoti vtriusq; eximij
professoris in alio ac florido pictauensi gim/
nasio iura ciuilia regētis. vna cum additōibus
eiusdem domini Nicolai huic operi pernecessa=
rijs. Impressum vero lugduni solertia vincentij
de portunarijs die quinta mensis Iulij Anno dn̄i
ce pietatis duodecimo supra millesimum.

FINIS.

